Collég. Rom. Soc. Jesu. Cat. Inscript. 1.

Tractatus non

MINVS NECESSARIVS
q̄ vtilis Penſionū Eccleſiaſticarū Excel.
Ex leg.[o] I. V. D. Domini Pauli de Roma Card.[lis] Tolet.
nō antea in lucem æditus, quem
ſi legeris nihil amplius in pēſio
nū materia deſiderabis. Di-
ſcutiūtur etiā hoc in opu-
ſculo multa ad permuta
tiões beneficiorū ſpe
ctantia, quę omnia
vidiſſe lectorē
nō mediocri-
ter iuuabit.

Cum Priuilegio Summi Pontificis,
Venetorumq; Senatus.

Romæ M. D. XXXIX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MOTV Proprio,&c. cum ſicut Dilectus filius noſter Michael Tramezinus Bibliopola Venetus nobis exponi fecit ad communẽ omnium,& præcipue iuris ſtudioſorum vtilitatem ſua propria impenſa diuerſa opera, in vtroq; iure hactenus nõ impreſſa imprimi facere intendat: dubitetq; ne huiuſmodi Opera poſtmodum ab aliis abſque eius licentia imprimantur,quod in maximum ſuum præiudicium tenderet. Nos propterea eius indemnitati conſulere volentes. Motu ſimili & ex certa ſcientia eidem Michaeli, ne quæuis Opera in vtroque iure hactenus non impreſſa,& per ipſum imprimenda per decem annos poſt impreſsionem dictorum operum a quocunque ſine ipſius licẽtia imprimi, aut vendi, ſeu venalia teneri poſsint concedimus & indulgemus. Inhibentes omnibus & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus, vbique tam in Italia, q̃ extra Italiam exiſteñ.prę ſertim Bibliopolis & Librorum impreſſoribus ſub excommunicationis latæ ſententiæ. In Terris vero Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, mediate vel immediate ſubiectis etiam Ducentorum Ducatorum Auri, & inſuper amiſsionis Librorum pœna toties quoties contrauentum fuerit ipſo facto, & abſque alia declaratione incurrenda, ne intra decennium ab impreſsione dictorum operum reſpectiue computandum dicta opera tam iuris ciuilis, q̃ canonici hactenus non impreſſa,& per ipſum Michaelem imprimenda ſine eiuſdem Michaelis expreſſa licentia, dicto decennio durante, imprimere, vendere, ſeu venalia habere vel proponere audeant. Mandantes Vniuerſis Venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumque Vicariis in ſpiritualibus generalibus, & in Statu temporali Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, etiam Legatis & Vicelegatis Sedis Apoſtolicæ, ac ipſius ſtatus Gubernatoribus, vt quoties, pro ipſius Michaelis parte fuerint requiſiti, vel eorum aliquis fuerit requiſitus eidem Michaeli efficacis defenſionis præſidio aſsiſtentes præmiſſa ad omnem dicti Michaelis requiſitionem contra inobedientes & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, etiam ſæpius aggrauañ. & per alia iuris remedia aucto-

ritate Apoſtolica exequantur. Inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſecularis, non obſtañ. conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Et inſuper, quia difficile admodum eſſet præſentem motum proprium ad quælibet loca deferri. Volumus & Apoſtolica auctoritate decernimus ipſius tranſumptis vel exemplis, etiam in ipſis operibus impreſsis plenam & eandem prorſus fidem vbiq; tam in iudicio q̃ extra haberi, quæ præſenti originali haberetur, & ꝙ præſentis motus proprii, ſola Signatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, Regula noſtra in contrarium ædita non obſtante.

PLACET. A.

INDEX EORVM OMNIVM, QVAE hoc Volumine continentur, ordine Alphabeti.

A

Abſolui an poſsit quis per procuratorē, & quæ requirantur, numero. 29. fol. 45
Abſolui poteſt quis in caſu neceſsitatis etiam ꝙ non ueniat ad ſedem apoſtolicam, & quæ dicatur talis neceſsitas, numero. 30. fol. 45
Abſolutio an ſit deneganda & quibus caſibus, nume. 30. fol. 17
Abſolutio non debet nemini denegari etiam inuita parte, numero. 28. fol. 17
Abſolutio quare potius ſic dicatur q̄ ſolutio, nume. 15. fol. 41
Apoſtoli laborabant manibus propriis vt manducarent, numero. 8. fol. 48
Argumentum ab ethimologia vocabuli validum eſſe. numero 6. folio. 13
Arma clericorum ſunt lacrimæ. numero. 8. fol. 21

B

Beneficia non diuiduntur. nu. 2. fol. 12
Beneficia quæ habet ordinem annexū qualia ſint, nu. 13, fo. 21
Beneficium dicitur largo modo omnis prouiſio quæ emanet ab eccleſia. numero. 6. fol. 28
Beneficium eccleſiaſticum quotuplex. numero. 1. fol. 19. nu. 12. & numero. 15. fol. 21. nume. 22. fol. 23.
Beneficium proprie ſumptum requirit copulatiuæ inſtitutionē & reſidentiam. numero. 23. fol. 34
Beneficium quare ſic dicatur, nume. 3. fol. 27
Beneficiorum conferendorum in curia ſtilus, nume. 26. fol. 24

C

Cedentibus iure liti, & cauſæ lite pendente, an liceat aliquid dare, numero. 17. fol. 14
Cenſuræ eccleſiaſticæ neruus, eccleſiaſticæ diſciplinæ dicuntur. numero. 21. fol. 42
Cenſuræ eccleſiaſticæ appellatione quæ veniant. numero. 19 folio. 42
Certum quid dicatur eſſe & ſic de incerto. nume. 5. fol. 2
Clauium altera poteſtatis, altera diſcretionis. nume. 6. fol. 8
Clerici gaudent priuilegio militum, tamen non portant arma, numero. 9. fol. 20

Clericus ſimplex an teneatur dicere officium. nume.7. fol.16
Coactio duplex conditionalis & abſoluta,nu.14. fol.40
Columba eccleſiam denotat. nume.17. fol.21
Conſanguineorum amor in beneficialibus inducit ſimoniam & peius eſt amare inordinatæ affines quam cæteros layeos. numero.17. fol.4
Conſuetudo eſt ſeruanda niſi contrarium de iure ſit deciſum. numero.7. fol.11
Contractus nominati qualiter cognoſcantur.nume.18.fol.33

D

Decimas a quibus redimere licet. numero.26. fol.16
Decima non poteſt permutari cũ pecunia nec poteſt laycus dãdo partẽ fundi eximere ſe a proteſtatione decimarũ.numero 22.fol.33.
Diſcretio duplex naturalis & accidentalis.numero.7. fol.8
Diſpenſatio vt fiat quæ requirantur.nume.14. fol.21
Dictio ad inſtar licet inducat ſimilitudinem non tamen per omnia aſsimilat.nume.3. fol.6
Diuites ex ſe ipſis non poſſunt petere beneficia.nu.19. fol.22
Donari non poteſt res ſacra.numero.3. fol.37
Donatio an perficiatur nudo conſenſu donantis,vel requiratur conſenſus vtriuſq;.numero.11. fol.39
Donatio quid ſit.numero.2. fol.37
Donatio quomodo poſsit reuocari, & quibus de cauſis.numero. 9. fol.39
Donationum variæ ſpecies. numero.6. fol.38

E

Eccleſia licet pauperrima debet officiari ab habente eam in titulũ & imputet ſibi qui ad eã fecit ſe ꝓmoueri.nu.8. fol.26
Eccleſiaſticæ res quibus caſibus alienari poſsint. nu.25.fol.16
Epiſcopus an poſsit donare poſſeſsiones beneficiorum clericis ad tempus,&c.& de beneficiis de menſa penſionem conſtituere & quid de abbate. nume.11. fol.9
Epiſcopus an poſsit petere relaxationem epiſcopatus propter ſenectutem,&c.nume.27. fol.44
Epiſcopus dat beneficia non donat.nume.5. fol.38
Eṗs in ſua dioceſi an poſsit conſtituere penſionẽ.nu.10. fol.9
Epiſcopus non poteſt auferre ſubditis ſuis ius conferẽdi.numero. 8. fol.31
Epiſcopi ſunt cæci circa nepotes.numero.18. fol.4

Excommunicatus an licite det pecuniā pro abſolutione. numero. 18. fol. 14
Emphiteoticus cenſus non minuitur propter damna in re emphit. contingentia. numero. 4. fol. 47

F

Forma abſolutionis perſonalis vel per procuratorem remiſſiue. numero. 31. fol. 45
Fructus beneficiorum quomodo donari poſsint. nu. 4. fol. 38

G

Gratia perempta non reuiuiſcitur. numero. 4. fol. 20

H

Horę canonicę dñt dici a clericis de iure diuino. nu. 5. fol. 25
Hoſpitalitatis fauore poteſt cōſtitui penſio ab inferiore a papa nec talis penſio poteſt minui. nu. 11. fol. 3. & nu. 14. fol. 40
Hypocriſis vitandæ cauſa fuit ſtatutum vt clericis liceret poſſidere proprium. numero. 20. fol. 22

I

Infamia ciuilis non irrogatur per cenſuras eccleſiaſticas. numero. 23. fol. 43
Inquilinus licet ante annum non poſsit exigi a domino tamen debet ante annum offerre ſe paratum ſoluere alias poteſt expelli. numero. 2. fol. 10
Inſtitutio & inueſtitura in quo differant. numero. 27. fol. 35
Interdictū & ceſſatio a diuinis differūt, & in qbus. nu. 18. fo. 42
Idueſtitura quomodo fiat. numero. 26. fol. 35

L

Layco coniugato an poſsit conferri beneficium. nu. 5. fo. 7
Layci an poſsint poſsidere ius funerandi & decimandi. numero. 10. fol. 13
Laycus coniugatus non poteſt etiam de conſuetudine tenere beneficia ſolita teneri per clericos. numero. 2. fol. 20
Lex papæ ſucceſſori nō imponitur, ſed indicatur. nu. 4. fol. 8
Liberalitas vt commendetur quæ habere debet. numero. 8 folio. 38.
Literatorum aliquæ prærogatiuæ. numeo. 13. fol. 4

M

Menſa & eius bona quæ dicantur remiſsiue, & quæ dicantur eccleſiæ de menſa. numero. 7. & 8. fol. 3
Manualia beneficia & temporales prioratus quomodo vacent, & quid de beneficiis de menſa. numero. 9. fol. 3

Mareſcalcus vrbis habet iuriſdictionem ordinariam, & habet beneficium & idem de ſoldano. numero. 10. fol. 20
Matrimonium licet nulliter cōtrahens perdit beneficium quod non recuperat licet diſſoluatur. numero. 3. fol. 20
Matrimonium quare appellatur matrimonium & nō patrimonium. numero. 3. fol. 25
Mendicitas reprobatur a canonibus. numero. 7. fol. 38
Merces quando ſoluenda. numero. 4. fol. 10
Milites Sancti Ioānis & alcalatraua, & ſimilibus licet ſint layci tenent beneficia. nu. 7. fol. 20
Monaſterio ſecum bonis offerens ſi ibi non proficiatur non amittit beneficia. numero. 5. fol. 20
Mulier tenetur viro ad multa vltra copulam. nume. 4. fol. 25

O

Obligatio antidora qualiter exponitur. numero. 10. fol. 39
Officia Romanæ curiæ dicuntur beneficia licet dentur laycis. numero. 11. fol. 21
Officium qualiter dici debeat, & qui excuſentur propter occupationes. numero. 6. fo. 16
Officium qualiter ſumatur in beneficialibus, ac extra beneficialia in iure. numero. 1. fol. 24

P

Pacta ſimplicia ſub conditione non pariunt actionem. numero. 6. fol. 11
Pactum quibus modis veſtiatur. numero. 5. fol. 10
Papa licet poſſit ſupra ius diſpenſare, non tamen poteſt tollere naturam iuris. numero. 6. fol. 31
Papa non poteſt alienare beneficia. numero. 3. fol. 8
Papa non poteſt retinere beneficia pro ſe & ſuis. nume. 5. fol. 8
Papa poteſt abſoluere excommunicatum abſq; verbis. numero 12. folio. 40.
Papa qualiter debeat affines diligere. numero. 20. fol. 4
Papæ abſoluta poteſtas in beneficialibus. nume. 2. fol. 8
Patroni an teneantur diminuere cenſus eccleſiæ de iurepatronatus &c. ſi fructus ſunt extenuati. numero. 6. fol. 47
Patronus poteſt in prima fundatione penſionem ſtatuere. numero. 12. fol. 9
Paupertas licet non reprobetur mendicitas tamen reprobatur per canones. numero. 16. fol. 22
Pauperum ſunt bona clericorū & eorum bona. nu. 15. fol. 4

Pecuniam

Pecuniam pro peccato commiſſo dare, peccatum eſt, tam in dante q̃ in accipiente. numero. 27. fo. 16
Pęnitentiarii papæ habent exercitium clauium in curia Romana etiã mortuo papa & dicunt iudices animarũ. nu. 1. fol. 48
Penſio aliquando datur pro officio aliquando pro beneficio. numero. 2. fol. 27
Penſio aliquando datur in titulum, numero. 4. fo. 28
Penſio an extinguatur propter ſterilitatem vel alium fortuitum caſum, numero. 1. fol. 46
Penſio an minuatur ſi reditus eccleſia fuerint diminuti. nu. 3. fol. 46. numero. 5. fol. 47
Penſio an poſsit, redimi ſeu extingui. nume. 1. fol. 12
Penſio an poſsit redimi ab eo cui debetur, numero. 34. fo. 18
penſio an poſsit gratis donari vel remitti. numero. 1. fol.
Penſio an vacet ſi etiam penſionarius efficiatur miles vel vxoratus. numero. 4. fol. 7
Penſio a quibus conſtitui poteſt, numero. 5. fol. 18
penſio an ſit officium. nume. 9. fol. 26
penſio an veniat appellatione beneficii in literis beneficialibus numero. 15. fol. 23
penſio beneficiorum ſolui debet de ſemeſtre in ſemeſtrem. numero. 5. folio. 6
penſio conſiſtit in mera pecunia. numero. 16. fol. 33
penſio conſiſtit in mera temporalitate quantumcũq; conferatur in titulũ, & eſt res profana, numero. 19. fol. nu. 20. fo. 33
penſio debet extingui morte penſionarii, numero. 21 fo. 5
penſio de iure permutari non poteſt cum officio ſeu beneficio & an papa poſsit ſuper hoc diſpenſari. numero. 5. fol. 31
penſio eccleſiaſtica hircus ſacrificii appellatur, nu. 22. fol.
penſio fundatorum poteſt mitigari officio iudicis. nume. 13 folio. 9.
penſio illicita, quibus de cauſis dicatur. numero. 3. fol. 6
penſionis imponenda quadruplex cauſa impulſiua. nu. 12. fo. 3
penſio iniuſta & eccesſiua quæ. numero. 4. fol. 2
penſio iuſta eſt quæ non eccedit tertiam partem reddituum. numero. 6. fol. 2
penſio iuſta quomodo conſideratur. numero. 3. fol. 2
penſio licita quæ dicatur, numero. 2, fol. 6
Penſio non poteſt alteri renunciari. nu. 12. fol. 32
Penſio non poteſt permutari cum beneficio etiam papa autho-

rizandi,numero.11. fol.32
Penſio quid ſit,numero,1. fol. 1
Penſio quo tempore ſolui debeat.numero.1. fol.16
Penſio tam domorum q̃ beneficiorum quomodo in curia Romana ſoluitur,numero.9. fol.11
Penſio tendens in grauiſsimum damnum eccleſiæ moderari debet.numero.7. fol.43
Penſio vnde dicatur.numero.1. fol. 5
Penſionem imponere quis poſsit. numero.1. fol. 8
penſionẽ ꝑ priuato ſolus papa imponit ſuper beneficio ſecus ad vſus pauperum.nu.10. fol.3
penſionis appellatione quid proprie contineatur,& quo modo penſio prout capitur in profanis conueniat penſioni, quæ imponitur beneficiis,de qua in præſente libro,& per totum cap. numero.2. fol. 5
penſionis eccleſiaſticæ priuilegia. numero.7. fol.28
penſionis quibus de cauſis debent conferri.nu.8. fol.29
penſionis ſolita quantitas.numero.2 fol.2
penſionarius an teneatur ad onera.numero.2. fol.46
penſionarius an teneatur facere mentionem de penſione in impetratione beneficii.numero.1. fol.27
penſionarius non dicitur habere titulum nec tenetur ad reſidentiam.numero.24. fo.23
penſionarius non tenetur ſeruire neq; reſidere,dicitur tamen beneficiatus.numero.3. fol.30
penſionum quatuor ſpecies ac plures diſtinctiones per totam cap.numero.1. fo.6
Permutare volentis narratiua qualis eſſe debet in ſupplicatione & ſuperioris in collatione. nume.35. fol.35
permutari an poſsit pẽſio pro officio ſeu beneficio.nu.1 .fo 30
permutari non poſsunt cum beneficiis,quæ non conceduntur in beneficium.numero.4. fo.31
permutari non poſſunt ſpiritualia cum temporalibus, numero.21. fol.33
permutari non poteſt res aliena.numero.24. fol.34
permutatio beneficiorum dicitur fauorabilis non odioſa. numero 2.folio.30.numero.32. fol.32
permutatio beneficiorum eſt perpetua penſio vero ſecus.numero.14. fol.32
Permutatio eſt contractus bonefidei.nu.13. fol.32

ſ

Permutatio complecta ex vna parte, ſi ex altera compleri non poteſt, alter poteſt ad eccleſiam ſuam redire. nu. 15. fol. 33
Permutatio eccleſiaſtica, vt valeat quæ requiratur. numero. 10 fol. 31.
Permutatio quid ſit. numero. 29. fol. 35
Permutatio vt valeat tria ſunt cõſiderãda, nu. 7. & nu. 9. fol. 31
Permutationem præcedere debet renunciatio. numero. 28 fol. 35.
Pontifices ante Chriſtum ferrebant in pectore rationale, & quare. numero. 9. fol. 8
Præbenda an veniat appellatione beneficii. nume. 22. fol. 23
Prælatis detrahere & inuidere eſt grauiſsimum peccatum. numero. 19. fol. 4
Prælatus debet eſſe diſcretus ne dum naturali diſcretione, verum etiam accidentali, numero. 8. fol. 8
Præmium in agro dominico non debet quæri, tamen merentibus dari debet, numero. 16. fol. 4
Præſcriptio quadraginta annorum currit in decimis. numero 22. fol. 15
Præſtimonia dantur in titulum, & poſſunt renunciari & vacant, numero. 30. fol. 35
Præſtimonia quid ſint & an ipſorum ſit habenda mentis in impetrationibus beneficiorum, numero. 22. fol. 5
procurator an ſicut conſtituitur ad cedendum penſioni ita conſtituatur ad petendum abſolutionẽ cenſurarũ. nu. 28. fol. 44

R

Redimere ius ſuum vnicuique licet. numero. 32. fol. 18
Relaxo verbum quot modis accipiatur. nume. 25. fol. 44
Remiſsio & donatio differunt. numero. 24. fol. 45
Remiſsio in beneficialibus qualiter fieri debeat, & quid de tranſactione & cõpoſitione. num. 23. fo. 16. & nu. 21. fol. 13
Renunciatio beneficii quæ requirat. numero. 31. fol. 35
Reſcripta beneficialia ſunt ambitioſa, ideo reſtringenda. numero. 23. fol. 23

S

Sacramenta voluntatis ſunt ordo, & matrimonium. numero. 13. fol. 40
Salarium quando ſolui debet, & quando de eo conueniendũ. numero. 3. folio. 10. numero. 8. fol. 11
Senator vrbis dicitur præſes. numero. 6. folio. 20

Sententia excõmunicationis quando eſt nulla fit relaxatio quã do tenet fit abſolutio ad cautelam quando vero eſt dubia datur abſolutio etiam inuita parte.nume.26. fol.44
Sententiam iniuſtam,an ſit licitum redimere.nume.19.fol.14
Similitudo quid ſit,& quæ præſupponat.nume.4. fol.6
Simonia committitur,ſi detur pecunia habenti ius ne vexet ſeu vexare deſiſtat.Secus ſi detur pro iure quærendo.nume.15. fol.13.vt nume.13. fol.13
Simonia eſt ſi in permutatione beneficiorum interueniat pecunia.nume.17.fol.23.nume.25. fol.34.
Simonia ex parte recipientis cõmittitur,nõ ex parte dantis quã do aliquid datur pro abſolutione.numero.29. fol.17
Spoliatus an licite det pecunias pro recuperanda poſſeſione beneficii.numero.21. fol.15
Suſpenſio quomodo tollatur.numero.17. fol.41

V

Verbum ſoluo quot habeat ſignificatus.numero.16. fol.41
Veſtis nuptialis quid ſignificet. numero.18. fol.22
Vexatio ex parte vexantis quæ præſupponat.nume.14. fol.13
Vexatio ex parte vexati ad hoc vt licite redimi poſsit,quæ ſint neceſſaria vſq; ad finem cap.nume.20. fo.15
Vexatio incipit a citatione nam extra iudicium dicitur violentia.numero.7. fol.13
Vexatio quæ in teſtamento veteri fuit redempta.nu.12.fol.13
Vexationes quæ licitæ redimuntur,quæ ſint,& numero.5.fol.12,&.6.fol.13.& per totum cap.
Vexationum varia genera atque diſtinctiones.nu.4. fol.12
Voluntas coacta voluntas eſt.numero.3. fol.12
Vxor ſiquid acquirit conſtante matrimonio,etiam ſua induſtria,præſumitur acquiſiſſe,de bonis viri.numero.2. fol.25

FINIS.

R. P. D. PETRO PAVLO
Pariſio, cauſarum Cam. Apq. Auditori.
Antonius Maſsa Gallœſius. S.

ERat penes me perelegans, De penſione Eccleſiaſtica, Tractatus. Quẽ, ne priuatim mihi tantum inſeruiret, Sed publice vtilis eſſet, cõſulereturq; (vt par eſt) nomini authoris Calchographis imprimendum tradidi. Ea tamen lege, vt tibi dedicaretur, quaſi iure tuo tibi debitus. quandoquidem ea de re, peculiare tui fori iudiciũ eſſe ſolet, ac ſimul vt aliquod affectionis erga te meæ ſignũ haberes. Tu igitur, humanitate qua præditus es, rem veluti ab amico animo profectam, boni conſule, meque (quod facis) amare perge. Authorem autem patria Romanũ, Iuris V. Doc. haud vulgarem. & ob ſingularem eius doctrinam, in apoſtolicam Pœnitentiariam, tranſlatum fuiſſe. Idq; ſub Xiſto. IIII. Pontifice, ex opere ipſo facile liquet. Tractatus vero eſt adeo elegans, adeo plenus, vt præter eas, quæ contingere poſſunt circa tranſlationes & exẽptiones penſionum, & paucas alias, cum rebus ipſis poſtea natas quæſtiones, vix eſt quid in ſuppoſita materia lector vel curioſus deſideret. Vale. Romæ. XVI. Octob. M. D. XXXIX.

REVERENDISSI. IN CHRI-
ſto patri, & domino domino Leonardo Grif-
ſo Epiſcopo Eugubino, Dñi noſtri papæ
Sixti .iiii. Secretario. Paulus de Roma
domini papæ pœnitentiarius.
S. P. D.

QVia cõſtat vnam eſſe eccleſiam per vniuerſalem orbem .c. ſciſma in ſi. & .c. loquitur & .c. omnibus & .c. pudenda .xxiiii.q.i.&.c. nouatianus vii.q.i. extra quam nulla eſt ſalus .i.q.i. teneamus etiam ſi miracula faceret vt ibidem dicitur. Et in extrauagan. Bonifacij. viij. quæ incipit vnam ſanctam quam poſt Io. mo. commentatus eſt dominus meus Ioannes Franciſcus pauini, a qua vnitate diuiſi in Chriſto congregari non poſſunt nec illum habere caput .xxiiii.q.i. alienus. Nec poſſunt habere peccatorum abſolutionem nec ingredi ianuam regni cęleſtis.xxiiii.q.i.c. quicunq; ab vnitate. Cuius vnitatis originem ab vno incipiente in perſona Chriſti in canticis ſpirituſſanctus expreſſit ibi vna eſt Columba mea, perfecta mea. vna eſt matris ſuæ electa genitricis ſuæ & eſt tex. c. legitur. xxiiii.q.i. facit de ſumma trinitate. c. firmiter .§. vna vero & .c. damnamus .§. verum vnitatem ibi multitudinis credentium erat cor vnũ & anima vna in deo, quia qui plantat & qui rigat vnum ſunt, & in libro Regum populus meus & populus tuus vnum ſunt. Ididem etiam canit Nicena ſynodus. Credo in vnam ſanctam eccleſiam

&c. & apoſtolus ad Ephi.iiii. & nota .xxiiii.q.i.c.
loquitur vna eccleſia vnus populus vna ſpes vo-
cationis noſtræ vnus dominus vna fides vnum ba-
ptiſma vnus deus & pater omnium. Hinc eſt quod
in vnitate ſciſſura eſſe non poteſt dicto .c. ſciſma
quod præfiguratur quia veſtis domini quæ erat in
conſutilis & deſuper contexta per totum reman-
ſit indiuiſa vt repreſentaret vnitatem .xvi.q. vlti.
c. ſicut & .c. ad ſuccidendos de ſciſma. lib.vi. Et
quia hæc ſpiritualis vnitas ſimplex eſt & non reci-
pit diuiſionem vt in .c. piæ mentis .xvi.q.vlti. de
iurepatro.c. primo in verbo diuidi nō debet ideo
boni conſcientiam contingit dubitare plerumq; ſi
liceat retinere penſionem in beneficio eccleſiaſtico
non obſtante quod fuerit conſtituta ab habente iu
riſdictionem eo q nō deſeruit beneficio cum pro
pter officium detur beneficium .c. ſi. de reſcriptis
li.vi. Et videatur intrare in labores aliorum & col-
ligere quod non ſeminauit vt legitur Io.viii. Et vi-
deatur quodammodo ſecare præbendam contra
Laterane ñ. ſtatuta concilij vt.c.maioribus &.c.ve
rum &. c. cūcauſam de præben. vt eccle.benefi.
c.vno. Item quia ſacra conferri debent ſine dimi-
nutione vt eſt tex.i.q.iii.c. ſiquis præbendas qua
liter ſalua conſcientia ſeparabitur perſo a benefi
cio ſicut vſuſfructus a proprietate vt dicunt Imol.
& Zab. ex intentione Laudini in cle. quia regula-
res de ſupp.ne præla. hoc eſt quod præfiguratur
q Daniel maluit aquam tātum bibere & legumina
edere, q̄ cibo regio pollui. Ideo ante iuuenilem
ætatem ſpiritū prophetiæ accepiſſe legitur.lxxviii.

di.c. preſbyter ãnte. §. hoc regulariter. Et fuit eruditus omni ſcientia, Aegyptiorum, Caldæorũ, vt not. xxxvii. diſtin. legimus de beato Hieronymo §. ſed contra. Sciebat enim futurum eſſe in Euangelio, ꝙ filij regni, qui inebriantur & polluũtur vino regio eiicientur in tenebras exteriores. Quia difficile eſt auro ſuffarcinato Chriſtũ pauperẽ ſequi xij. q. ij. Crateñ. maxime ille qui multorum vitæ ſubſidia ſolus obtineat, vt ait Ambro. xliij. di. ſicut hi. ¶ Ad oblectationẽ igitur cõſcientiæ tuæ. Cuius me ſæpenumero inter te & Deum arbitrum elegiſti. Summulam de eccleſiaſtica penſione rogatus ab amicis, tibi & tuo nomine dedicaui. Cui incidẽter annectitur de redemptione vexationis, vt per illa. V. R. P. Lances veræ conſcientiæ apprehendat æquo libramine, & eiuſdem conſcientiæ puritati, non deſit iudicium rationis. c. cum æterni, de ſenten. & re iudi. &. c. ij. de regul. libro ſexto. Vale.

PAVLI ROMANI OLIM POENITENTIARII APOSTOLICI Tractatus de Penſione Ecclesiaſtica.

CIrca præſentem Materiam penſionum omittendo ſubtilitates pro & contra. Venio ad materiæ reſolutionem. ¶ Et primo videndum eſt quid eſt penſio. ¶ Secundo vnde dicitur. ¶ Tertio quot ſunt eius ſpecies. ¶ Quarto quis poſſit eã imponere. ¶ Quinto quando ſolui debeat. ¶ Sexto an poſsit redimi. ¶ Septimo an poſſit pro officio vel pro beneficio permutari. ¶ Octauo an poſſit gratis remitti & donari. ¶ De materia habetur. xvi. q. prima capitulo poſſeſſiones decima quæſtione ſecunda. §. hoc ius porrectũ. & §. perpetua quoq; ibi cõſtante nunc penſione & de præben. niſi in glo. ex iuſsione. & in. c. ad audientiam de reſcriptis in verbo annuas penſiones & in. c. poſtulaſti. eo. titulo in vlti. glo. in fi. ibi uel penſiones de præb. c. extirpãdæ. §. fi. in verbo penſionem alii & de colluſ. c. audiuimus ibi annuam penſionem in verbo non penſio & ibi optima glo. & in. c. q̃uis pleniſsime de præb. li. vi. ibi Dominicus & in. c. conſuetudinem de conſue. ibi vel qđcunq; aliud quouis nomine cenſeatur eo. li. & in cle. quia regulares §. eadem quoq; in verbo penſiones ue nouas de ſupp. ne. prę la. vbi Zab. & Imo. pleniſsime in ſummula & in cle. ii. de vita & ho. cleri. §. cęteri vero in verbo qđcunq; & in. c. prohibemus &. c. cum venerabil. de cenſi. & in. c. ex parte &. c. de aliis de eccle. edifi. & . c. de monachis & . c. auaritiæ de præb. & in. c. quanto de dec. & Spec. ti. de loca. §. poſtq̃ tam plene. ver. ſed quæritur quando penſio ſit ſoluẽda eo. ti. de ſalar. §. nũc de procuratorũ ver. in sũma vero &. §. ſequitur de aduocato ver. ſed quando ſoluetur ſalariũ aduocatis de eccle. edifi. c. iii. facit. c. literę tuæ de dila. in ver. pẽſio de poſſeſsiõibus & Hoſti. in sũma de vita & ho. cleri. §. i. ver. Item de conſuetudine & de cleri. non reſi. §. i. ver. Is vero tanq̃ bñmerito & in. c. ſicut nobis de ſupp. neg. præla. in verbo. Ita penſionibus honorantes & in. c. cum clerici de cenſi. in glo. ii.

¶Caput primum.

1 Penſio quid ſit.
2 Penſionis ſolita quantitas.
3 Penſio iuſta quomodo conſideratur.
4 Penſio iniuſta & eccesſiua quæ.
5 Certum quid dicatur eſſe & ſic de incerto.
6 Penſio iuſta eſt quæ non excedit tertiam partem reddi-tuum.
7 Menſa & eius bona quæ dicantur remisſiue & quæ dicantur eccleſiæ de menſa nu. 8.
9 Manualia beneficia & temporales prioratus quomodo uacent & quid de beneficiis de menſa.
10 Penſionem pro priuato ſolus Papa imponit ſuper beneficio ſecus ad uſus pauperum.
11 Hoſpitalitatis fauorem poteſt conſtitui penſio ab inferiore a papa nec talis penſio poteſt minui & nu. 14
12 Penſionis imponen. quatruplex cauſa impulſiua.
13 Literatorum aliquæ prorogatiuæ.
15 Pauperum ſunt bona clericorum & eorum bona.
16 Præmium in agro dominico non debet quæri tamen merentibus dari debet.
17 Conſanguineorum amor in beneficialibus inducit ſimoniam & peius eſt amare inordinate affines quam cæteros Laicos.
18 Epiſcopi ſunt ceci circa nepotes.
19 Prælatis detrahere & inuidere ē grauisſimum peccatum.
20 Papa qualiter debeat affines diligere.
21 Penſio debet extingui morte penſionarii.
22 Præſtimonia quid ſint & an ipſorum ſit habenda mentis in impetrationibus beneficiorum.

CIrca primum Scilicet quid eſt penſio. Zab. in clementi. quia regulares de exceſ. præla. in tertio quęſito ponit diffinitionem penſionis ex intentione Laurentii quam ſequitur Io. de Imol.
1 ſuper eadem clem. ſic. ¶ Penſio eſt certa portio † ex menſa uel beneficio ex cauſa ad tempus & non perpetuo ſeparata. Et addunt poſt diffinitionem ꝙ hæc diffinitio cir-

cuncernit penſionē quatenus eſt commodum temporale & non titulus beneficialis ut in .c. poſſesſiones .xvi.q.i. ſed quatenus eſt beneficium dicunt ꝙ diffinitur ſicut beneficium de præben. q̄uis li.vi. facit cle. quoniam de uita & ho. cle. §. cæterum in uerb. quodcunq; beneficium ubi dicit Io. an. ꝙ includit præſtimonia & penſionem quam haberet in titulum. Et ex dictis eius concludit ꝙ penſio aliquando datur in titulum ut in .c. ad audientiam de reſcripti. & infra dicam. ¶ Partes diffinitionis neq; Zab. neq; Imola proſequuntur breuitatis cauſa. Sed quia multum ſunt utiles & neceſſariꝫ ꝑpter uarietatē & perplexitatem materiꝫ proſequatur illas ſigillatim ad dillucidationem materie pēſionis. ¶ Hꝫc diffinitio continet quinq; partes.

2. ¶ In prima dicit̄ † ꝙ penſio eſt certa portio & ſi talis penſio imponatur per papam ſolet eſſe trina de ſtilo curiæ & notantur dico de ſtilo quia dicit Imol. in cle. quia regulares de exceſ. præla. ante diffinitionem penſionis ꝙ talis ſtilus fecit ius alle. c. q̄ graue & .c. licet de cri. fal. de con fir. uti. vel inuti .c. venerabiles facit cle. ſæpe de verb. ſig. §. & quia poſitiones ibi nos uſum huiuſmodi obſeruare uolentes. Io. an. in. c. ſi. de conſue. in ſumma quam ibi ponit ver. de ſtilo & talis ſtilus curiæ Romanæ innititur iuri communi. Spec. titulo de app. §. de officio verſi. vt autem. Si vero conſtituatur de menſa epiſcopi vel ab batis erit arbitraria quia tunc tales penſionarii prioratus qui ſunt de menſa & vocantur obedientiales, vel menſales vt dicit Inno. in. c. ii. de ſta. mo. dicentur potius miniſtri q̄ priores licet ſonent indignitatem dummodo ipſi priores congruam ſubſtentationem habeant de eccleſi. ędi.ſca. c. iii. vt notauit do. Anto. in .c. auaritiæ de præ ben. in vltima glo. maxime ſi tales prioratus habeant ad firmam & non in titulum vt de locato .c. veſtra ne præ la. ui. ſu. c. finali & eſt gloſa in clemen. frequens de exceſ. præla. in verb. ad firmam clemen. vero vna de ſupp. ne præla. prohibet regularibus & etiam aliis prohibetur per capitulū prohibemus de cenſi. vt penſiones nouas non imponant & impoſitas non augeant & nouiter impoſitas non exigant. Sed hic notandum primo ꝙ in iſta parte diffinitionis ponitur hic verbum ſcilicet certa portio, & certa portio habet intelligi. ꝙ ſit iuſta quam Lu-

douicus de Roma conſilio ſuo, ccclxix, in princi. §. cæ
3 terum declarat, ꝙ ſit † iuſta rei penſio. Et dicit ꝙ hanc dupliciter conſideramus. primo ſecundum conſuetudinem ſcilicet ſecundum ꝙ locari conſueta eſt, ea enim eſt iuſta rei penſio, quæ ſolita eſt ex conſuetudine dari. Caſus eſt. C. locati. l. excepto. Secundo etſi deficiat conſuetudo illa non cenſetur iuſta etiã in re eccleſiæ penſio, quæ conſiderata annis ſingulis, & redacta ad annos, xx. faceret iuſtum pretium ipſius rei exiſtentis venalis glo. ordina. in auctentica perpetua ſuper verbo, iuxta. C. de ſacro ſanct. eccle. tex. in auctentica de non alieñ. §. ſi vero ali
4 cuius eccleſiaſtici, & ſic ibi † appellat penſionem iniuſtam ſi nimium excedat, & dicit ꝙ ſubiacet reformationi quemadmodum reformationi ſubiacet contractus venditionis, cum vltra dimidiam iuſti pretii circumuentio interuenit, vt. l. ſecunda. C. de reſcin. vendi. & in cap. cum cauſam, de emp. & vendi. ita & reformationi ſubiacet penſio cum illa vltra dimidiam iuſtæ penſionis excedit. hic eſt caſus prout ibi, & quo ad hoc parificantur pretium & penſio. in. l. Item ſi pretio. §. fina. cum. l. ſequen. ff. locati iuncta. l. ſecunda. C. de reſcin. vendi.
5 ¶ Item notandum ſecundo † ꝙ ſecundum quod refert Ioan. And. in. c. ſi beneficia de præben. libro ſexto in nouella in verb. de cætero, ꝙ illud dicitur eſſe certum quod in dubitatione caret. i. quæſtione prima de cætero. xi. quæſtione prima certum, ſecundum Archi. qui ponit exemplum in eo, qui vidit literas collationis vel reſeruationis, de appella. ſi duobus, & quod nota. Compoſtella. de reſcriptis capitulo in magna gloſa vnum caſum, & ꝙ nota. archi. in capitulo ſecundo de electio. in verb. alternatiua vbi dicit. Et nota, ꝙ certum eſt clarum & manifeſtum, & addit ꝙ ſic ſumitur. xi. q. iii. certum, & de hæreti. excommunicamus. §. vlt. vii. q. ii. c. vlti. Et incertum eſt obſcurũ & immanifeſtũ. de quo eccleſia ſe non intromittit. ii. q. i. nomen. i. q. vi. c. conſuluiſti. facit. ff. ſi cer. peta. l. certum. Et aliud eſt eſſe certum, aliud expreſſum, vt de præben. c. ſi epiſcopus cui lib. vi. in verbo certas facit de conceſs. præbẽ. c. ne captandæ. eo. lib. Dicitur ergo in iſta diffi
6 nitione certa portio, † quia incerta quantitate pecuniæ cõſiſtit ſcilicet in tertia reddituum, vt dictũ eſt, quoniam in

his attendi debet potius certum.ff.de conditio.inſtitutio.l. quia ratio.ff.ad trebel.l.cogi. §.ſi ſeruo.ff.de hære. inſtitu. l.quotiens.§.ſi hæres de pęn.di.iii.qui egerit.xiiii.di. ſicut, de ſponſa.iuuenis de homicidio ad audientiam &.c.petitio.Et fit hæc certitudo,vt penſionarius cui.ſ.ſoluitur.Et penſionarius qui.ſ. ſoluit certi eſſe debeãt,de facto ſuo. c. ab excommunicato,de reſcript. &. ff. de acquirend. heredi. l. cum filium. ¶ Additur ſecunda particula. Ex menſa,ſecundũ do.Anto.in.c.vt ſuper de reb.eccle. non alieñ. in primo quæſito quærit,quæ dicantur eſſe bona de mẽſa.
7 † Et remittit ad glo.cle.frequens de exceſs.præla.in verb. ad menſam,& dicit ꝙ glo.eſt plena.Ideo ibi no. ¶ Et addit ꝙ illa dicuntur bona de menſa, quando illi vel ille,ad quos vel ad quem ſpectat menſa poſſunt illos in vſus proprios cõuertere.& de illis pro libito diſpõere. ¶ Zab. vero in cle.frequens de exceſs. præla. in verbo de menſa dicit
8 † ꝙ illæ eccleſiæ ſunt de mẽſa,quæ ſunt ita vnitę ꝙ nõ habent rectorem perpetuum. ¶ Imo.vero in cle.quia irregulares.§.præmiſſa de ſupp.ne.præla.dicit.Nota ad cognoſcendum,quando beneficia ſunt de menſa.ſ. quando non habent ſpecialem adminiſtratorem alium a ſuperiore prę lato,præſumitur enim ꝙ ſunt de menſa.Et addit Zenzillinus,ꝙ in his *quæ ſunt de mẽſa*,ponuntur ſimplices miniſtri,ſeu collectores,ar. de ſupp.ne.præ. c. ſicut nobis.facit quod dicit Inno.in.c.ii.de ſta.mo.ꝙ tales priores, qui ſunt de mẽſa dicentur potius miniſtri ꝗ priores,licet ſonẽt indignitatẽ. Secus de manualibus prioratibus,vt in cle.ne in agro.de ſta.mo.§.ad hæc in glo.in ver.ordinarios,& dicit Io.an.in.cle.quia regulares.de ſupp.ne.præla.ꝙ per illam
9 decre.manualia,† quę non ſunt de mẽſa,& tẽporales prioratus vacãt per mortẽ vel remotionẽ eorũ, qui præſident. Sed ſecus de illis,quæ ſunt de menſa,quia non vacant per mortem illius,qui illum habet ad firmã.ſed bene per mortẽ rectoris tẽporalis, vel ꝑpetui.vnde in cle.frequẽs,de exceſ.præla.ver. quidam,& eſt glo.in clem. i. de reſcriptis in verb.haberent.Tales enim qui præſunt menſalibus, vt dictum eſt,non ſunt rectores,ſed firmarii. de loca.veſtra. ne præla.ui.ſu.c.fi. & d.clem.frequens, de exceſs. præla'. in verb.non vacẽt,de deci.c.dilecti. ¶ Additur tertia particula,Vel beneficio,quia in beneficio pẽſion ẽ iam nullus cõ

10 ſtituere † pōt niſi ſolus papa per.c.prohibemus de cenſi⁹
& .c. extirpande. §.ſi.de præb. niſi talia ſint beneficia,qui-
bus imponitur penſio ad vſus pauperum,& nulli cōcedi-
tur ratione priuatę vtilitatis. vel etiam imponitur pro vti-
litate & neceſsitate eccleſiæ.vt in. c.ex parte de iis quæ fi. a
maio.par.ca.&.c.de aliis.de eccle.ædifi.& per Inno. in.c.ſi
omnes de conſti.& quæ a ſui fundatur ſic inſtituta ſunt,vt
11 penſionem ſoluant in vſus pauperū,†ad quam per ſoluē
dam cōpellentur etiam religioſi ab ordinariis. cle. vna de
ſupp.ne.præ.facit.c.ſicut eo.ti.quia cōpellētur ſeruare ho-
ſpitalitatē.vt in.c.de monachis.de præben.vt dicit do.An-
to.in.c.auaritiæ de præben.in penultimo notabili ꝙ pen-
ſionem antiquitus determinatam monachi non poſſunt
minuere cauſa non ſubſiſtente & ſine auctoritate epi-
ſcopi.& etiam exempti & non exempti poſſunt compelli
ad reintegrationem,vt.d.cle.vna de ſupp.ne.præla. Et idē
ſentire videtur idem Abb.ſic. c.auaritiæ,& ſic intelligūtur
iura,quę in glo.in.c.auaritiæ,de præben.ſ.de eccle.ædifi.c.
ad audientiam de exceſs.præla.ſicut vnire.xvi.q.i. præcipi
mus. §. ſicut duo , de iis quæ fiunt a præla. ſine conſenſu
ca.cum apoſtolica de cenſi.quanto.Poſſunt tamen etiā mi
nuere redditus particulares ſi eſſent eccleſiæ ampliatæ alle
gat.c.de monachis.de præben.Et ſi nollent conſentire de
ciſioni dicit idem do.Anto.ꝙ ſubſiſtente iuxta cauſa com
pelli debet per ſuperiorem,de iis quæ fi. a ma.par.ca.c.ſi.
de iurepatronatus nullus. & hæc locum habent in eccleſia
deputata ad vſus pauperum,vt dictum eſt quę rōe priuatę
utilitatis non conceditur.& allegat Goffre. ꝙ tunc inuitis
clericis fieri poſſunt diuiſio parrochiæ, dummodo ipſi
congruam ſubſtentationem habeant de eccle. ædific.cap.
tertio. Secus in præbē. quæ clerico pro ſuo datur ſeruitio.
Et ipſo contradicente diuidi non poteſt , ad hoc vide no
ta.Innocen. in capitulo cum omnes de conſtitutio. hanc
etiam penſionem in beneficio arbitror imponere poteſt
dummodo papa conſentiat,vt in capitulo niſi de præben.
& tolleratur pro bono pacis, vt idem dicit do.Anto. alle-
gat capitu. iam dudum de præben ¶ Additur quarta clau
12 ſula ex cauſa,quia † cauſa impulſiua penſionis quadru-
plex eſt. Literatura , Hoſpitalitas , Præmium , & Amor.
¶ Prima cauſa eſt literatiua , quia ſummus pontifex ſo-

let reſeruare penſiones, non ſolum in eccleſiis curatis, ſed etiã in Epiſcopatibus & metropoliticis eccleſiis, circa
13 ſublimes † & literatas perſonas, quæ maioribus ſunt beneficiis honorandi, vt dicit tex. in c. de multa. de præben. vbi Abb. ſicu. declarat materiam ad longum in vltimo notabili. Et ratio quia tales literatæ perſonæ proſunt, non ſolum eccleſiæ, ſed toti mundo, vt in auct. habita. C. ne fil. pro pa. Et quia eccleſia eget uiris literatis, vt in capitulo cum ex eo. de electio. Ideo eis indulget ſuper abſentia per ſeptennium a curatis eccleſiis infra quod non obligantur etiam ad ſacerdotium promoueri dicto capitulo
14 cum ex eo. ¶ Secunda cauſa impulſiua † eſt hoſpitalitas de qua in capitulo ſicut de ſupp. ne. præ. & in cle. vnica eodem titu. de præben. cap. de monachis. & licet quilibet chriſtianus obligetur ad hoſpitalitẽ. Iuxta illud Matth. xxv. hoſpes fui, & non collegiſtis me. xlii. diſtinct. in princi. maxime tamen clericus & ſacerdos de facultatibus eccleſię, quia vt dicit Hieronymus, Aliena rapere cõuincitur quia vltra ſibi neceſſaria retinere probatur. xlvii. di. c. ſicut hi. xciii. diſtinc. c. diaconi. xiiii. q. iiii. quid dicam de reſtitu. ſpol. ſæpe. xvi. q. i. decim. Ideo ab hac hoſpitalitate quiſquis alienus fuerit in ſacerdotem ordinari nõ poterit. tex. eſt. xlii. diſtinctio. in prin. Et quod dicit Hieronymus. xvi.
15 quæſtione. i. capi. finali quicquid habent clerici † pauperum eſt domus illorum omnibus debet eſſe communes ſuſceptioni peregrinorum & hoſpitum inuigilare debet, facit. xxiii. quæſtione. vii. cap. quod autem ſecunda. q. viii. conuenior. xii. q. i. expedit, &. xii. quæſtione. ii. multi. Hæc enim fuit vita in primitiua eccleſia, vt legitur in actibus Apoſtolorum, ꝙ erant eis omnia communia & diſtribuebatur vnicuique, ſicut cuique opus erat tex. eſt duodecima quæſtione prima non dicatur & cap. quia tua fraternitas. ¶ Tertia cauſa impulſiua eſt præmium. Nam li-
16 licet in agro dominico † non debeamus quærere premium noſtrorum bonorum operum, ſed expectare futuram, vt nota. de pœni. diſtinct. tertia. § . cauendum nobis eſt, tamen qui ſeruit altari, meretur inde recipere præmiũ. duodecima quæſtione ſecunda. c. caritatem, & capitulo eccleſiaſticis, quia virtutum præmia tribui merentibus conuenit. C. de ſtatuis & imagini. l. vt virtutum. Ad hoc

vt præmia debeant homines ad maiores labores & digni-
tates producere. C.de off. præfec. præto. affri.l. in nomi-
ne domini.§. hoc autē non ſolum.ff. de off. aſſeſ.l.i. ideo
ſummus pontifex ſolet bene meritos qui in agro domini
co laborarunt non ſolum una penſione ſed pluribus ho
norare aut eius procurationem committere alicui pingui
monaſterio. Sicut Alexander.iii.beatū Thomam cantua-
rienſ. procurandum commendauit monaſterio pontima
cenſi ſimile in.c. quanto de cenſibus. ¶ Quarta cauſa im
pulſiua eſt amor, ſed aliquando ſolet eſſe carnalitatis &
27 parentelæ, qui † etiam videtur ꝙ ſymonia inducat, vt
eſt glo. in.c.nemo de ſymo. facit.i.q.i.c. ſi quis neq̄ .i. an
iuſto cordis amore facit. c. unum ut eccl'. benefi.§.omni-
bus ergo ibi non affectu carnis & glo.in eo.c.in uerb.car
nalitatem & talis amor parentum quando non eſt ordina
rius grauius efficit peccatum q̄ cæterorum laicorum tex.
eſt.i.q.iii.in.c.peruenit ibi uel qđ grauius eſt conſangui-
neis & ibi dic. Io. in glo. nota. ꝙ minus peccatum pro-
pter adiunctum grauius punitur, minus.n. peccatum eſt
dare cōſanguineo q̄ extraneis.lxxxvi.di.non ſatis quia hic
eſt ordinata caritas ut infra dicetur. Sed quia prouiden-
do conſanguineis enormiter lędunt eccleſias, Idcirco di-
cit ꝙ peius eſt dare conſanguineis enormiter.i. in grauio
rem læſionem eccleſiæ.xxxiii.q.ii.c.latorem.lxxxix.di.de-
center.x.q.ii.epiſcopus vel capitur grauius pro commu
nius.xxxii.q.vii.c.quid in omnibus unde dicit Io. ꝙ ceci
28 ſunt epiſcopi circa † nepotes.viii.q.i. dilectiſſimi. Vnde
tantus impetus omnia in eos fundēdi reſtringendus.c. ut
dicit lex in alio caſu.ff. ad le. iul. de adulteriis.l. nec in ea.
29 ¶ Cætera omitto ne detrahamus prælatis † & incida-
mus in pœnam cle. religioſi de priuileg.§. quibus uero
facit.vi.q.i. deteriores quia peius malum non extimatur
in eccleſia Dei q̄ chriſtianos ſuis inuidere prælatis .vi.q.i.
§. verum tale enim peccatū eſt in ſpiritum ſanctum vt no
ta.de pę. di.i.c.homicidium in glo.detractores & tales de
teriores, peiores ſunt raptoribus bonorum temporalium
vi.q.i.c.deteriores. Ideo niſi ab obtrectationibus lingua
cohibeatur nihil ꝓdeſt opera bona facere de conſ.di.v.ni
hil. ¶ Et nota ꝙ ſummus pontifex obligatur parentes di
20 ligere † ordine caritatis quæ incipit a ſe ipſo iuxta illud

ordinauit

ordinauit in me charitatem.xlii.diſt. c. quieſcamus in glo. lxxxvi.di. c.non ſatis.in glo. domeſticos.facit.c.niſi de au ctorita.& vſupal. de pœ.diſtinct. iii.c. qui vltra ordinatæ xxiiii.q.v.c.ſi non licet.Et agris tuis ſcitientibus alii rigãdi non ſunt.l.præſes.C.de ſerui. & aqua.Chriſtus enim filios Zebedæi & ſuos elegit,tamen Petrum omnibus præpoſuit ſuper quem eccleſiam conſtruxit. c. fidelior. l. diſt. ſic etiam papa debito naturæ parentibus obligatur, non minus tamẽ facientibus voluntatem patris ſui,quia tales etiã fratres eius ſunt,& in pluritatibus penſionum,& beneficiorum debet illos coequare parentibus,& ſic papa omnia faciet cum cauſæ cognitione,vt dicit Inno.in.c.cum ad monaſterium,de ſtatu mona.in glo. in verb.ſummus. aliter dicit,ꝙ non valet diſpenſatio,vel reuocatur & ipſe peccat. Allegat.li.diſt.c.qui in aliquo. Si igitur papa omnia aget cum cauſæ cognitione,vel cum parentibus,vel cum ignotis. ¶ Additur vltima clauſula.ad tempus & non perpetuo ſeparata,& reſpicit beneficium,& proprietatem, a qua vſusfructus ſeparatur ad tẽpus, vt dicit Zab. & Imola in cle.quia regulares de ſupp.ne.prǣla.quia extinguitur mor
21 tuo † illo cui debetur pẽſio.& reuertitur ad integritatẽ & ſui naturã,q̃a Turoneñ.ſtatuta cõcilii ſectionẽ inhibẽt prǣbendarum.c. maioribus de præbend. &.c. veſtra &.c.cum cauſam eo.ti.vt eccleſia.beneficia.c. vno prope fi.facit.i. q. iii.c. ſiquis præbendas vbi dicitur ꝙ ſacra conferuntur ſine diminutione niſi ex cauſa retineantur, vt pẽſiones.&.d. c.vno,vt eccle.benefi.& cle.ſi regulares.de ſupp.neg. prælato. &.c.de monachis.&.c.niſi de præben.& ſic res de facili reuertitur ad naturam ſuam.xxxv.di.ab exordio. i. di. Ius naturale.vi.q.iiii.c. fi.ff.de pactis. l. ſi vnus.§. quod in ſpecie. ¶ Excluduntur per hanc clauſulam præſtimonia
22 † quæ ſunt perpetua,de quibus in.c.fi. de conceſs. præb. libro ſexto,& per Ioan.And.& Hoſti. in. c. poſtulaſti.de reſcriptis vbi diſputant,an in impetratione diſpenſationis ſuper pluralitate debeat fieri mentio de ipſis. Addit etiam Hoſti.in.c.fi.de cleri.non reſiden.ꝙ præſtimonia ſunt ſtipendia conceſſa tanquam benemeritis.& qui dicuntur benemeriti.nota.xii.q. ii.c. ſiquis de ſeruis in glo.in verb.meritos,vbi dicit Ioan.ꝙ tales benemeriti dicuntur, qui aliquod inſigne ſeruitium fecerunt eccleſię.Et ponitur exem

plum.lxxix.di.ſiquis papa. Nam pro præmio remunerandus eſt ſeruus libertate dicta.lxxix.di.c.qui manumittunt.§.in criminali. large tamen benemeritus dicitur, quicunq non demeruit,ſic quilibet dicitur dignus,qui non eſt indignus de preſump.dudum. ¶ Excluduntur etiã portionarii & diuinorum cooperatores,de quibus dicto cap.ſi.de conceſ.præb.c.ſtatuto perpetuo.de deci. ¶ Item perpetuæ vicariæ,vt in clem.vna de offic.vicari. ¶ Excluduntur etiam presbyteri,qui ad curam populi per monachos in eorum eccleſiis præſentati epiſcopis, qui etiam perpetui ſunt, de capel.mona.c.vno libro.vi. ¶ Itẽ vicarius illius cuius præbendæ parrochialis eccleſia eſt annexa, & vtriq deſeruire non valet. Et talis vicarius erit perpetuus,& canonice inſtitutus,qui congruentem habeat de ipſius eccleſiæ prouentibus portionem,vt in.c.extirpandæ.§.qui vero de præbẽ. facit.c.ſuper eo.&.c.cum ſingula de præb.lib.vi.

¶ Caput Secundum.

1 Penſio vnde dicatur.

2 Penſionis appellatione quid proprie contineatur,& quomodo penſio,prout capitur in profanis conueniat penſioni quæ imponitur beneficiis de qua in præſenti libro,& per totum cap.

3 Diſtinctio ad inſtar licet inducat ſimilitudinem non tamẽ per omnia aſsimilat.

4 Similitudo quid ſit,& quæ præſupponat.

5 Penſio beneficiorũ ſolui debet de ſemeſtre in ſemeſtrẽ.

QVantum Ad ſecundum quæſitum,ſcilicet vnde dicitur, nota q Zab. in quarto quæſito clem.quia regulares de ſupp. neg.prælа.dicit ſecundũ Laurentium q † penſio dicitur a pendeo

1 pendes,quia dependet formaliter a beneficio a quo detrahitur, ſicut vſusfructus a proprietate de pignoribus cap.ſi.xvi.q. prima.c.poſſeſsiones. xii.q.ii. quicunq de præben.quãuis libro ſexto. † ¶ Et nota.q appellatione

2 penſionis proprie continetur penſio vrbanorum prædiorum,vel ædificiorum. Ita dicit tex.l.apud Iulianum.§.ii. ff.de leg.i.penſiones uero rerũ eccleſiaſticarum conſtituũ-

tur ad inſtar ſimile de offic.leg.capitulo ſecundo lib.vi.ibi
ad inſtar proconſulum cæterorumq; præſidum, & in cle.
dudum,de iudi.ibi etiam vndecunq; ad inſtar , & dicit ibi
3 Zab. nota,de dictione ad † inſtar, quæ exponitur ad ſimi-
litudinẽ.C.de iure fiſci.l.ad inſtar de fide inſtrumen.c. in-
ter dilectos, §.cæterum & ibi Inno.facit de præben.c.cum
qui &.c.non poteſt, in quarta glo. eodem libro, & titu.Et
licet aliud ſit ſimile alteri,non tamen per omnia. ff. de pi-
gno.act.l. ſi cum venditor. §.ſi.&.ff.ad legem Iul .pecul.
l.ſacrilegii pœnã. §.ſi.& tunc non procedit,ar.a ſimili.ff.de
iniuſto rup.& irri.teſta.l.iii.&. ff. de rei vendi. l. ſi nauis
xxxvii. diſt. relatum,xxviii.q.i.ſicut.Et ſic nota.q; vbi ſimi
litudo ponitur,veritas denegatur.ff.de concuſ.l. i.&.ff.de
act.& obliga. l. in honorariis, &. C. de iuris & fact.igno-
l.conſtitutionẽ de reſcriptis.c. capitulũ. Et ſimilitudo præ-
4 ſupponit duo extrema,† q; nullũ ſimile eſt idem ei cui eſt
ſimile, ſecundũ philoſophos,bonus tex. & ibi glo. & Bar.
in. l. quod nerua. ff. depoſiti. Et licet circa penſionem vr-
banorum prædiorum, vel ædificiorum , & beneficiorum,
& rerum eccleſiaſticarum ſit aliqua ſimilitudo . eſt tamen
aliqua diſsimilitudo, vt nota,glo.& Ioan. An. in nouella
in.c.non poteſt de præben.libro ſexto in glo.penul. & re-
fert Boetium ſuper Topica libro quarto. Et dicit q; ſimili-
tudo eſt rerum ſingularium vel differẽtium comparatio,
vnde in illa non requiritur,q; res ſit toto toti rei ſimilis,ſed
in eo ad quod confertur,vel cui aſsimilatur,de confir. vti.
vel inuti.c.cum dilecte,& refert ſe ad quod dixit,qui fil.ſint
legit. per venerabilem,poſt princi. ff. de admi.tu.l. ſi pu-
pillus alterum . §. ſi . ad trebel . l . recuſare . §. vltimo, &
quod dixit de iudiciis cauſam.q;.ii. de conſti.tranſlato. ſu-
per vlti. glo. de tranſla. c. ſecundo. Nunc autem penſio ec-
cleſiaſtica,cum penſione vrbanorum prædiorum vel ædi-
ficiorum,pro nunc in duobus eſt ſimilis penſioni eccleſia-
ſticæ. ¶ Primo quo ad exiſtentiam/quia dependet forma-
liter a beneficio a quo detrahitur , ſicut vſusfructus a pro-
prietate de pign. §.ſi.xvi.q.i. poſſeſsiones.xii.q.ii quicũq;
5 de præb.quis li.vi. ¶ † Secũdo quo ad ſolutionẽ.ſ. de ſeme
ſtre in ſemeſtrẽ, vt no.Spec.tit.de loca §. poſtq; verſi . ſed
quæritur. Inno.diffuſisſime in.c.propter ſterilitatẽ. de loca.
in verb.non ſoluiſſet & dicam inferius in quinto quæſito.

¶Caput Tertium.

1 Penſionum quatuor ſpecies, ac plures diſtinctiones, per tot. car.
2 Penſio licita quæ dicatur.
3 Penſio illicita quibus de cauſis dicatur.
4 Penſio an vacet ſi etiam penſionarius efficiatur miles vel vxoratus.
5 Layco coniugato an poſsit conferri beneficium.

1 QVantum Ad tertium quæſitum, vidẽdum eſt, quot† ſunt ſpecies penſionis. Zab. in clem. quia regulares de ſupp. ne. ꝑla. in. v. quæſito, & ibidem Imo. dicunt ꝙ duæ ſunt ſpecies ex intentione
2 Laud. licita, † vt. xvi. q. i. poſseſsiones. xii. q. ii. quicunque. de præbend. quamuis lib. ſexto. c. placuit. xxxii. diſtin. in. ii. glo. in fi. & c. ſiqui vero ea. di. xii. q. i. cap. quia tua fraternitas, & xvi. q. vi. c. illud, & hæc eſt illa, quæ inſtituta eſt ante conciliũ generale. c. prohibemus, de cenſi. & in. c. niſi de præben. vel quæ inſtituta eſt a fundatore ca. quanto, de cenſi. vel a papa. c. extirpandæ. § fi. de præb.
3 ¶Illicita † vero dicit̃ quæ imponitur a prȩlato poſt. c. prohibemus de cenſi. & in dicta cle. quia regulares de ſupp. neg. præla. & tales vocantur nouȩ penſiones. de quibus fit mentio in tertia glo. dictæ clem. Et per Zab. ibidem in decimo quæſito, & remittit ad. c. ſignificauit. de cenſi. Et dicit Imol. ꝙ nouȩ penſiones dicuntur illæ quæ non fuerũt poſitæ tempore fundationis, vel quæ ſunt præſtitæ ſpatio. x. annorum vel quæ ſunt impoſitæ poſt. c. prohibemus, de cenſi. & in. c. conſuetudinem, de conſuetu. lib. ſexto. in glo. penulti. ¶Prohibetur vltra nouas penſiones, maſſaria, & iconomatus perpetuus ratione diffinitionis pẽſionis, quæ eſt ad tempus. Et addit Imol. in notabilibus cle. quia regulares. ꝙ iſta prohibentur regularibus, ꝙ penſiones nouas non imponant & impoſitas non augeant, & nouiter impoſitas nec exigant. ¶Vel poſſet aliter diſtingui, vltra intentionem Laudi. ꝙ ſpecies pẽſiones duæ ſunt alia licita vt in iuribus ſupra allegatis alia illicita. Et illicita iterũ duplex alia ex defectu iuriſdictiõis, quæ imponitur a prælato poſt cap. prohibemus, de cenſi. & in cle. quia regulares de ſupp.

neg. prała.& omnes nouę penſiones &c.& impoſitæ per arbitratores pro bono pacis,niſi fuerint confirmatę per papam,vt dicit dom. Anto.in.c.niſi,de præben. in fi. ¶ Alia ex defectu modi procedendi ſcilicet quando nimium beneficia grauantur in penſione,vt dicitur in cap.ſicut nobis de ſupp.neg.prała. Ita ꝙ rectores compelluntur deſeruire eccleſiis in nimia paupertate grauati penſionibus, nec poſſunt epiſcopis in epiſcopalibus reſpondere. neq̧ hoſpitalitatem tráſeuntibus impartiri & ſic tria ſunt quæ exigũtur in talibus beneficiis pẽſionalibus. ¶ Primo ꝙ poſſint rectores congruam ſubſtentationem habere. ¶ Secundo epiſcopalia iura perſoluere. ¶ Tertio hoſpitalitatem tenere. ¶ Hæc notantur in capitulo de monachis,de præbẽ. & ibi glo.xxi.q.i.c.i.& in.c.is cui, de præbend.libro ſexto in verb.ſufficiens, & dicam infra in.vii.quæſito,quod dicatur eſſe ſufficiens beneficium. Et ſic niſi talia fuerint ſeruata,penſio dicetur illicita & locus erit cle.quia regulares de ſupp.neg.prała.& in.c.ſicut nobis eodem tit. ¶ Poſſet aliter diſtingui,ꝙ penſionũ plures ſunt ſpecies. Vna quæ inſtituitur per ſummum pontificem, etiam in metropoliticis eccleſiis,& in cæteris beneficiis & eccleſiis pro ſuo libito volũtatis,vt infra dicetur in proximo quæſito. ¶ Alia quę conſtituitur per epiſcopum,ratione neceſsitatis & vtilitatis,& hęc duplex eſt,quia alia eſt quæ datur layco pro officio,puta iconomo,vel campanatori, aut quę datur clerico benementi,& pro ſeruitio pręſenti vel futuro, quod ſperatur ex eo. & iſte ſpecies diſtinguntur variis rationibus. Alia vero,quæ pro bono pacis imponitur per arbitratoré,vt in.c. niſi de præb. Alia vero quæ per fundatorem, vt in.c.quanto de cenſi. ¶ Penſionis licitæ iterum ſunt plures ſpecies,quia aliqua pẽſio datur pro beneficio,vt in cle. ad audientiam de reſcriptis ibi.annuas pẽſiones,& illa quę datur non ratione priuatę utilitatis,ſed ad vſus pauperum vt notauit do.Anto.in.c. auaritię,de pręb.facit.c.de monachis,eodẽ tit.xvi.q.i.poſſeſsiones,& illa quæ datur ſecundum formam in cap. extirpandæ. §.fi.de præben. & etiam illa quæ datur in titulum,vt nota.in cle.ii.de vi. & honeſt. §.cęteri vero ſacerdotes,in verb. quodcunque, vbi Ioan. And.loquitur de penſione quam quis haberet in titulum remittit ad.c. poſtulaſti de reſcrip. facit quod dicit Imola

4 & Zab. poſt diffinitionem penſionis, ꝙ † ſi is cui datur penſio fiet miles vel uxoretur, non vacat penſio, niſi fuerit inſtituta pro beneficio, quaſi velint inferre, ꝙ aliter confertur pro officio, aliter pro beneficio, aliter vero daẽ pro officio. ¶ Et ſunt illę penſiones, de quibus dicit Ioan. An. in capitulo quamuis pleniſsima de præbend. libro ſexto in nouella in verb. beneficia vbi ponit differentiam inter beneficia & penſiones, quia per beneficia quis intitulatur, & obligatur eccleſia & tenetur ad continuam reſidentiam, de cleri. non reſi. c. fi. ſed per penſionem non intitulatur nec ad reſidẽtiam tenetur. xvi. q i. poſſeſsiones. ii. q. vi. illud. Cum illa poſsint etiam layco concedi. hæc Ioan. an.
5 vt in cap. placuit. xxxii. diſtin. in. ii. glo. in fi. vbi layco † coniugato conceditur beneficium ad tempus ratione campanarum & eadem di. c. ſiqui vero ibi ſtipendia accipere de eccleſia, & xii q. i. c. quia tua fraternitas ibi ſtipendia ſua, & xvi. q. vi. c. illud in. iii. glo. Hoc etiã notauit Hoſt. de vit. & ho. cle. §. i. verſi. Item de conſue. & de cleri. non reſi. §. i. verſi. Is vero cui tanquam benemerito, & talis penſio, quę datur pro officio, nõ vacat morte, vel per ceſſum, vel ſi fiat miles, vel vxoretur, vt dicunt Zabarella, & Imola. Sequitur, &c.

¶ Caput Quartum.

1 Penſionem imponere quis poſsit.
2 Papæ abſoluta poteſtas in beneficialibus.
3 Papa non poteſt alienare beneficia.
4 Lex papæ ſucceſſori non imponitur, ſed indicatur.
5 Papa non poteſt retinere beneficia pro ſe & ſuis.
6 Clauium altera poteſtatis, altera diſcretionis.
7 Diſcretio duplex naturalis & acccidentalis.
8 Prælatus debet eſſe diſcretus ne dum naturali diſcretione, verum etiam accidentali.
9 Pontifices ante Chriſtum ferrebant in pectore rationale, & quare.
10 Epiſcopus in ſua dioceſi, an poſsit conſtituere penſionẽ.
11 Epiſcopus an poſsit donare poſſeſsiones beneficiorũ clericis, ad tempus &c. & de beneficiis de menſa penſionẽ conſtituere & quid de Abbate.

12 Patronus poteſt in prima fundatione penſionē ſtatuere.
13 Penſio fundatorum poteſt mitigari officio iudicis.

1 QVantum Ad quartum quæſium. ſ. quis
† poſsit penſionē imponere di
co primo ꝙ papa poteſt illā imponere, cū di-
catur eſſe dominus omnium beneficiorum,
vt. xxiii. q. vii. c. quod autem facit. xvi. q. i. c.
& temporis qualitas facit. c. ſi papa de priuileg. in. vi. ibi
cum enim iure cōmuni omnes eccleſiæ, per orbē diffuſæ
2 † ad eccleſiam Romanā pertineant/ & in. c. licet de prębē.
li. vi. & in cle. ſi duobus, vt lite pen. in fi. quod vide. Et in iis
beneficiis papa omnia regit & diſponit & iudicat prout ſi-
bi placet. ix. q. iii. c. cūcta per mundū, &. ii, q. vi. c. per princi
palem. notauit Specu. titu. de lega. §. nunc oſtendendum
eſt ver. lxxxix. Et ſicut idem Spec. dicit eodem titulo ver.
lvii. poteſt auferre vni, & dare alteri. xxiii. quęſtione. viii.
conuenior, &. c. ſe. xii. quæſtione. ii. futuram. Hac etiam ra
tione ſubiicit vnam eccleſiam cathedralem alteri. c. quod
tranſlationem. de offi. lega. Item vnit duos epiſcopatus in
vnum, & vnū diuidit in duos, vt. xvi. q. i. c. & temporis qua
litas. §. ſi duo & ipſius ſedem mutat de loco ad locum, de
tranſla. præla. c. i. vi. q. i. c. & temporis. lxxx. di. in illis de pri-
uileg. c. i. Et quod plus eſt epiſcopos deponit. iii. q. vi. cap.
quamuis &. c. multum, &. c. dudum. ix. q. iii. ſi autem. iii. q.
viii. ca. i. vi. q. iii. c. deniq; de regul. c. licet. §. illa ſemper.
¶ Hæc aūt oīa facit, quia ſolutus eſt legibus. ff. de legibus.
princeps. xxv. q. i. §. ſi ergo decet tamen ipſum ſeruare
iura. vt. C. de legibus. l. digna vox. de ſupp. neg. præla. c. li-
cet. xi. q. i. peruenit. &. ix. q. iii. ipſi ſunt, &. c. patet. ix. diſt. c.
3 quicunq;. §. iuſtum eſt. ¶ Et licet papa ſit † dominus om-
niū beneficiorū. xxiii. q. vi. c. ꝙ autē, &. xvi. q. i. c. & tēporis
qualitas, non tamen eſt dominus in alienando vt. xii. q. ii.
c. nō liceat, vbi Ioan. dicit, ꝙ Simacus papa ſuo ſucceſſori
legem impoſuit, de non alienando. xvi q. i. c. quia iuxta.
4 ¶ Sed aduerte, ꝙ lex papę ſucceſſori † indicari poteſt, im-
poni non poteſt, de reſcriptis cap. fi. in fi. vbi dicitur, quod
nobis licere non patimur noſtris ſucceſſoribus indica-
5 mus, facit. c. innotuit de electio. Nec † ēſt dominus in re-
tinendo per ſe & ſuis, quia eſurientium panis eſt quem
tu detines. xlvij. diſt. c. ſicut hi. Dicitur ergo papa eſſe dn̄s

omnium beneficiorum, in diſpenſando, & diſtribuendo, vt nota.xii.q.i.expedit,quia cum prępoſitus factus fuerit efficitur diſpenſator. Et Augu.dicto capitulo,ꝙ autẽ facit xvi.q.i.c.fi.&.xii.q.ii.multi,& licet in his papa omnia poſ ſit, vt notauit Spec. tit.de lega.§. nunc oſtendendum eſt

6 verſi.xxiiii.quando dubitatur.dicit tamen † ipſe ꝙ iis præ mittere debet clauem diſcretionis, ante clauem poteſtatis vt dicit Inno.in.c.q̃to de iure iurã. & glo.in.c.apoſtolicæ

7 de re.iud.li.vi.¶Et notandũ ꝙ † diſcretio duplex eſt natu ralis & accidentalis, vt dixi ad longũ de abſolutione in fo ro conſcientiæ,in ſeptimo quęſito. ¶Naturalis diſcretio eſt illa,de quo loquitur.c. vnum de offi. cuſtod.& eſt ma ter omnium virtutum.i.q.i.præſentium,& in cle.paſtora. §. verum de re.iudi.q̃ minor annis habere non præſumi tur a iure,vt in.c. Iuuenis.de ſpon.& in.c.omnis de pœ. & re.ibi.cum ad annos diſcretionis peruenerit,& ſic quan do dicitur in literis pœnitentiarię. Diſcreto viro,&c. vel diſcretioni tuæ cõmittimus.Intelligitur de diſcretione na turali a deo data,non pro arbitrio,& pro voluntate carna liter,vt in.c.latores,de cle. excom. mini. ibi pœnitentiam ſecũdum diſcretionẽ tibi a deo data ſibi iniungas,& quod ibi not.do. Anto.& in.c.ex diligenti de ſymo.ibi a Sacer dote diſcreto.¶Diſcretio accidentalis eſt ſcientia,quę ſuffi

8 ciens † in prælato eſſe debet ad diſcernendum inter le pram & lepram.c.cum in cunctis.de elect. de pœ.di.i. §. ex his itaque verſi. Moyſi quoqꝫ,& ſic in ſacramento ordi dinis requiritur maior diſcretio,q̃ in cæteris ſacramentis.i. q.i. §.ecce.Ideo labia ſacerdotis,cuſtodiũt ſciẽtiã.xxxviii. di.c.omnes pſallentes,& maxime talis diſcretio requiritur in ſummo pontifice.Ideo legitur in veteri teſtamento,ꝙ

9 pontifex inter cætera † ornamenta ,rationale ferrebat in pectore, quo ſcribebatur manifeſtatio & veritas,quia in pectore pontificis manifeſta debet eſſe cognitio veritatis. xxxvi.di.qui eccleſiaſticis.§.ecce.Item dicitur in.c.primo de conſti.libro ſexto,ꝙ pontifex habet omnia iura in ſcri nio pectoris ſui.¶Redeundo igitur ad inſtitutum princi pale,dico ꝙ papæ licitum eſt in omni beneficio ponere penſionem,etiam in metropoliticis eccleſiis & primatibus tanq̃ in re ſua, & nemo ſibi dicere poteſt.Cur hæc facis, quia dominus eſt,qui iudicat ipſum,& in ſinu ſuo colli git cauſam

git cauſam ſuam.xxi.di.c. nunc autem & diſpenſare debet vnicuiq; ſicut cuiq; opus eſt vt legitur in actibus apoſtolorum.xii.q.i.non dicatis. ¶ Poteſt etiam ordinarius penſio
10 nem imponere ſicut papa in ſua † dioceſi & poteſt vnam eccleſiam alteri eccleſiæ ſeu dignitati vel præben. ſuo conſentiente capitulo vnire vt in cle. ſi vna de re. eccle. non alien. &.xvi.q.i.c. præcipimus.§. ſicut duo. Et ſicut per papam duo epiſcopatus poſſunt in vnum redigi. vt ea. cauſa & quæſtione.c. & tempor s qualitas & .c. poſtq̃ & vnum in duos poteſt diuidi. Sic etiam epiſcopus de baptiſmalibus & parrochitanis eccleſiis poteſt facere cum conſenſu ſuorum clericorum. ¶ Secus de abbate qui alteri monaſterio non poteſt eccleſiam vel beneficium alteri ſubiicere vel vnire ſine dioceſani auctoritate etiam de metropolitani conſenſu.c. ſicut de exceſ. præla. & ibi domi. Anto. in prima oppo. declarat qualiter ordinarius vniat eccleſias ſicut papa & ſicut epiſcopus poteſt vnire eccleſias ita etiam ex cauſa & de maiori parte capituli poteſt diuidere eccleſias & ſecare præbendas verb. ergo imponet certam penſionem pro fabrica & reparatione eccleſiæ cum maiori parte capituli etiam altera contradicente vt in.c.ex parte & .c. ſi. de iis quæ ſi.a ma. par.ca. Idem de parrochiali eccleſia.c. de aliis de eccle. ędifi. ¶ Poteſt etiam epiſco
11 pus poſſeſſiones † donare clericis pro benemeritis & idẽ ſeruitii aut monaſteriis religionis intuitu aut peregrinis ſi neceſſitas largiri perſuaſerit non perpetuo, ſed vt temporaliter perfruantur.c. poſſeſſiones .xvi.q.i. Similiter epiſcopus de beneficiis de menſa poteſt penſionem conſtituere & abbas ſimiliter de beneficiis menſalibus ad tempus & non perpetuo vt.d.c. poſſeſſiones .xvi.q.i. facit.x.q.ii. hoc ius porrectum &.c. cum veniſſent de inſti. & Inno. in.c.ii. de ſta. mo. Idem dicit Imol. in cle. quia regulares de ſupp. ne. præla. vbi tenet q; abbas bona menſę monaſterii ſui poteſt diuidere & donare monachis ſuis in pẽſionem, ſed ad tempus & non perpetuo vt.d. cle. quia vnire vel diuidere ſpectat ad ſolos epiſcopos poſt papam de exceſ. præla. ſicut & cle.i.§.ad hoc de ſta.mo. ¶ Poteſt
12 etiam patronus † in prima fundatione certam penſionem ſtatuere in eccleſia vt alteri eccleſię perſoluat & ad vſus pauperum vel ad certas elemoſinas faciendas fratribus alte

rius monaſterii,vt in.c.quãto,de cẽſi.& ibi habetur, ꝙ qui tenetur procurare fratres alicuius ordinis,licet eorum nu merus exercuerit ꝓcurabit omẽs.Sed ſi ex eo nimiũ graua retur eis per officiũ iudicis conſulitur.c.q̃to,de cenſi.Et ſic
13 cẽſus vel pẽſio † ponit a fundatore & mitigatur officio iu dicis.¶ Hoc maxime notãdũ quod dicit Inno.in.c.quoniã enormis ne ꝑla.ui.ſu:qđ licet donatori etiã layco cõditio nes apponere,vel addicere in re ſua.de cõdi.appo.c.veſtrũ. nõ tamen ſpirituales cõditiones.¶ Et ideo animaduertẽdũ eſt,ꝙ ad præſentationẽ rectoris taliũ eccleſiarũ vel religio ſorũ in capellis eis ſubiectis,nõ debet aliquis inſtitui,niſi prius ei cõgrua portio redditu ũ aſsignet,vt in.c.de mona chis de præbẽ.vbi dicit do.Anto.in.i.not.ꝙ ille ad quem ſpectat confirmatio nõ debet præſentatum admittere,niſi tãtum aſsignetur de redditibus præſentato.vnde congrue eccleſiã valeat regere,ſcilicet vt poſsit hoſpitalitatẽ tenere, epiſcopalia iura perſoluere,& clericos in eccleſia ſubſten tare& manutenere hoſpitalitatẽ,facit.c.extirpandæ.§.qui vero de præben.

¶ Caput Quintum.

1 Penſio quo tempore ſolui debeat.
2 Inquilinus licet ante annum non poſsit exigi a domino tamen debet ante annũ offerre ſe paratum ſoluere alias poteſt expelli.
3 Salarium quando ſolui debet,& quando de eo conuenien dum,& nu.8.
4 Merces quando ſoluenda.
5 Pactum quibus modis veſtiatur.
6 Pacta ſimplicia ſub conditione non pariunt actionem.
7 Cõſuetudo eſt ſeruãda niſi contrariũ de iure ſit deciſum.
8 Penſio tam domorum q̃ beneficiorum, quomodo in Curia Romana ſoluitur.

q VANTUM Ad quæſitum.ſ.qñ penſio ſolui debet. Notãdũ ꝙ nec Zab.nec Imol.in clem.quia regulares de ſupp.ne.præ. in ſummula de penſione in hac re aliquid dixe runt.Et ratio quia Inno.qui in hac re primus eſt in.c.propter de loca.in glo.in verbo. non ſoluiſſet. Et

Spec.tit.de ſalar.§.nunc de procurat.verſi.in ſumma not. ꝙ dominus tenetur,&eo.tit.§.ſequitur,de aduocato verſi. ſed quando ſoluetur ſalarium aduocatis, & do.Anto.in.c. propter de locato,& Abb.ſic.ibidem,& Hoſt. in ſumma titu.de loca. §. quæ actiones naſcantur ex hoc contractu ver.ſed quo tempore erit ſoluenda merces. Goff.eo. tit. §. quo autem tẽpore † merces & penſio debeat ſolui. Et om-
11 nes quotquot loquuntur in hac materia referunt ſe ad tria. ¶Primo ad conuẽta & compactata,& ſi non ſoluat inquilinus ſecundum pacta excludetur vel expelletur a poſſeſſione,vt.C.de loca.l.iii.de iureiuran. querelam de tranſla. literæ.x.q.ii.c.hoc ius porrectum.§.qui vero.ff.eo.l.quæro.§.inter.¶Secundo ad cõſuetudinem loci aut legis municipalis.C.de iure emphite.l.ii.¶Tertio ſi iſta duo deficiant remittitad iura contraria.C.in fine anni ſoluetur pẽſio c.propter de loca.Et ratio eſt,vt dicit dñs Anto.ex intẽtione Inno.quia quod minimũ eſt inſpui debet,ar.l.ſemper §.in ſtipulationibus.ff.de regulis iuris,& regula.in obſcuris de regu.iuris libro ſexto.Addit hic Spec.ti.de loca. §. poſtꝙ verſi.ſed quæritur,ꝙ licet dominus non poſſit ante
12 annum,exigere inquilinus † tamen ſi non offerat,ꝙ ſatiſfaciat poteſt expelli,vt nota. Azo.in ſumma titulo de locato,in prin.& ſecundum papam,titu.de loca.c.propter, & allegat Odoff.ꝙ prætoris auctoritate poterit expelli,& idẽ dicunt in eo quod permittitur in annum & diem certum, vel in Kal.vel nundinis vel infra annos.x. qa ſemper finis tẽporis inſpicitur. allegat.l.qui hoc anno,&.l.eũ qui Kal. de verb.obli.ff.de condi. & demon.l.ſi annos.Si autem ſit debitum annuũ, inſpicitur principium anni.allegat.l.prima.C.quando di.le.ce.&.ff.eo.l.nec ſemel.de materia plene in.l.qui hoc anno.ff.de verb.obliga.facit.c. peruenit, de arbitr. Et addit domi.Anto. etiam de intentione Inno. ꝙ procedit tã in ſtipulationibus,ꝙ legatis,vt in iuribus ſupra allegatis.Et ponit metra.

Anno ſi debes:in fine teneberis anni,
Annum ſi debes: tunc inſpicies caput anni.

¶Similiter in eo,qui locauit operas ſuas ſimpliciter in fine temporis ſolui debet,vt in familiari aduocato,ſeu procuratore.l.prima.C.de ſuffragiis.&.C. de poſtula.l.quiſquis licet aliqui contra in aduocato.ſ.ꝙ ab initio petere

poſſit.C. de iudic.l.properandum.§.in honorariis.ff.de vari.& extraor.cogni.l.i.§.cum quidē quæ iura debet intelligi in ſponte oblatis ab initio vel ſecundum conuentionem. ¶ Inno.vero dicit.d.c.propter in mag.glo.ꝙ iſta iura non faciunt contra quia in eis dicitur ꝙ in principio
3 † eſt conueniendum de ſalario, ſed non dicit ꝙ ſit ſoluendum ad idem.C. de poſtul.l.quiſquis.§.præterea fallit in aduocato fiſci.vbi eſt ſpeciale ꝙ in medio tempore ſolui debet.C. de aduo.diuer.iudi.l.ꝑ hanc.§.vincenti & addit hic Inno.in fi.glo.ꝙ hæc ſunt vera niſi propter conſuetudinem vel aliam iuſtam cauſam aliter præſumitur. Vnde ſiquis promiſit vel legauit alicui mercedem magiſtrorum vel penſionis domorum illo tempore debet promiſſor ſoluere quo ille cui promittitur ſoluere debet.ff. quando di.le.ce.l.nec ſemel.§.i.Spec.ti.de ſalari.§.nunc de procuratorum ver.in ſumma nota ꝙ dominus tenetur & eo.ti.§.ſequitur de aduocato verſi.ſed quando ſoluetur ſalariū aduocati. ¶ Abb.ſic.d.c.propter de locato videtur aliter
4 ſentire de eo qui locauit operas ſuas † ad certum quid faciendum pro certa mercede vbi dicitur ꝙ ſolutio ſit differenda in fi.per Inno.& do.Anto.& clarius per Bar.in.l.ædem.C. de loca.tamen diſtinguit tempore ꝙ inſpicienda eſt cauſa quare donatur merces. Nam ſi donatur pro ſumptibus debet fieri ſolutio a principio quia videt̄ hoc tacite actum. Si autem ſoluatur pro labore ſeu renuntiatione debet conſiderari qualitas perſonæ. Nam ſi domificator obligauit ſe pro mille ædificare palatium veriſimile eſt ꝙ ſenſerit ꝙ ſucceſſiue habeat certam partem pecuniæ cum non poſſet commode aliter ſe ſuſtentare vbi autē ceſſaret hæc cōditio ſimul facienda eſt ſolutio in fi.vt in.d.l.ſēper.§.in ſtipulationibus & remittit pro materia ad Bar.ff.de vari.& extraor.cogni. ¶ In curia vero Roma. duobus modis viuitur quo ad penſiones pactis & conſuetudine. Et primo pactis ſed non veſtitis quia eſſet ſymonia.c.pactiones & .c.cum pridem de pact.veſtitum
5 dicitur † aut iuramento vt in.c.per tuas de arbi.vel ſi ſit pœna appoſita de pact.pleriꝗ & in.c.ii.de re.eccle.nō alie.li.vi.Inno.de conceſ.præb.ex tenore in ver.incidant &.c.ii.de arbi.tex.& glo.i.c.ii.de præcario vel cohærentia contractus vt in.l.ſi tibi.x.in prin.ff.de pact. Et ſimiliter

ſententia adiecta ī pacto nudo veſtit pactum vt ex eo aga
tur glo.i.ff. de pact.l.tale pactum .§. qui prouocauit .ff.
de oper. lib.l. vt iur. ex quibus modis veſtiatur pactum
not. glo.inſti.qui mo.obli. contrahi. in prin. Inno. in .c.
cum inter de elec.&.ff.de pac.l.iur gentiū .§. quinimmo.
¶ Pactiones vero penſionis in curia Romana quæ vocan
tur præambula verba quæ nullo pacto obligant ad pa-
ctum ſicut certa pacta de iure canonico vt in.c.i. de pact.
6 in glo.quia talia dicuntur eſſe pacta † ſimplicia ſub con-
ditione quæ debeant per papam confirmari interpretari
& declarari cum debita modificatione vt nota.per Inno.
de præb. in.c. ſignificatum prout de iure de fo. compe. ſi
diligenti. Et ex iis pactis nulla actio oritur ſicut in cæteris
de iure canonico de pact.c.i. Inno. de iudi. nouit glo. no-
tabili.i.q.vii.c. quotiens cordis oculus.xii.q.ii. quicunq;
ſuffragio.xii.q.v. iuramenti glo.in.c. literaturam de voto
Inno. de inſtitu. cum veniſſent Bar. in extrauag. ad repri
mendam. ¶ Secundo modo uiuitur conſuetudine In cur.
Roma. quia poſito ꝙ non præcedant pacta ſtatuetur pē-
ſio ſecundum conſuetudinem .ſ. de ſemeſtre in ſemeſtrē
7 quia conſuetudo † pro lege ſuſcipitur cum lex deficit.i.
di.c. conſuetudo. Ideo nunꝗ eſt ſecundum conſuetudi-
nem iudicandum niſi ius contrarium præcipiat.xi. di.con
ſuetudinis & .c. ſe. viii.di.c.conſuetudinem & .c. conſue-
tudo de ſen. & re.iudi.cum cauſa de fo. compe.ꝙ clericis.
¶ Et notandum eſt diligenter quod dicit Spec. titulo de
8 ſalari.§. ſequitur de † aduocato ver. ſed quando ſoluetur
ſalarium poſtꝗ dixit ꝙ aduocatus fiſci non niſi in medio
litis conſequetur ſalarium.C. de aduo. diuer. iudi.l. per
hanc.§. centum addidit. Et ego dico in hoc fore conſue
tudinem ſpectandam ſi ibi ſit vt in .l. properandum .§. in
honorariis.C. de iudi.& de pę.di.i. nemo vel ſi nulla eſt
ſtatuat aduocatus diem qua vel infra quam ſoluatur pu-
ta ſtatim initio medietatem & in fine aliam mediet a-
tem prout in Romana curia fieri conſueuit quod ſi non
fecerit eiicietur ſtatim inſti. de verb. ob. §. omnis ſtipula
tio verſi. pure nec obſtat .§. in honorariis quia loqui-
tur de ſalarii conuentione non de ſolutione. hæc Spec.
¶ Et notandum ꝙ dictum Specu. loquitur de penſione
9 † ſoluenda in curia Romana ſi in vrbanorum prædio-

rum, vel ædificiorum. Cuius medietas ſoluitur in principio primi ſemeſtris, & alia medietas in principio alterius ſemeſtris. Non ſic de penſione beneficiorũ, quia de conſuetudine curiæ non ſoluitur, niſi in fine ſemeſtris, vt apparet in cancellaria, vel in camera, niſi aliud per partes conſtitueretur auctoritate pontificis confirmatum.

Caput Sextum.

1 Penſio an poſsit redimi, ſeu extingui.
2 Beneficia non diuiduntur.
3 Voluntas coacta voluntas eſt.
4 Vexationum varia genera atque diſtinctiones.
5 Vexationes quæ licite redimuntur quæ ſint, & nume. 5. & 6. & per totum cap.
6 Argumentum ab ethimologia uocabuli validum eſſe.
7 Vexatio incipit a citatione, nam extra iudicium dicitur violentia.
10 Layci an poſsint poſsidere ius funerandi & decimãdi.
12 Vexatio quæ in teſtamento veteri fuit redempta.
14 Vexatio ex parte vexantis quę præſupponat.
15 Simonia committitur ſi detur pecunia habenti ius ne vexet ſeu vexare deſiſtat. Secus ſi detur pro iure quærendo, vt numero. 13.
17 Cedentibus iuri liti, & cauſæ lite pendente, an liceat aliquid dare.
18 Excommunicatus an licite det pecuniã pro abſolutione.
19 Sententiam iniuſtam, an ſit licitum redimere.
20 Vexatio ex parte vexati ad hoc vt licite redimi poſsit, quę ſint neceſſaria, vſq; ad fi. cap.
21 Spoliatus an licite det pecunias pro recuperanda poſſeſſione beneficii.
22 Præſcriptio quadraginta annorum currit in decimis.
23 Remiſsio in beneficialibus qualiter fieri debeat, & quid de tranſactione & compoſitione, & nu. 21.
25 Eccleſiaſticæ res quibus caſibus alienari poſſunt.
26 Decimas a quibus redimere licet.
27 Pecuninam pro peccato commiſſo dare peccatum eſt tã in dante q̃ in accipiente.
28 Abſolutio non debet nemini denegari etiã inuita parte.

29 Simonia ex parte recipientis committitur non ex parte dantis, quando aliquid datur pro abſolutione.
30 Abſolutio an ſit deneganda, & quibus caſibus.
32 Redimere ius ſuum vnicuiq; licet.
34 Penſio an poſsit redimi ab eo cui debetur.

1 QVantum Ad ſextũ quæſium, an pẽſio † poſsit redimi. ℂ Notandũ ꝙ quæſitum de duobus quærere poteſt. ℂ Primo ſi penſio poteſt redimi more vexationis. Et poſito ꝙ non. ℂ Quæritur ſecundo ſi poteſt redimi aliunde, ab eo cui debentur penſio. ℂ Quantum ad primum, quando quæritur, an penſio poſsit redimi more vexationis. Dico ꝙ non quadruplici ratiõe. Primo ratione imponentis. Secundo ratione rei cui imponitur. Tertio ratione modi imponendi. Quarto ratione naturæ vexationis. ℂ Primo dico ꝙ penſio redimi nõ poteſt ratione imponentis, quia eſt papa qui imponit, aut conſentit imponenti, puta arbitratori, vt in. c. niſi de præb. aut fundatori, vt in. c. quãto de cẽſi. aut in cancellaria, aut in camera. Et certum eſt vt dictũ eſt ſupra ꝙ in his papa omnia poteſt, cum ſit dominus omnium beneficiorum, vt dicam infra. Et iſta vexatio dici nõ poteſt, cũ ſit vere in iure fundata, & quia imponere potuit qui illam impoſuit. Vexatio vero eſt contra iuſtitiam, vt in. c. dilectus de ſymo. ℂ Secundo dico, ꝙ pẽſio redimi nõ poteſt ratione rei cui imponitur . ſ. beneficii, quod in vnitate cõſiſtit. xxiiii. q. i. loquitur, & . c. ſciſma eadem cauſa, &
2 q. Et † diuiſionem non recipit ex ſui natura. c. pie mentis xvi. q. vlti. & de iure patro. c. primo in verb. diuidi nõ debet. Et dignitatum & præbendarum ſectio prohibita eſt. c. maiorib⁹, & . c. tuę & . c. auaritiæ, de pręb. & vt eccle. bñfic. c. vt noſtrũ, & . i. q. iii. ſiquis ſed per tales pẽſiones papa videt oſtẽdere poteſtatem ſuam, ꝙ poſsit ſecare præbendas, & dignitates, maxime ex cauſa, & aliis concedere contra Turoñ. ſtatuta concilii, vt in. c. vacante, de præben. cum ipſe ſit dominus omnium beneficiorum poteſt de ipſis diſponere, ſicut placet, vt dictum eſt in quarto quæſito, quia iure communi omnes eccleſiæ per orbem diffuſæ, ad Romanã Eccleſiam pertinent. c. ſi papa de priuilegiis in ſexto. Et ad ipſum eccleſiarum perſonatuum dignitatum, aliorumq;

beneficiorum eccleſiaſticorum plena & libera diſpoſitio ex ſuæ poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere, vt eſt tex. in cle. ſi duobus, vt lite penden. facit. c. ii. de præben. lib. ſexto, & de conceſ. præben. c. propoſuit. ¶ Tertio dico, ꝙ penſio redimi non poteſt ratione modi imponendi, quia modus adiectus in cõtractibus penſionum, inducit diſpoſitionem, ꝙ ex eo faciliter & clare poterit agi, vt colligitur ex forma obligationis approbate per papam facit. l. ſi ſtipulatus. §. ſi ex duobus. ff. de fideiuſſ. quinimmo excludit omnem vexationem, & contrahentes conantur, vt ſoluatur penſio ſine ſtrepitu & figura iudicii, vt in cle. ſæpe, de uerb. ſignifica. & ibi intercedit conſenſus ſpontaneus. & non compulſus, neque extortus & ſponte profeſſus, quo ad extra, vt dicit tex. in cap. ſi a ſacerdotibus. xv. q. vi. licet ab intra ſit aliqua coacta voluntas, quam ſolus deus inſpicit. xiiii. q. v. c. ſiquid inueniſti, quæ tamen coacta † vo-
3 luntas, voluntas eſt. xv. q. i. merito. xxiii. q. iiii. diſplicet &. q. vi. vides. lxxiiii. di. cõſuluit, &. ff. ꝙ me. cauſa. l. ſed mulier. §. vlti. Et ſic in penſionibus imponendis attẽditur modus & qualitas in iure fundatus, & ſuperioris auctoritate firmatus dicto capitulo ſi a ſacerdotibus, &. ff. de vſufruc. l. ſi fundi. §. ſi. &. l. ſi pendentes. §. i. ¶ Quarto dico ꝙ penſio redimi non poteſt ratione naturæ vexationis quæ cum penſione non conuenit, quinimmo ab ea per omnia & in omnibus differt & penſio excludit omnem vexationem. Sed vt hic de ea aliqua diſſeramus breuiter & ſuccinte.
4 ¶ Notandum ꝙ in vexatione † tria cõſideranda ſunt duo ex natura vexationis. Et quinqꝫ ex parte vexantis. Et quinque ex parte vexati. ¶ Ex natura vexationis duo conſiderãda ſunt, quoniam aliqua eſt vexatio iudiciaria. Alia extra iudiciaria. Et iudiciaria duplex eſt. Alia pro re mere ſpirituali. Alia pro re profana annexa tamẽ rei ſpirituali. ¶ Extraiudiciaria vero illa eſt, quæ eſt mere profana, quæ duplex eſt, quia alia conſiſtit in re materiali ſimpliciter, vt domus, prędia poſſeſſiones & hęreditates & ſimilia. Alia vero in re ſpirituali, quæ concernunt honorem & famam,
5 vel infamiam. Et omnes † iſte vexationes, quæ procedũt vere a natura ipſius licite poſſunt redemi. Si ex parte vexantis, & vexati fuerint conditiones ſeruatæ. ¶ Et primo vexationem iudiciariam pro re mere ſpirituali, ſemper licitum eſt

citum eſt redimere,ſi ſit vexatio,vt infra dicetur.c.dilectus
de ſymo.i.q.i.in ſumma in vlti.glo. &c. c. nullus epiſcopus
grauamen,&.i.q.iii,quæſitum,& in cle.i.de reſcriptis. §.ſi
quis autem in verb.vexare.Iuxta illud apoſtoli, redimētes
tempus,quoniā dies mali ſunt ad Collo.iiii.& eſt glo i. in
cap.dilectus de ſymo.¶Et pro præſentis termini aut no-
minis intelligentia ſcilicet vexationis notandum eſt,ꝙ co
6 gnoſcenda eſt ethymologia vocabuli, a † qua licitum eſt
arguere.ff. de verb.ſignifi. l.tugurium.xxi. diſtin.capitulo
cleros de præben.c.cum ſecundum.xvi.q. i.ſi cupis. xii.q.
i.clericus,de deſpon.impub.c.puberes de pę.di.iii.pœni-
tentia,& per do.Anto. in proœmio, Gregoria. xxiiii.q.i.
pudenda.ff.ſi cer.peta.l.ii. §. appellata.ff.ad trebel. l. facta
§.ſi in danda. vnde vt quis poſsit vexationem maxime
iudiciariam cognoſcere animaduertendum eſt,quod dicit
Imol.in cle.i.de reſcriptis in fi. in glo.vexare.quia vexatio
7 † incipit a citatione in iudicio. Inſti. de pœna temere liti-
gā. §.fi. Et addit in fi.glo. ꝙ vexatio fit per ſolam citationē,
vel iudicialē actum. Et ſic extra iuditium non erit vexatio,
ſed violentia,vt in domino temporali,qui vtitur potentia
8 & non ratione,& in tali licitum eſt etiam redimere † non
ſolum vexationem,ſed etiam recuperare amiſſam poſſeſ-
ſionem,vt notauit Innocen.in cap.ad aures de ſymo. Ad-
dit etiam abb.ſicu. in.c.cū veniſſent de inſti. in nota. qđ ad
redēptionē vexationis licitū eſt ſeruire de uento,pro ver-
9 ba generalia,quæ non obligent.¶Vexationem † vero iu
diciariam pro re profana,annexa tamen rei ſpirituali, po-
teſt redemi cū laycis,tale ius poteſt poſsidere,cum non ſit
mere ſpirituale,vt dicit glo.in.c.quanto de iudi.ſed ei an-
nexum. Et ſimiliter iuſpatronatus. de iurepatro.c. de iure.
Ideo dicit Hug.ꝙ eius cauſa annexa eſt ſpiritualibus cau
ſis. Ideo ſpirituale cēſetur propter connexitatem,quia quę
religioſis adhęrēt religioſa ſunt.ff.de rei vē.quę de religio
ſis & ex tali cohęrētia ſumit ſuā naturā,de parroch.ſup eo.
10 ¶ † Simile eſt ius funerādi,quod poteſt per laycū poſside
ri.ff.de mort. infertē.l.i.& capitur ibi ius naturale nō ſpi-
rituale.ſ.corpus inferēdi in ſepulturā. Ita intelligitur dictū
Bernar.in.c.quanto,de iudi.in prima glo.in fi.& tamē do-
minium ſepulturæ non habet. Inſti. de re.diui. §. nullus.
Et an iſta iudicentur per iudicem eccleſiaſticum vel ſecu-

larem. vide do. Anto. in. d. c. q̃to in glo. ¶ Similiter fructus decimæ poſſunt per laycum poſsideri, vt notauit Io. in. c. decimas deo. xvi. q. vii. qui fructus laycis ſunt conceſsi, vt eccleſiam defenderent, quod de iure fieri poteſt de loca. & conduc. c. ii. ¶ Sed ipſum ius decimarum laycis locare nõ licet, vt nota. Ber. in. c. exhibita de re. permu. in vlti. glo. vbi dicit do. An. Tene menti iſtam glo. ꝙ compoſitiones quæ fiunt ſuper decimis futuris ſunt illicitæ niſi forte appro-
11 bentur per papã. ¶ Vexationẽ vero iudiciariã † mere pro fanã, quę cõſiſtit in re materiali ſimpliciter, vt ſunt domus prædia, poſſeſsiones, hæreditates & ſimilia: licet redimere ꝑ ar. a maiori, de deci. c. ex parte. iii. de iure iuran. c. quẽad modum de elec. cum in cunctis in glo. fortius. C. de ſacro ſanct. eccleſi. auctẽ. multo mag. & . C. de procu. l. militem, quia ſi licet redimere vexationem rei mere ſpiritualis a fortiori licet redimere vexationem rei mere profane, quæ cõ-
12 ſiſtit in re materiali ſimpliciter. † Quod præfiguratum eſt in Abigail vxore Nabal carmeli, qui erga Dauid vexatio- nem huiuſmodi redemit ducẽtis panibus, & duobus vtribus vini, & quinque arietibus coctis, & quinq; ſator pollentæ, & centum ligaturis vuæ paſsæ, & ducentis maſsis caricarum, vt not. i. Reg. xxv. c. ¶ Vexationem vero ex-
13 tra iudiciariam † quæ conſiſtit in re ſpirituali, quæ concernit honorem famam vel infamiam, Calumniam & crimina falſo obiecta, & præter veritatẽ, aut falſũ teſtimonium & ſimilia, ſimiliter redimere licet ar. c. dilectus de ſymonia. & cap. quæſitum prima. q. iii. cum cõcordantibus, quia nobis neceſſaria eſt vita noſtra aliis fama. xi. quæſt. iii. non ſunt. idem dicitur. xii. q. i. nolo ꝙ conſcientia eſt nobis neceſſaria & fama proximo & qui fidens conſcientiæ negligit famã ſuã crudelis eſt. Et ratio eſt quia famæ amiſsio eſt maior q̃ amiſsio oculorũ. C. de decuri. l. infamia. li. xii.
14 ¶ † Ex parte vero vexantis quinq; conſideranda ſunt. Primo quia vexatio in vexante, ꝓſupponit iniquitatẽ cõtra innocentiam. Secũdo pręſupponit defectum iuris. Tertio præſupponit in vexante ius nõ dũ plene quæſitũ, ſed quę rẽdũ. Quarto præſupponit iniuſticiã in ſentẽtia. Quinto præſupponit nullitatẽ. ¶ Et primo in uexãte præſupponit iniquitatẽ cõtra innocẽtiã, vt in. c. dilectus de ſymo. vbi R. prępoſitus multis grauaminibus afficiebatur ab archi. Ebo-

raceſſi. Ideo papa mãdat reſtitutioné facit.c.quæſitũ.i.q.iii. in verb.redemi. ℂ Secundo præſupponit defectũ iuris.ſ.ꝙ vexans nullũ ius habeat,ſed vexatus,& hic not. in glo.i.c.
15 dilectus,de ſymo, vbi dicitur ꝙ nõ redimitur vexatio † ſi illi detẽ pecunia , qui ius habet ĩ re,quia ſymo.cõmittit, vt in.c.Mathæus de ſymo.& in eadẽ glo.rationẽ aſſignat abb. ſic.vbi adducit Hoſt.qui dicit,ꝙ pro iure ſpirituali quæren do non eſt licitum aliquid dare, vt. d.c. Mathæus, ſed pro quæſito conſeruando ſic,& addit ibidẽ do. Anto.in ſolutio ne primę oppo.c.dilectus ꝙ quandocunq; uexanti ius ha bẽti datur pecunia ne vexet in iure ſpirituali inducatur ſy monia,ſed qñ vexãti tantũ de facto, & nullũ ius habẽti da tur pecunia ad redimendã vexationem factã,hęc nõ eſt ſy monia,iuxta dictum apoſtoli. Redimẽtes tempus, quoniã dies mali ſunt. ℂ Tertio vexatio præſupponit in vexante ius nondum plene quæſitum, ſed quęrendum:quia ſi ve xanti erit ius quæſitum dubium non eſſet quin cõmittere tur ſymonia ,vt dictum eſt. Ideo dominus Anto.in ſecun da oppo.c.dilectus de ſymo. poſt medium dicit ex oppi.
16 Hoſti. † ꝙ ſi datur pecunia pro iure in futurũ quærendo vexanti non eſt ſymonia,allegat.c.ſicut de ſymo. & capitu. Mathæus eo.titu. Secus de quæſito. ℂ Et hoc dictum fa
17 cit contra litigantes, qui cedunt † iuri & liti,& cauſæ & aliquid inde recipiunt ratione expenſarum & alter dat pro redemptiõne vexationis quod non licet,quia nondũ ſunt certi vſq; ad finem litis,quia non eſt certũ ſi vexatio ius cõ petat,& cõſequenter non poteſt redimere,quod ſuũ non fuerit. ℂ Propterea poſſet alteri tertio contingere gratia,& ſi neutri. Ideo talis pactio vel ſolutio pro vexatione uide tur prauam illicitę pactionis ſpeciem continere.c.cum pri dem,de pactis.& ratio quia inter ſe pacto priuato conue nerant.d.c. cum pridem. ℂ Quarto vexatio præſupponit iniuſtitiã, in ſentẽtia vnde dicit do. Anto.in ſecũda oppo.
18 c.dilectus de ſymo.ꝙ † ſi quis iniuſte excommunicatus & ſuſpenſus,det pecuniam pro abſolutione:non committit ſimoniam,ſed qui recipit ſymoniã committit, & pœnam incurrit.c.cum æterni,de re iudi. libro ſexto ; & per dan tem nullum ius ſibi acquiritur, vt dicit domi. Anto. ſed acquiſitum conſeruatur. ℂ Secus ſi eſſet iuſte excommu nicatus vel ſuſpenſus, quia tunc eſſet ſymonia, vt infra

dicam. Sed ſi ſubditus cõtra iuſticiã vexatur tunc licet pecunia vexationem ſuã redimere vt notauit archi.i.q.i.nullus in glo.reſtituat,vbi vult, ꝙ licet clerico q iniuſte ſuſpẽſus eſt,vexationem ſuã redimere,nec committitur ſymonia.patet per hoc,ꝙ pecunia redditur ei,qui ſoluit ꝙ nõ fieret,ſi ſymonia eſſet commiſſa,quia in pari cauſa turpitudinis, potior eſt conditio poſsidentis. ff.de condi.ob tur.cauſam.l.adminiculo,niſi ob cauſam reſtitueretur de ſymo. veniens. Et qui dedit repetere potuit.d.c.veniens,&.C. de condi.ob tur.cau.l.ꝙ vitãdi,in his concor.Io.decimaſexta quæſtione.vii.in.c.decimas deo dicit ꝙ ſi iniuſte vexor in iure ſpirituali,quod ad me pertinet,vexationem redimere poſſum.Puta ſi tunc nõ poſſum iuſte deponi,de ſymonia. a nobis,prima queſtione tertia queſitum. Et ſimile iudiciũ iuſtum emere poſſum.ar. xxiiii.quæſtione.v.non ſane.C. de adulteriis.l. ſerui. ſed vt dicit Ioan. ibidem , verum ſi ſum in poſſeſsione,vt de ſymonia; dilectus, & dicit do. Anto. dicto.c.dilectus,de ſymo. quod vt ſciatur,an iuſte vel iniuſte tenuerit recurrendum eſt/ad conſcientiam illorum,de accu.c. qualiter de ſymo.per tuas ſecundũ Hoſti.

¶ Quinto vexatio præſupponit nullitatẽ ſcilicet ſentẽtiæ, & hoc eſt quod dicit do. Anto.in ſecunda oppoſi.c.dilectus de ſymo.quaſi velit omnia iura de redemptione vexationis,quæ loquuutur in hac materia reduci ad nullitatem de ſententia iuſta vel iniuſta,ſiue ſuſpenſionis,ſiue excommunicationis,vel cuiuſcũꝙ alterius,& dicit tunc,ꝙ vexatio redimi poteſt,ſi ſententia ſit nulla. Secus ſi aliqua , licet iniuſta,quia ibi negari non poteſt, quin tunc redimatur ius ſpirituale,vt in eccleſia reintegretur,quod nõ licet.

¶ Sed no.ꝙ hoc eſſet contra id quod dictũ eſt proxime in
19 quarta præſuppoſitiõe,ex intẽtione do.Anto.ꝙ licet redimere iniuſtã ſentẽtiã. Et vt ſaluemus dictũ tanti doctoris, ne videaẽ ſibiipſi cõtradicere,diſtinguendũ eſt,de ſentẽtia in qua duo ſunt.Ius quod redimi non poteſt,ſecundũ do. Anto.& oẽs qa eſt res ſpiritualis.Et vexatio,ita ꝙ pro vexatione detur,nõ ꝑ iure,vt fit in re bñficiali,Ideo dicit do. Anto.ꝙ bene licitũ eſt ſentẽtiã nullam redimere,quaſi inſufficientẽ,quia æquipollent,vt nota.archi. in.c.ordinarii, de offic.ordi.libro ſexto , in verb. nullam allegat de tranſlatio.prælato.c.inter corporalia. §.ſed neque verſicu , de

hoc.Iv.di.c.priſcis.ff. ꝙ cuiuſq; vniuerſi.lege prima.§.
penul. de procura.c. primo de conſan. & affini. quia certa
facit.c.ſtatuimus de elec. lib.vi.&.vii.q.i.factus eſt in fine
ibi nullus eſt. Et ſic quod nullum eſt nullo ordine conſi-
ſtit, & non poteſt dici primum neq; ſecundum .c.cum
vintonienſis de elec. ❡ Concluditur ergo ꝙ vbi actus eſt
nullus nullum poteſt producere iuris effectum vt.in .l. li-
bellorum.§.ſi libellum.ff.de accu.& in.l. ſi pater .C.ne de
ſta. defunc. Et ſic patet expreſſe ꝙ in cauſa nullitatis quæ
redimitur vexatio eſt quia nullitas. nullum ens præſuppo
nit nec temporale nec ſpirituale. Et quod nullum eſt de
iure nulli actui præſtare poteſt impedimentum vt in re-
gula non præſtat de reg.iur.lib.vi.❡Ex parte vero vexati
20 quinq; conſideranda ſunt † vt ſit licitum vexationem redi
mere. ❡Primo ꝙ fuerit in poſſesſione. ❡Secundo ꝙ iu-
ſte poſsiderit. ❡Tertio ꝙ reſultet in euidentem eccleſiæ
vtilitatem. ❡Quarto ꝙ vexatio ratione correctionis non
infligatur. ❡Vltimo ꝙ redemptio non fiat principaliter
ratione ambitionis. ❡Et primo requiritur ex parte vexati
ꝙ fuerit in poſſesſione aut iuris aut facti ſiue ſit res tem-
poralis ſiue ſpiritualis & tunc poſſum vexationem redi-
mere aliter non vt notauit Ioan.c. decimas deo.xvi.q.vii.
de ſymo. dilectus & dicit archi.d.c. decimas ꝙ tunc non
tantum redimo vexationem ſed etiam poſſeſſionem am
miſſam recupero ſecundum Inno.qui de hoc nota.de ſy
mo.ad aures in fi. & hoc videtur innuere verbum redi-
mere quia prius ſignificat amiſsionem, & ex poſt recu-
perationem vt puta quia res iam poſſeſſa & admiſſa redi
mitur facit.c.pro humani de homicidio libro.vi.in verb.
redemptione. ❡Secundo requiritur ꝙ iuſte poſsiderit qa
aliter quod ſuum non eſt non poteſt redimere & ſic in re-
21 demptione vexationis locum non habet ſpoliatio † ſi illā
iniuſte poſsidebat & ꝙ illam poſſit redimere quaſi vexa-
tionem iuxta formam.c. conquerente &.c. ſæpe de reſti.
ſpol.quia par eſt quo ad periculum animę iniuſte detine-
re & inuadere alienum.d.c.ſępe & hoc eſt quod no.abba.
ſic.in.c.ad aures de ſymo. vbi diſtinguit ꝙ ſi vexatur in
re temporali poteſt vexationem redimere quia non ſub
eſt peccatum ex parte dantis. Si vero vexatur in re ſpiri-
tuali aut eſt in poſſesſione & tunc non peccat ſi dat pecu-

niam vt non vexetur. Si vero habuit poſſeſſionem & fuit ea ſpoliatus tunc nõ eſt licitum pro ea dare pecuniam qa non ſolum redimit vexationem & intelligitur dictum Abb. ſi iure fuit ſpoliatus quia ſibi ius non competebat licet enim poſſeſſio non ſit quid ſpirituale tamen eſt an nexa & coniuncta ſpiritualibus quia per eam quis conſe quitur exercitium ſpiritualium remittit ſe ad .c. dilectus de ſymo. Idem dicit do. Anto. in .c. ad aures de ſymonia in ſecundo quęſito vbi dicit ꝙ ſpoliatus nõ debet dare pe cuniam ſecundum aliquos vt recuperet eccleſiam qua ſpo liatus eſt cum non videatur tunc redimere vexationem, ſed poſſeſſionem recuperare poteſt tamen dare vt non ex pellatur vel ſine cauſę cognitione violentiam patiatur ſe cundum Inno. & nota. in .c. dilectus de ſymo. ¶ Tertio requiritur ꝙ reſultet in euidentem eccleſiæ vtilitatem .ſ. ꝙ res iam fuerint alias poſſeſſę & iure poſſeſſę quod præ ſupponit duo prędicta. Et ꝙ fuerint deperditæ vel amiſ ſæ per præſcriptionem. Vel de ipſis ſoluendis facta fue rit remiſſio. Vel compſitio, vel tranſactio. Vel fuerint alienata. Vel pignori obligata. Quæ omnia quinqꝫ ſal ua conſcientia poſſunt redemi. quia in euidentem vtilita tem eccleſiæ. ¶ Circa primum ſcilicet ꝙ fuerint deperdi tę vł amiſſę per præſcriptionẽ vt notauit Innocen. in .c. de quarta in verbo quatragenarius in .c. ad aures de præſcrip.
22 in prima glo. vbi dicit hic habes ꝙ præſcriptio † .xl. an norum currit in decimis facit .xvi. q. iii. c. placuit. §. quas actiones & in Spec. de præſcrip. alias excep. circa prin. Sed dominus Antonius in dicto capitulo ad aures diſtin guit ꝙ ſi præſcriptio eſt conuentionalis quia voluit vſqꝫ ad tempus obligari lapſo tempore ſurgit a principio tacita conuentio quæ habet vim pacti & ſic tollit natu ralem obligationem & conſequenter ciuilem & adducit oldra. & dicit ꝙ opus eſt exceptionem lege eum qui ita. §. i. ff. de verbo. obliga. & lege ſi vnus. §. pactus. ff. de pactis ſi liberatur tempore quia actio eſt temporalis tol litur ciuilis & remanet naturalis. ff. de nego. ge. l. at qui natura in princi. Sed ſi tenetur actione perpetua & libe ratur tempore liberatur a ciuili & remanet naturalis q̄uis ciuile tollere non poteſt inſti. de iur. naturali gentiũ & ciuil. §. ſed naturalia tamen tollitur eius effectus ipſius.

obligationis naturalis lege ſicut & lege omnes .C. de præ ſcrip.xxx. an. ¶ Circa ſecundum ſi de ipſis ſoluendis facta ſit remisſio. de priuileg. quia circa quod intelligi debet ſecundum domi. Antoniū in ſecunda gloſa .d.c. ꝙ
23 ſit facta ſecundum canonicas † ſanctiones ſcilicet de conſenſu capituli .xii.q.ii. nobis & ꝙ non fiat in enorme præiudicium de donatio. apoſtolicæ. Item quod fiat cauſa neceſsitatis, pietatis, & vtilitatis. ſecundum Innocen. & hoſti. in præallegatis iuribus. ¶ Circa tertium ſi de ipſis
24 non ſoluendis facta eſt † compoſitio vel tranſactio auctoritatæ epiſcopi vel archiepiſcopi vt in.c. ſtatuimus de tranſactio. vbi dicit domi. Anto. in ſolutione oppo. primæ gloſæ ꝙ in ſpiritualibus proprie ſumpto vocabulo non interuenit tranſactio vt in.c. q̄ pio.i.q.ii. de pactis cum pridem &.c.pactiones. Sed amicabilis compoſitio Et addit idem domi. Antonius.c. veniens de tranſac. ꝙ auctoritate ſuperioris bene poteſt tranſigi in ſpiritualibus dummodo non ſint ſymoniaca & prohibita. ¶ Circa quartum ſi ſint alienata puta laycis data vel conceſſa vt eccleſiam defenderent vt in capitulo q̄uis de deci. vbi dicit dominus Antonius in vltima oppoſitione gloſæ ꝙ olim ex diſpenſatione eccleſiæ fuit conceſſum vt decimæ posſint dari in feudum & hoc neceſsitate inſtante vt defenderent eccleſias ab hæreticis & opprefsionibus. Poſtea vero cauſa ceſſante non fuerunt conceſſæ immo prohibitæ de his quæ fiunt a præla.c. cum apoſtolica vnde decimas ab antiquo conceſſas hodie posſident & eorum ſucceſſores. Et addit ꝙ noualia quæ inſurgunt in decimatione laycorum non accreſcunt eis de deci. tua nobis propter rationem quæ redditur in litera. Et addit quia dicunt docto. hanc prohibitionē factam per concilium Lateranī. in parte deciſa de deci. capitulo ſecundo ad hoc eodem titulo capitulo ſecundo libro ſexto, §. illas autem. ¶ Circa quintum ſi ſunt pignori obligata vt notauit Specu. titulo de pigno. §. primo & Io. xvi. quæſtio. ſeptima decimas in gloſa & de pigno. capitulo primo & per Ioan. in capitulo altare prima quæſtio. quarta in gloſa & per Innocen. in capitu. ad aures de ſymo. in fi. & dicit dominus Antonius c. nullus de pigno. ꝙ ſine cauſa rationabili non debet res eccleſiaſtica pignorari, addit tamen in fine dicti cap.

ꝓ ſubſiſtente neceſſitate poſsit nec ob .l.iii.C. quæ res pi gno.obli.poſ. & .ff.eo.l.i.§.rem. Et glo. ponit tres caſus
25 quibus licet † alienare etiam vaſa miſtica non tantum de cimas. ¶Primus caſus eſt neceſſitas puta ſi parrochiani illius eccleſiæ caperentur .xii.q.ii.c.ſicut omnino. Et pro pauperibus alendis & conſimilibus.xii.q.ii.aurum habẽt. Et cauſa captiuitatis etiã vaſa miſtica pignori dari poſſunt de non alieñ.re.eccle.§.iis autem pœnis col.ii. ¶Et addit do. Anto.d.c.nullus ꝙ veriſimile eſt Chriſtum velle pre tium ſuarum rerum fundi pro redemptione animarum pro quibus fundit ſanguinẽ proprium & ſic obligatio vo lente domino valet.ff. de pigno. actio.l. ſi alienatio facit quod nota.x.q.ii.c.hoc ius porrectum. ¶Circa præſen,
26 tem materiam † quando decimæ ſunt pignori obligatæ, Notandũ ꝙ ſi epiſcopus ab aliquo milite redimerit deci, mas qđ non eſt ſymoniacũ ſed rei eccleſiaſticę liberatio vt nota.Io.in.c.altare .i.q.iiii. in glo.ii. concordat Inno. de ſymo. ad aures in fi. ¶Et addit ꝙ ſi epiſcopus emeret a laycis cũ aliter nollent tribuere ſymoniacũ eſſet.Et hui⁹ rei rationẽ aſsignat B.in.c. dilectus de ſymo.quare magis a milite licitũ ſic redimere decimas q̃ a ruſticis & populo. Et dicit ne alii inde ſumant exẽplũ & ne ꝑpterea credant ſe habere ius in decimis. Ideo dicit ꝙ epiſcopi debent ru, ſticos & populũ cõpellere ad ſoluendũ etiã ſi eſſent reli, gioſi ar.c. ſtatuto de deci.lib.vi. ¶Verum ꝙ Inno. refert aliquos tenuiſſe licere aliquid dare layco vt bene decimas perſoluat.c.ad aures, de ſymo. Idẽ dicit do. Anto.d.c. ad aures in ſecũda oppo. Sed addit ꝙ locũ habet in decimis in qb⁹ non habet ius feudi nec ſe habere contẽdit allegat de deci.c.prohibemus &.c.fi.¶Quarto principaliter re, quiritur ꝙ vexatio ratione correctionis non infligatur qa tunc vexationẽ redimere non liceret & talis proprie vexa tio non dicitur ſed correctio vt patet ex ante dictis vnde ſi
27 † prælatus iuſte ſubditum puniret puta pro adulterio publico vel notoria fornicatione vel concubinatu & fue, rit ſuſpenſus depoſitus excommunicatus vel interdictus vel aliqua alia punitione mulctatus non poterit redimere punitionem aut correctionem ſuam quia talis vexatio dici non poteſt. Et minime licet epiſcopo oblata pecunia retinere quia videtur auctoritatem præſtare vt poſsit in

tali

tali malitia perdurare & redimere huiuſmodi vexationem eſſet potius pręſeruatio in peccato & iniquitate, q̄ alicuius licite,& permiſſe rei redemptio.Ideo ſecūdum iura vtraq; punitur,vt in.c.vt clericorum de uita & hone.cleri. Secus ſi contra iuſtitiā vexetur,vt dictum eſt.℄Quaritur hic ſi aliquis ſuis peccatis & demeritis excommunicatus ſuſpenſus vel interdictus fuerit ab homine vel a iure ratione criminis,vel ratione contumaciæ,aut vtriuſq; & petenti denegetur abſolutio,an liceat pecunia dare pro abſolutiōe pro
28 tāto ꝙ † abſolutio cuilibet petenti nō debeat denegari,etiā inuita parte,c. ſolet de ſen.ex.lib.vi.&.c. qua fronte de appella.℄Reſpondeoq; in hac.q.videt Inno.tenuiſſe in.c.ad
29 aures de ſymo.ex parte recipientis † ſymoniā cōmitti allegat.i. q.iii.nō ſolū.Ex parte autē dātis refert aliquos tenuiſſe ſymoniam non committi.ar.capitulo dilectus de ſymo. ℄Quod intelligunt cum per ſuperiorem abſolutionem conſequi non poteſt alias ſecus de feud.c.inſinuatione.Nā ſicut beneficium non licet redimere, Ita pœnitentia quod eſt vnum ſacramentū de ſymo.nemo.lxxxiii.di.c.i.℄Concludit tamen ꝙ verius videtur ꝙ nunquā licet aliquid dare pro redimenda re ſpirituali.i.q.i.nullus epiſcopus, quia nunq̄ debet peccare vt a maiori malo ceſſetur.xxxii.q.v. Ita ne.℄Secus de layco qui iniuſte vexat vel ſpoliat nullā iuriſdictionem habente vel facit excommunicare de facto quia tunc nihil dat pro ſpirituali,ſed tantum pro vexatione quam redimere licet.℄Dico ergo cum Inno. ꝙ pro re ſpirituali,nulli licet aliud dare,ſed pro uexatione, ſi denegetur abſolutio cōtra iura ſed cū immineat animæ periculū.Secus cū illa ſit maxima vexatio. Regulariter aūt abſo
30 lutio † nemini denegatur,niſi in caſibus iure expreſsis de quibus dixi ad longū in li.de abſolutionibus in.xii.differētia.Cuius gratia pono aliquos caſus.℄Primus eſt de reſt. ſpolia.in.c.literas.§.horum autem,&.§.porro vbi dicitur ꝙ in multis caſibus reſtitutio differatur,ſecundum canonicas ſanctiones,& quis debet excommunicationē humiliter ſubſtinere.℄Secundus caſus eſt in.c.accedens.l.di.ibi vſq; ad ultimum diem in excommunicatione permaneat. ℄Tertius caſus eſt quandocunq; ante abſolutionē dicitur ſatisfactione præmiſſa,vt in cle.vna de ſequeſtra.& in cle. prima de hæreti.c.cū tu.de vſu.℄Quartus caſus eſt quan

do quis eſt negligens ad obediendum.xxvi.q.vii.c. ſacer-
dos vbi dicitur ꝙ negligentes tardius reconciliētur facit.c.
ſignificauit de offi.ordi. ¶ Quintus caſus eſt de eo qui re-
cedit nondum finito concilio,nō abſoluetur uſqꝫ ad aliud
conciliū.xviii.diſt. ſiquis autē. ¶ Sextus caſus eſt de eo qui
multum deliquit,vt.xi.q.iii.qui iubente. Et vidi ego tem-
pore Pauli denegare abſolutionē propter iniectionē, ma
nuum in prælatū propter criminis atrocitatē. ¶ Septimus
caſus eſt abſolutio ad cautelam,quæ poteſt denegari ex di
uerſis cauſis, & coniecturis iudicis animum informando,
vt notauit Ioan.and.d.c.ſolet de ſen.excō.in.vi.in nouella
allegat.c.præterea,&.c.in noſtra de teſti.& quod no.Ioan.
mo.d.c.ſolet. ¶ Vltimus caſus eſt de eo qui parere cōtem-
nit,quia peccati venia non datur,niſi correctio regula pec
cati. ¶ Vltimo ꝙ redēptio nō fiat principaliter ratione am
bitionis.ſ.aſpirando & anelādo ad beneficiū,vel dignitatē,
cuius gratia redimat vexationem,de præben.cū iam dudū
C.ſi cer.pe.l.quiſquis,&.ff.ad le.Iul. de ambitu.l.fi.xlviii.
diſt.ſicut ibi ad ambiendo ſacros ordines. Hęc enim in cle
ro penitus reprobantur vt de cleri.nō reſi.c.primo.vii.q.i.
§.ambitionis & de elect.qualiter,&.c.auaritię &.c.quorū-
dam eo.titu.lib.ſexto,clem.fi.eo.ti.xl. di. ante omnia.viii.
quæſtione prima in ſcripturis &.ff. ꝙ cuiuſque vniuerſi.l.
item eorum. §.ſi decuriones.Secus ſi fiat ad manutenen-
dam integritatem famæ,,vel ad conſeruādam innocentiā,
vel pro defenſione honoris, ne ſuiipſius videatur eſſe cru
delis,negligendo famam,vt dictum eſt ſuperius. ¶ Ideo
pro intelligentia præſentis materiæ quæritur. Si aliquis
31 a layco † nullum ius habenti in electione, ſed malitio-
ſe impediente eam det aliquid vt ceſſet a tali impedimen
to.vtrum ſit ſymonia. ¶ Hāc.q.formauit archi.prima quæ
ſtione. iii. capitulo quæſitum. Et prima fronte videtur, ꝙ
ſic de ſymo.de hoc vbi dicit domi. Anto .in vltimo no-
tabili, ꝙ pecunia indebite ſoluta pro beneficio obti-
nendo reſtituenda eſt eccleſiæ, de cuius præiudicio agi-
tur, vt in glo. dicto capitulo vbi dicit abb. ſic.etiam in vl-
timo notabili ꝙ Reges & Principes,& alii layci recipien-
tes pecunias, vt conſentiant electioni, ſeu promotioni ad
aliquam prælaturam tenentur illam reſtituere eccleſiæ de
cuius prælatura agebatur. ¶ Et ratio quia in ignominiam

Illius eccleſiæ pecunia data fuit, quæ in recompenſationẽ iniuriæ eidem eccleſiæ reſtituenda eſt, allegat regula peccatum, de reg. iur. Et inuenit contra confeſſores, qui principibus applaudunt, & addit ꝙ de eorum ſalute deſperandum eſt enim reſtituant. c. cum tu, de vſuris. ¶ Secũdo ad idem ar. ſic, quia vterq; habet voluntatẽ ſtudioſam, laycus vendendi, & clericus emendi. i. q. i. qui ſtudet, ii. q. iii. ſaluator. Archi. dicit contrarium eſſe verum, ſcilicet ꝙ nõ ſit ſymonia, dedit enim vt redimeret vexationẽ ſuam, quod eſt licitũ, vt dicitur in. c. quæſitũ. i. q. iii. & de ſymo. c. dilectus. ¶ Ray. vero dicit ꝙ in hac. q. dubitari poteſt, & ꝙ credit ſymoniam commiſſam, quia nondum ei erat ius acquiſitũ, & dicit ꝙ ſecus ſi eſſet ius quæſitum. Remittit tamẽ ad notata per ipſum. i. q. i. ſunt quidam, & per Inno. in. c. ad aures in ſi. vbi videtur annuere huic opinioni, ſcilicet ſi ſum in poſſeſsione alicuius eccleſiæ poſſum dare clerico & layco ne expellar per violentiam, & ſine cognitione cauſæ, ſed ſi ſum extra poſſeſsionem eccleſiæ nullo modo eſt mihi licitum aliquid dare pro poſſeſsione recuperanda, quia tunc nõ tantum redimo vexationem, ſed etiã poſſeſsionẽ amiſſam recupero. ¶ In hac. q. diſtinguo, primo de prima & ſecunda intentione, vt notauit Hoſt. tit. de vſuris. §. i. Si prima intẽtio reſpiciat epiſcopatũ, aut defenſionẽ honoris & famę quod melius patet in ſecunda diſtinctione. ¶ Secũdo diſtinguo de modo dandi, aut quis dat pro futura electione, & tunc ſymoniacũ eſt, quia nondũ ius habet neq; poſſeſsionẽ, aut dat pro redemptione famę & iuris eligẽdi, actiuæ vel paſsiuæ/in quo eſt in poſſeſsione. Et dico ꝙ licite dat, quia eſt in illius poſſeſsione, & ius ſuum cuilibet
32 † redimere licet maxime ſi ſine cauſa, & falſo diffamatus eſt, Secus ſi vere, cuius gratia ſuſpenſus fuit, aut carceri mancipatus vel aliter publicæ condemnatus. ¶ Pro præcedentiũ declaratione & notitia redemptionis vexationis
33 notandum ꝙ ſiquis iuſte † vexatur non poterit pecunia vexationem redimere. ſecus iniuſte, vt dictum eſt ſuperius. Nam in. c quæſitũ. i. q. iii. quidam epiſcopi contulerãt quędã altaria cũ omni iure ſuo quibuſdã locis religioſis mortuis perſonis, ſeu mutatis clerici epiſcopi inſtituere nolebant ſine pecunia. dicitur ꝙ talis datio pecuniæ ſymoniaca eſt ar. xvi. q. ii. capitulo. i. Vnde, d. cap. quæſitum in

glo.iii.dicit Io.ꝙ licet monachi ſingulis annis emerint ius inſtituendi. Et licet fuerit ſymonia ex parte epiſcoporum, non tamen fuit ex parte monachorum: quia illi quod eorum fuit redimebant quod licite facere potuerunt, vt dicitur. i.q.i.nullus,& ſic ſymonia poteſt eſſe ex vna parte, & nõ ex altera: ſicut fuit in Giezi & ꝓprie vocabitur giezia, vt nota.i.q.i.in ſumma. Simile in ſpõſalibus, quia poſſunt eſſe ex vna parte,& non ex altera de deſpon.impu.cap.de illis & plura ſimilia notãur. xxxii.q.v.propoſito & xxviii. q.ii.ſi infidis. Et talis contractus redemptionis vexationis, vna cum ſimilibus pro allegatis: habent hoc ſpeciale, quia videntur claudicare cum non ſint vltro citroꝙ obligatorii contra illud quod habetur in.l.labeo.ff.de verb. ſig. & ſic licet epiſcopi peccent recipiendo pecuniã, tamẽ monachi nõ peccabant dando vt.xxiii.q.i.c. quid culpatur. Et ratio quia monachi licite quæſierãt iſta altaria, vnde non habuerunt ea iure pręſcriptionis, ſed iuſta donatione, vt ibidem dicit Io. ¶ Ex ſupradictis patet reſponſio ad primũ quęſitũ ꝙ penſio nullo pacto poteſt redimi more vexationis, cum proprie non dicatur vexatio, ex quo ſic placet partibus & pontifici,& quia ſibi non competunt conditiones ex natura vexationis, neꝙ ex parte vexantis, neꝙ ex parte vexati. Ideo non poteſt redimi more vexationis. ¶ Reſtat nunc videre ſecundũ quęſitum ſcilicet ſi penſio poteſt redimi ab eo cui debetur penſio. ¶ Quãtum ad ſecundũ quæſitum,

34 an penſio † poſſit redimi ab eo cui debetur penſio. Et dicẽdum ꝙ non, quia redẽptio in beneficialibus, non permittiẽ niſi ratione vexationis. Nunc in pẽſione nulla vexatio eſt quia nihil fit præter ordinem iuris, ab habẽte iuriſdictionẽ neꝙ ratione naturæ vexationis: neque ex parte vexantis, neque ex parte vexati. ¶ Concluditur ergo ꝙ nullo pacto poterit redimi, pacto priuato. poteſt tamen redimi auctoritate pontificis, qui omnia poteſt, cũ ipſe ſit dominus omnium beneficiorum, vt dictum eſt ſupra in quarto quæſito,& no.xxv.q.ii, §.his ita.xi.q.i. ſiquis rapuerit, lxiii. diſt. Hadrianus, & per Ioan.an.de ſumma tri.c.i.& per archi. xii.di.c.i. Sed an iuſte faciat maxime in illis qui arte & induſtria acquirunt ſibi beneficia habentes fauores,& ſuper illis penſionem inducunt & permutant & barratant more cingulorum, ad me non ſpectat decidere, cõtra quos eſt

illud Ambroſii.xlvii.diſt.c.ſicut hi,ibi. Tu vero ſuſceptis dei muneribus & in ſinum tuum redactis,nil te reputas agere iniquum,ſi tam multorum uitæ ſubſidia ſolus obtineas. Quis enim tam iniuſtus,tam auarus,q̃ qui multorum alimenta ad ſuum nõ vſum,ſed habundantiam & delitias facit,& infra eſurientium panis eſt quem tu detines. Nudorum indumentum eſt;quod tu recludis.Miſerorum redemptio & abſolutio pecunia, quam tu in terra defodis. Tantorum ergo te ſcias inuadere bona,quantis te poſsis præſtare quod velis.Sed certum eſt ꝙ papa omnia poteſt & omnia ſibi licent.maxime in beneficiis.An vero expediant Santitas ſua habet iudicare,quia in ſinu ſuo & in ore ſuo colligit iudicium ſuum & iudicat cauſam ſuam.xxi.di.c.nunc autem.Ideo ipſe a nemine iudicatur & omnes iudicat.ii.q.v.mandatis tex.& glo.in.c.ſi papa.xl.diſtinct. & nemo poteſt ſibi dicere,cur hæc facis, quia eſt ſibi pro ratione voluntas.C.de legibus.l.digna vox.Ideo procedamus ad alia.

❡ Caput Septimum.

1 Beneficium eccleſiaſticum quotuplex, & nume.12.& numero.15.& numero.21.

2 Laycus coniugatus non poteſt etiã de conſuetudine tenere beneficia ſolita teneri per clericos.

3 Matrimonium licet nulliter contrahens perdit beneficiũ, quod non recuperat licet diſſoluatur.

4 Gratia perempta non reuiuiſcitur.

5 Monaſterio ſe cum bonis offerens ſi ibi non profiteatur non amittit beneficia.

6 Senator Vrbis dicitur præſes.

7 Milites ſancti Ioãnis,& de Alcalatraua,& ſimilibus licet ſint layci tenent beneficia & profitentur.

8 Arma clericorum ſunt lacrimæ.

9 Clerici gaudent priuilegio militum,tamen non portant arma.

10 Mareſcalcus Vrbis habet iuriſdictionem ordinariam,& habet beneficium & idem de Soldano.

11 Officia Romanæ Curiæ dicuntur beneficia licet dentur laycis.

13 Beneficia quæ habent ordinem annexum qualia ſint.
14 Diſpenſatio vt fiat quæ requiratur.
16 Paupertas licet non reprobetur, mēdicitas tamen reprobatur per canones.
17 Columba eccleſiam denotat.
18 Veſtis nuptialis quid ſignificet.
19 Diuites ex ſeipſis non poſſunt petere beneficia.
20 Hypocriſis vitandæ cauſa fuit ſtatutum, vt clericis liceat poſſidere proprium.
22 Præbenda an veniat appellatione beneficii.
23 Reſcripta beneficialia ſunt ambitioſa ideo reſtringenda.
24 Penſionarius non dicitur habere titulum nec tenetur ad reſidentiam.
25 Penſio an veniat appellatiōe bñficii in literis bñficialibus.
26 Beneficiorum conferendorum in curia ſtilus.

QVantum Ad ſeptimum quæſitū, an poſsit pro officio vel beneficio permutari. ¶ Notandū circa iſtud ſeptimum quæſitum, ꝙ quatuor conſideranda ſunt. Et primo quia fit mentio de officio & beneficio. Ideo circa beneficium videbimus quatuor notanda. Secundo videbimus etiam quatuor notanda circa officium. Tertio colligetur ex his quando penſio erit officiū, & quando beneficium. Vltimo an pēſio poſsit pro officio permutari, vt principaliter petit quæſitū. ¶ Quantū ad primū. ſ. circa beneficiū, primo no-
1 tandū eſt ꝙ diſtinguendū eſt de bñficio † quoniā aliud eſt eccleſiaſticū & eſt perpetuū de ſui natura. l v. di. c. pręcepta. Et iſta duplicia ſunt, quia aliqua ſunt regularia, ſolita per religioſos gubernari, vt in. c. de monachis, de prębē. & cle. ne in agro. §. ad hæc, de ſta. mona. & cle. quia regulares de ſupp. ne. præla. & de ſta. mo. c. ii. §. priores, &. c. ex parte, & c. ad audientiā de capel. mo. & qui dicantur regulares. not. Hoſti. in ſumma de regul. ¶ Aliqua vero beneficia ſolita ſunt gubernari per clericos ſeculares, & talia nō poſſunt ſine diſpēſatione papę, gubernari per regulares, de pręb. c. cū de beneficio lib. vi. & dicūtur clerici ſeculares, vt not. in c. licet de offi. ordi. in verb. clericos ſeculares pro tāto, quia ad modū laycorū, qui vere ſeculares dicuntur poſſunt propriū habere & inde facere, vt ibi dicit do. Anto. pro libito

voluntatis,ſecundum quod habetur de teſta.per totũ facit ad hoc.c.cũ ad noſtrã.de elect.& hoc nõ poteſt layco con
2 iugato † confetri,&ſi conferatur collatio eſt ipſo iure nulla.c.diuerſis fallatiis,&.c.Ioannes de cleri.coniuga.& non valet conſuetudo in contrariũ,tanq̃ irrationalis,vt in.c.cũ decorem de vita & hone.cler.& appellatione beneficii cõprehenditur curatum & capitur beneficiũ largo modo, vt dicit Ioan.an.in capitulo dudum de præben.lib. ſexto, in verb. beneficia vbi ait,ꝙ extenditur ad beneficia cathedralium eccleſiarum. c. is cui, & cap. ſi tibi conceſſo de præben.libro ſexto, & capitu . ſi gratioſe de reſcirptis eodem libro,& in regula beneficium,de regulis iuris quod limita ſecundum dictum Inno,in capi.ſi.de præben. vbi ipſe ad
3 longum loquitur de materia, Immo beneficiatus † cõtrahens matrimonium quod non tenet, poſtea aliqua ratione diſſoluitur non recuperat beneficia ſua , vt nota. Ioan. an. in cap.i.de cleri.coniuga.& Spe.eodem titu.in fi.& eſt glo. in cle.gratiæ,in fi. in verb. reſignaueris de reſcriptis,
4 vbi dicitur ꝙ gratia † perempta non reuiuiſcit,licet res reuertatur circa primum ſtatum,& dicit ꝙ facit ad quæſtionem de clerico,qui contraxit matrimonium quod poſtea diſſoluitur per profeſſionem ſponſę non cognitę,vel quia reperitur cõſanguinea.de quo ſe ſcripſiſſe dicit, vt in cap.
5 primo de cle.cõiuga.Secus de † offerente ſe & ſua monaſterio regularium,ſi non profitetur non perdit eccleſiaſticum beneficiũ,quod obtinet,de ſucceſ.ab inteſta.c.ſi. facit cap.beneficium ,& quod ibi nota.de regul.iur.libro ſexto, ¶Aliud eſt beneficium temporale & eſt in tertia differentia,quia aliud confertur ad tẽpus aliud quod cõfertur perpetuo.Et aliud quod mediat.quia aliq̃ eſt eccleſiaſticum, aliq̃ tẽporale ad inſtar tutorũ,& curatorũ,vt not.Spec.ti. de tutor . in. i.col.& probatur.C.de epi.audi.l.de creationibus & in cle.contingit. §.vt autẽ de reli.do.ibi ſecularibus clericis in beneficium non conferatur,quia talia bene
6 ficia clericis non conferuntur.Similes ſunt præſides † ciuitatum,vt Senator Vrbis,de elec.c.fundamenta libro ſexto rectores vniuerſitatum,xenodochiorum , leproſariorum, elemoſinariorum & hoſpitalium rectores,vt dicta cle.contingit de reli. do. facit cle. quia regulares de ſupp. neg. prælato. in verb. committere. Et talia ſecularia beneficia

vocatur proprius officia q̃ beneficia,quod tangere videtur domi.Anto. in capit. auaritiæ in fi.de præbend. vbi dicit ꝙ eſt eccleſia,quæ cauſa priuatę vtilitatis non conceditur, cuius bona ſunt pauperum. ¶ Aliud beneficium eſt tem-
7 porale,quod confertur perpetuo ſecularibus.† puta mili- tibus ſancti Ioannis,& ſunt meri layci,promittunt & pro fitentur regulam beati Auguſtini, quibus ſubſunt curatę eccleſiæ, & ſacerdotes habentes iuriſdictionem,vt in cap. canonica.de ſen.excom.Similia ſunt beneficia illorum de calatraua de militia ſancti Iacobi,aut de cartaro & prute- ni.ordinis ſanctæ Mariæ, & ſimilium pugnantium pro fi de & talia beneficia clericis non conferuntur, quia offici- um ipſorum, propter quod datur tale beneficium ſcilicet pugnare contradicit ordini clericali.quia licet profiteantur regulam & vota ſubſtantialia profitentur etiam armatam
8 militiam.Et licet clerici ſunt † milites Ieſu Chriſti, arma tamen ipſorum ſunt lacrimæ,caſtra eccleſiæ.i.q.iii.c. ſalua tor in glo.milites ſeculi,& ſicut milites ſeculi habẽt ſtipẽ- dium a domino temporali. Ita milites Chriſti debẽt habe re ſtipendium ab eccleſia,vt dicit abb. ſic. in. c. epiſcopus de præben.in primo notabili.Et dicit ꝙ clerici gaudẽt pri uilegio militum allegat glo.in.l. miles.ff.de re iudi.Id idẽ dicit do.Anto.in.c. epiſcopus in vltimo notabili, ꝙ cleri-
9 cus † dicitur miles,quia vtitur priuilegio militari,nõ tamẽ eis licet geſtare arma.Et clerici arma portantes excommu nicantur,vt in.c.clerici,de vita & honeſta.cleri. &. xxiii. q. vlti.capitu. quicumque,&.c.clerici & de voto,c. ex mul- cta. &.c. ꝙ ſuper & ſi tertio commoniti, non deſtiterint perdunt priuilegium illius canonis.xvii.q. quarta, ſiquis ſuadente,& de ſenten.excom.in audientia,&.c.contingit. ¶ Talia multa ſunt beneficia in curia Romana,quæ tan-
10 tum laycis conferuntur,vt mareſcalcus † qui habet ordi- nariam in curia Rom.vt refert Ioan.an. in clemen.ne Ro mani in glo. expirare,& aſſerit Spec. id tenuiſſe in ſpecu. Similiter cuſtos ſacri hoſpitii.Soldanus, ſeruientes armo- rum.Magiſtri Cere & bullatores,qui profitentur omnimo dam ignorantiam literarum,quæ mater eſt cunctorum er rorum.xxxviii.diſtinct. capitu. ignorantia. Similiter Bali- uus epiſcopi qui habet temporalem iuriſdictionem,vt in capitulo epiſcopus, ne cleric. vel monach. libro ſexto.

¶ Eſt &

¶Eſt & aliud beneficium, quod aliqñ eſt eccleſiaſticum, aliqñ temporale, ideſt aliqñ confertur ſeculari, aliqñ clerico ſcilicet penſio, quæ confertur clerico in.c. poſtulaſti, & c. ad audientiam de reſcriptis vt infra dicam. Et ſunt maſſaria & iconomatus. Maxime quæ non ſunt perpetui & ſimilia quæ dantur laycis, vt. xvi. q. i. c. poſſeſsiones facit. c. conſuetudinem, de conſue. libro ſexto, in glo. & ſimilia, quæ dantur potius pro officio q̃ ꝑ bñficio, vt no. Zaba. in clemen. quia regulares de ſupp. neg præla. in. viii. quæſito.

11 † Et ſimilia multa ſunt in Cu. Roma, ſicut ſunt officiũ ſcriptoriæ procurationis aduocationis, ſollicitationis, officium magiſtrorum plumbi & in regiſtris & curſorum & ſimilium, quæ indifferenter laycis & clericis conceduntur potius in officium, q̃ beneficium, quia ſeruitoria ſunt. ¶Secundo notandum ꝙ beneficia eccleſaſtica ſunt in triplici differentia ut dicit do. Anto. in. c. maioribus de præben. ex intentione Io. an. in primo quæſito ſcilicet

12 † maiora, media & minima, vel maxima media & minima. ¶Maxima ſunt epiſcopatus, quæ immutabilia ſunt, niſi papæ auctoritate de offi. lega. c. ꝙ tranſlationem. ¶Media ſunt dignitates & perſonatus, vt in. c. cum in illis, §. illius vero de præben. lib. ſexto, &. c. fi. de conceſs. præben. eodem libro. ¶Infima & minima ſunt, de quibus de præben. ſuper inordinata, &. c. finali ſecundum Hoſtien. facit. c. ſi pro clericis eo. titulo lib. vi. in quo per Ioan. an. in glo. i. vbi ponit quatuor quæ requiruntur in promouendo ad huiuſmodi beneficia ſcilicet ætas ſcientia mores, & ordo, vt in c. licet canon. & . c. de multa. de præben. Et quæ ſint be-

13 neficia † quæ habent ordinem annexum & quæ non no. in. c. licet canon. de elec. &. c. commiſſa. libro ſexto, & in clem. vt hi qui. de æta. & qualita. & in. c. cum in illis de præben. li. vi. ¶Vnde ſiquis patiatur defectum ætatis vel alterius, non poteſt habere beneficium requirens illum ordinem antequam ueniat ad ætatem legitimam glo. in cap. ei cui de præben. libro ſexto, & in cle. fi. de æta. & qualita. facit. c. ſi eo tempore de reſcrip. lib. vi. & de præben. c. ſuper inordinata Innocen. in. c. ex ratione de æta. & quali. vnde dicit Io. mo. in cap. ſi annum de iudi. libro ſexto, ꝙ ſi minor infante diſpenſetur ad beneficium, cum ante non debeat tonſorari, vt de tempo. ordi. c. nullo lib. vi. Et non cle

rico, non debet conferri beneficium de reſcrip. cū adeo &
de tranſact. capitu. ex literis. Et addit ꝗ ſi ſecus fiat eſt diſ-
14 ſipatio & † non diſpenſatio, quæ fieri debet ob neceſsita-
tem vrgentem vel vtilitatem euidentem beneficii & non
beneficiati, vt eius crumena repleatur. ¶ Item quicquid
agetur circa iſta tria genera beneficii dicetur cauſa bene-
ficialis, & nota. in clemen. diſpendioſam, de iudi. in verb.
beneficiis vbi proceditur ſimpliciter & de plano ſecundū
formam cle. ſæpe de verb. ſignifi. Et ſimiliter cauſa quæ a-
gitur ſuper fructibus dicitur beneficialis, vt not. Ioan. an.
in. c. ſi annum de iudi. libro ſexto, & c. vno de eo. qui mit.
in poſ. lib. ſexto, in verb. beneficio vbi dicitur ꝗ intelligi
tur de quocunq; allegat de præben. maioribus, vbi dicit
Hoſtiē. ꝗ intelligitur de maximo, medio, & minimo, quia
eadem ratio in ſimilibus ca. inter corporalia, cum ſimi. de
tranſla. prælat. ¶ Item notandum tertio ꝗ beneficiorum
15 eccleſiaſticorum † aliud eſt ſufficiens, aliud inſufficiens,
aliud eſt medium, quia aliquando eſt ſufficiens, aliquan-
do non, aliquando plusq̃ ſufficiens &c. ¶ Sufficiens bene-
ficium dicitur vt not. de præben. c. de monachis. ſ. ꝗ poſ-
ſit tria onera ſupportare. Primo hoſpitalitatem tenere. xlii.
di. §. i. lxxxv. di. Florentinum, vbi reprehenditur quidam
archi. qui nunquam admiſerat ad menſam ſuam amicos,
quia quicquid habent clerici pauperum eſt domus illorū
debent eſſe communes. xvi. q. i. ca. ſi. Secundo epiſcopalia
iura perſoluere. Tertio congruam ſubſtentationem ha-
bere facit. xxi. q. i. capitu. i. & cap. is cui. de præbend. libro
ſexto in verb. ſufficiens, & c. ſicut nobis de ſupp. neg. præ
la. vbi iſta tria enumerantur, & c. conquerente de cleric.
non reſiden. in verb. ſufficientia, & de reſcri. cum adeo in
verb. ſufficientem facit. c. extirpandæ de præben. in verb.
ſufficiens aſsignetur, & c. primo de inſti. ¶ Inſufficiens
vero dicitur, quando non poteſt iſta tria onera ſupporta-
re, vt in iuribus ſupra allegatis. ¶ Beneficium medium eſt
penſio, quæ aliquando ſufficit, quia ſicut dicitur perpe-
tua vicaria, ſimile in penſione, vt nota. in cap. poſtulaſti
de reſcriptis, quia non dicitur carere beneficio, cui com-
petenter de penſionis prouentibus eſt prouiſum. Sed ali-
quando eſt ita exilis & parua, ꝗ non ſufficit competenter
ad vitam vnius, & clericus compelleretur mendicare, ſi ſi-

16 bi non prouideretur aliunde. & † licet paupertas non reprobetur, ſed bene mendicitas, de reli. domi. cap. i. libro ſexto maxime in clericis de renun. c. ad ſupplicationem glo. ii. xciii. diſtinct. diaconi de præben. cum ſecundum. ¶ Aliquando vero penſio pluſquam expediat ſufficit, vt quando tranſcenditcentum mille & duo milia, & quando duplicatur, vt decem & duodecim penſiones. & vltra etiam in metropoliticis eccleſiis & cathedralibus illorum maxime quorum inſatiabilis eſt & inexpleta voluptas, veluti ſaccus pertuſus ſine fundo: vt dicit Gregorius, de quo aliude exit, quod aliunde mittitur de pœni. diſtinct. i. §. de pertuſo. Hæc ſunt beluę maximę & cetæ grandia, quę modico non contentantur. Iuxta illud poetæ. Multa paſcendum carne Leonem iam domitum. Hii viuentem Ionam prophetam deglutiunt, vt dicit Hieronymus. Ionas colūba pulcherrima interpretatur naufragio ſuo paſ-
17 ſionē domini pręfigurans colūba † pulcherrima eſt mater eccleſia, vt not. in c. legitur. xxiiii. q. i. de ſumma trini. & fi. catho. c. dānamus. §. verum vnitatem, ibi. Vna eſt columba mea, perfecta mea, & dixi in proœmio huius operis. Viuus Ionas deuoratur, quandocunque penſiones & beneficia eccleſiaſtica, quæ ſunt bona columbæ & paſsionem domini pręfigurant, in cuius ſanguine ſunt fundata, a cetis & beluis vltra ſufficientem neceſsitatem, ſcilicet a palantis & prælatis maximis more Ionæ deuorantur, & triduo exclamat, & orat Ionas ad dominū deum ſuū de ventre ceti, quod eſurientium panis eſt, quem tu detines, quadrageſima ſeptima diſt. cap. ſicut hi & bona columbæ ſunt tributa pauperum & egentium animarū decimaſexta. q. prima decimæ, & talibus vt prohibet fides Chriſtiana dominus imperabit, vt viuentem Ionam in arrida euomant in die iudicii, quando illud omnibus intonabit. Redde rationē villicationis tuæ. Et licet ſacerdoti de altari viuere permittatur, vt in capitulo extirpandæ, & cap. cum ſecundum de præbē. xii. q. i. ex his. xiiii. q. i. c. epiſcopus. §. his ita. xvi. q. i. doctos, non tamē luxuriari permittitur, quia ſunt nōnulli qui nunq̄ beneficiis ſatiātur, vt not. prouerb. xxx. ſicut infernus, & terra, quę nunq̄ ſatiatur aqua, & ignis, qui nunq̄ dicit ſufficit. In his ergo quę ſunt Ieſu Chriſti voluntas veſtienda eſt velamine rationis, quia accedēs inuitatus ad cō

uiuium magni regis vbi licet edere & epulari non deuo-
18 rari vestis † nuptialis ideſt rationis & diſcretionis & ho-
neſtatis deferrenda eſt ne eiciatur extra conuiuium in te-
nebras exteriores. ¶ Quomodo in præſenti materia an
19 habens ſufficiens † patrimonium ad quod petit ſe ordi-
nari ſecundum formam.c.tuis de præben. poſſit petere
beneficium eccleſiaſticum ſine peccato, Et videtur ꝙ non
quia tales petendo committit ſacrilegium & iudicium ſibi
manducant & bibunt vt eſt tex. & glo.i.q.ii.c. clericos &
xii.q.i.c.ex his & .c.illi autem & quod nota. Innocen. in
c. quoniam enormis ne præla.ui. ſu.facit .xvi.q.i.c.fi. vbi
dicitur qui autem bonis parentum & opibus ſubſtentari
poſſunt quicquid pauperibus accipiunt ſacrilegium pro-
fecto incurrunt & committunt & per abuſionem talium
iudicium ſibi manducant & bibunt. ¶ Hanc.q. ad longũ
tetigit abb. ſic.c.epiſcopus de præben.& ſe remittit ad re
petitio ſuam & dat multa documenta de inſtitutione be-
neficiorum in primitiua eccleſia & conſequenter & dicit
ſe diſputaſſe hunc articulum quod incipit clerico totius &
poſuiſſe quatuor opi.ex intentione glo.xii.q.i.c.illi autẽ
in vltima glo.i.q.i.c.fi. Et addit eſſe aduertẽdum ꝙ in hoc
iura vario modo loquuntur ſcilicet ꝙ clericus peccet te-
nendo beneficium & patrimonium. Quidam vero ꝙ po
teſt tenere patrimonium ſed non debet viuere de redditi-
bus beneficii. Quædam vero iura ſimul permittunt cleri
co viuere de bonis beneficii. Et dicit videndum eſſe in di-
cta diſputatione & addit ꝙ in primitiua eccleſia nefas
erat habere aliquid proprium vnde quiſꝙ conuerſus ven
debat ſua & ponebat prętium ante pedes apoſtolorum vt
leg.actuum.x.& nota.i.q.ii.in prin.de Anania & Saphira
qui mentiti ſunt ſpirituiſancto & terra eos obſorbit vt ibi
dem dicitur & no. etiam .xii.q.i.c. vidẽtes & dicit ꝙ poſt
modum fideles frigeſcente illo feruore fidei chriſtianæ in
ceperunt poſſidere ꝓpria & clerici occulte poſſidebant &
20 vt euitaretur hypocriſis fuit † ſtatutum vt quiſꝙ clericus
poſſit poſſidere proprium & ſubiungit ꝙ hodie beneficia
ſũt data principaliter pro clericis de con.di.i.c.nemo nec
ſit horrendum ꝙ clericus poſſidebat bona propria & ad-
dit ꝙ emanarunt alia iura nouiſſima quæ volunt vt cleri
ci licitæ poſſint viuere de redditibus eccleſiæ ex quo ſer-

uit beneficio vnde pondera.c.ſi.i.q.ii.vbi datur clerico ſti-pendium non propter indigentiam ſed propter ſeruitium non enim ſuo patrimonio militare tenetur & remittit ſe ad ſuam diſputationem vbi multa ſe aſſerit dixiſſe. Et ad-dit ꝙ hodie clericus ſecularis viuit de fructibus beneficii & ſeruat patrimonium ſuis hæredibus. ¶ Poſſet etiam ali-ter reſponderi ꝙ ſi quis facit ſe ordinari ad ſufficientem ti tulum patrimonii quod nō eſt diminutum & perſonæ cō ditio aucta non eſt videtur ambire petendo beneficium vt in.c. q̄uis pleniſſime de præben.li.vi. vbi Dominicus allegat duplicem rationem quare huiuſmodi literę dican tur ambitioſę in primo quæſito. Secus ſi conditio perſonę fuerit aucta puta ꝙ ſit factus doctor, vel perſona ſublimis & ꝙ poſſit eligi ad maiora & non peccat maxime vocatus & ſi eum ſeruire & militare oporteat & tunc non inconue nit ꝙ ex ſua militia ſtipendia ſumat vt not. in.c. epiſco-pus de præben. ¶ Id idem dico ſi ſit diminutum patrimo-nium ſuccedente tempore vel factum fuerit inſufficiens ꝙ tunc poterit petere ab illo qui habet diſpenſare pro ſuf ficientibus alimentis ne egeat.lxxxvii. di. capitu. diuine. ¶ Item quarto notandum ſecundum Io. an. in regula be neficium de reg. iur. ꝙ beneficium aliqñ ſumitur largo

21 modo vt beneficium comprehendat † dignitates & per-ſonatus & eccleſias omnes cum cura & ſine cura quæ ha-bentur cum titulo.i.q.iii. ſiquis dator. vbi appellatiōe bn̄

22 ficii † venit præbenda & de conceſ. prębē.c.nulla.i.q.iii. c. finali de verb. ſigni. tua nobis.ff.de ſer. expor.l. ſeruus. ¶ Aliqñ ſumitur ſtricte vt diſtinguatur a præbendis .xii. q.ii. alienationes de conceſ.præb.c. ex parte etiam alibi ſtricte ſumit̄ pro ſolis ſimplicibus beneficiis ſine cura de præb.c. vlti.& co. ti.c.cum in illis libro.vi.Et ad hunc ſen ſum loquitur domi. Anto.in.c.ſi.de præb.in ſecūdo quæſi to ꝙ appellatione beneficii ſtricte loquendo non compre henditur præbenda niſi aliud ſuadeant circunſtantiæ & operētur vel aliud ſit dictum.Et vide quod ibi notā. ¶ Vel aliter habet hic materia declarari ſub aliis verbis ꝙ benefi tium poteſt dupliciter accipi .ſ. large q̄tum ad denomina-tionem & ſic quicquid prouenit ex militia clericali & quic quid ſit illud vel quocunqꝫ nomine cenſeat̄ vt dr̄ in.c.ſi de cōceſ.præb.in prin.& in.c.conſuetudinē de conſue.li.vi.

etiã ſi fuerit maſſaria & iconomatus perpetuus, quæ tantũ
laycis conceduntur, vt nota. dicto capitu. conſuetudinem
de conſuetudi. libro ſexto. veniunt appellatione beneficii,
quæ potius dicuntur officia q̃ beneficia. ¶ Alio modo po-
teſt conſiderari beneficium, quantũ ad conceſsionẽ & in-
ſtitutionem, & ſic limitanda ſunt verba conceſsionis &
23 inſtitutionis ſtricte, quia reſcripta † beneficialia tanquam
ambitioſa ſunt reſtringenda. Innocen. in capitu. cum no-
ſtris de conceſs. præben. tex. de præbend. quamuis libro
ſexto Ioan. and. in capitulo ſuſceptum de reſcriptis eodẽ
libro, & hoc eſt quod dicitur in cap. quamuis pleniſsime
de præbẽ. li. vi. ꝙ ſi ei cui ad certam ſummã prouidere mã
datur, non in penſione, ſed in beneficiis eccleſiaſticis pro-
uidetur. Ideo dicit Ioan. and. in nouella ꝙ hoc mandat pa
pa prouideri de beneficiis per quæ quis intitulatur & obli
gatur eccleſiæ ſuæ, & tenetur ad continuam reſidentiam;
de cleri. non reſi. capitu. fina. ¶ Et ſic nota. ꝙ in tali bene-
ficio duæ ſunt cauſæ, quid, & propter quid. Quid in
beneficio dicitur inſtitutio ſine qua non confertur bene-
cium vt in regula beneficium de regu. iur. libro ſexto, &
eſt illa quæ eſt iuris vel tituli collatio, & de iure ſpectat ad
epiſcopum de inſtitu. ex frequentibus de offi. archi. cum
ſatis, ſed illa quæ ſumitur pro inueſtitura, vel promiſsio
ne in poſſeſsionem ſpectat ad archi. de iure communi de
exceſ. prælа. ad hoc de offi. archi. vt noſtrum, & quod no
ta. Ioan. and. in regula prima de regu. iuris libro ſexto.
¶ Cauſa propter quid in beneficio eſt officium quod præ
ſupponit reſidentiam vt not. in. c. fi. de conſuetu. vbi dici-
tur quod propter officium datur beneficium. Ideo nota.
in. c. ii. de cleri. non reſiden. ꝙ anaſtaſius presbyter cardi-
nalis tituli. s. Marcelli ab omnibus canonicæ eſt depoſitus
eo ꝙ parrochiã ſuam per annos. v. contra canonum inſti-
24 tuta deſeruit. ¶ Sed per penſionem † aliquãdo non intula
tur, nec ad reſidentiam tenetur. xvi. q. i. poſſeſsiones. ii. q.
vi. illud. Et ratio quia poſſunt layco concedi. vt in iuri-
bus ſupra allegatis. Idem dicit Dominicus in. c. quãuis de
præben. lib. vi. in vlti. notabili ꝙ appellatione beneficii, nõ
25 cõprehenduntur pẽſiones † in literis beneficialibus. Et ex
hoc patet ꝙ verbũ beneficii in talibus literis poſitum com-
prehendat beneficiũ eccleſiaſticũ, quod datur in titulũ ha-

bens ius ſpeciale non autem illud quod conſiſtit in ſolā tē poralitate,& aliquando conceditur perſonæ ad tēpus pro annuali ſeruitio, vt not. do. Anto. in cap. auaritiæ de præben. in glo. & in penulti. nota. facit. x. q. ii. c. hoc ius porrectum. ¶ Aliquādo vero in perpetuū, vt in glo. c. poſſeſsiones. xvi. q. i. & tunc datur in titulum facit cle. quoniā de vi. & hone. cleri. §. certū in verb. quodcūq; beneficiū vbi dicit Ioan. an. ꝙ penſio quandoq; datur in titulum remittit ad c. poſtulaſti de reſcriptis. Ex quibus verbis Ioan. and. notādū, ꝙ penſio aliquādo datur in titulū & eſt beneficiū, & aliquādo in officiū & non eſt beneficiū. ¶ Et ſtilus vel forma
26 † cōferendi beneficia in curia duplex eſt, quia aut papa cōfert, aut mandat conferri glo. in. c. ſi ſoli de conceſſ. præbē. lib. ſexto, & in cle. i. eodem titulo, & ex ſola beneficii collatione, ſine traditione poſſeſsionis quæritur ius in re. vt no. Ioan. an. in. c. præſenti de offi. ordi. libro. vi. ¶ Ex his dictis colligitur, & poſſunt poni. v. cōcluſiones diſputabiles. ¶ Prima ꝙ penſio eſt beneficium eccleſiaſticū, quod limita. vt habeī in primo notādo in fi. & eſt qñ cōſtituiī ſup bñficio. ¶ Scda cōcluſio ꝙ pēſio eſt officiū. ſ. qñ daī ꝑ ꝓſtādo obſequiū vt etiā habeī ex primo notādo, & cōſequēter aliqñ diciī bñficiū eccleſiaſticū, aliqñ vero bñficiū ſeculare, vt ibidē. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ pēſio aliqñ eſt de maioribus bñficiis, aliqñ de mediis, aliqñ de minimis. ſ. ſm naturā bñficii cui imponiī, vt apparet in. ii. notabi. ¶ Quarta cōcluſio ꝙ pēſio eſt, aliqñ ſufficiēs bñficiū, aliqñ inſufficiēs, aliqñ pluſꝗ ſufficiēs. ſ. qñ trāſcēdit numerū, vt apparet in tertio notabi li. ¶ Quinta cōcluſio, ꝙ licet pēſio ſit beneficiū quo ad denominationē, & titulū, nō tamē venit appellatione bñficii.

1 Officium qualiter ſumatur in beneficialibus, ac extra beneficialia in iure.
2 Vxor ſiquid acquirit conſtante matrimonio, etiam ſua induſtria præſumitur acquiſiſſe de bonis viri.
3 Matrimonium, quare appelletur matrimonium & non patrimonium.
4 Mulier tenetur viro ad multa vltra copulam.
5 Horę canonicę dñr dici a clicis de iure poſitiuo nō diuino.
6 Officiū qualiter dici debat, & q excuſenī pp occupatiōes.
7 Clericus ſimplex an teneatur dicere officium.

8 Eccleſia licet pauperrima debet officiari ab habente eam in titulum & imputet ſibi qui ad eam fecit ſe promo, ueri.

9 Penſio an ſit officium.

1 Poſtq̄ viſum eſt de beneficio. Videndum eſt de † officio qualiter ſumatur. Circa hanc ſecundam partem in præſenti materia. Notandum primo ꝙ officium capitur quatrupliciter. Et primo capitur officium, pro bñficio vt no. in. c. conſuetudinem de conſuetu. lib. vi. vbi dicitur, cum vnū officium quis vix digne valeat adimplere. ideſt vnico beneficio deſeruire & intelligitur de officio perpetuo, vt ibi dicit glo. i. dignitate cum perſonatu vel præpoſitura vel adminiſtratore, vel officio perpetuo cū prębenda. Et vt dictum eſt ſuperius de materia, vide archi. in. c. i. de conſuetu. lib. vi. vbi ponit quid eſt epiſcopatus prioratus, perſonatus dignitas & quot modis ſumatur, & iſta dicunt maiora beneficia, vt in. c. maioribus de præben. Et capitur officium pro officio eccleſiaſtico, vt dicit glo. in clemen. vt profeſſores. §. ad prioratus de regula. in verbo officia, ſcilicet quæ eccleſiaſtica ſunt vt ſacriſta, cellerarius, camerarius, caſtaldus, iconomus. ſindicus, & his ſimiles. Idem dicit glo. in cle. prima de decimis in verb. ab officiis, vbi dicitur vt eſt ſacriſta, camerarius, cellerarius, elemoſinarius, vel his ſimiles. Et hoc eſt quod dicit archi. in cap. i. de conſuetu. ꝙ officium aliquando ſumitur pro dignitate & perſonatu, vt patet quod legitur & nota. de præben. ad hoc de cleri. non reſiden. quia de conceſs. præben. cap. ii. §. primo prima. q. iii. c. ſiquis epiſcopus. Et ſic plebania dicitur officium de ſtatu mona. c. ꝙ dei timorem. i. Regū. ¶ Item his qui habet aliquem recipere in monachum dicitur habere officium, & etiam abbas, vt patet de ſta. mona. c. monachi. Et presbyter dicitur habere officium de app. conſtitu. ii. in prin. & ſic dicitur ꝙ deus reſpicit officia ſacerdotis, non miniſtrata. i. q. i. c. cum ſcriptura. ¶ Item prædicatores, vt d. c. ꝙ dei timorem iuxta finem ibi officium ſi commode fieri poterit. ¶ Secundo capitur aliqñ officium pro pietate, vt dicit cap. ſi ad ſacras. ix. diſtinct. in glo. quæ dicit, ꝙ officioſa dicuntur, quæ continent pietatē, quæ nullis obſunt & alicui proſunt, ſicut inofficioſum dicitur teſtamentum quod eſt contra officium pietatis de quo. xxii. q. ii. c.

primum

primum &.c. ne quis arbitretur. Et ſic officium appella-
tur pietas quam debet filius patri.ff. ad treb.l.cogi.§.ſi pa-
ter. ¶ Officium eſt etiam quod præſtat tutor, vel curator
in rebus pupilli & adulti vt in .l.i. in fi.ff.de admi.tu. Et
etiam illa pietas quam debet hō homini & proximo ſuo
C.de epi.& cle.l.iubemus & ad hunc intellectum Cicero
ſcripſit librum de officiis. Et ſic officere idem eſt quod no
cere & lædere pietatem de elec.c.nihil.xii.di.c.illud te bre
uiter in verb. non officiante inſti.de ingenu.in fi. ¶ Tertio
aliquando ſumitur officium pro ſeruitio temporali puta
quod debet libertus patrono .C.de nego.ge.l.officio ma-
xime non abſoluti ab obſequio patronorum ꝙ non poſ-
ſunt etiam ad ordines promoueri .liiii.di.c.multos.§.ec-
ce quomodo &.c. prohibendum & ſi ſuperbiat contra
patronum vt ingratus redigendus eſt in ſeruitutem.xii.q.
ii.octaua. Et hoc eſt illud officium vel ſeruitium tempo-
rale ꝙ libertus per inſtrumētū promittit eccleſiæ ꝙ nunq̄
recedet a ſeruitio eccleſiæ.xii.q.ii.longinquitatem quia li-
bertus debet domino operas obſequiales inſti.de liberti-
nis.§.libertinorum in glo.libertinus. ¶ Tale obſequiū
etiam eſt ꝙ præſtat vxor marito ſuo vt.ff.de operis liber-
to.l.ſicut patronus & ratio quia vxor eſt in potāte viri.ff.
de ſeruo corrup.l.vt tantum.§.i.Et hinc eſt ꝙ ea quę vxor
2 † acquirit conſtante matrimonio præſumuntur acquiſita
de bonis mariti vt in .l. quintus.ff.de donati. inter ui.&
vx.de teſti.in inte.c.conſtitutus etiam ſi eſſent acquiſita
ex induſtria vxoris ſm Inno.ī.c.cū in officiis in magna
glo.& ī.c.ii.de donat. īter ui.& ux.ī glo.fi.& rō quia licet
vxor ē pars corporis viri.l.di.ſtudeat.xxxiii.q.ii.admone
re tñ vir dr̄ vxoris dn̄s.xxxiii.q.v.hęc ymago&.c.cū caput
3 Et † rōe ſeruitutis vel officii matrimoniū appellaī potius
a mr̄e q̄ a patre vt.xxvii.q.i.in ſūma & per Inno.in.c.iuue
nis de ſponſ. Et q̄tū ad hoc deterior dicit eſſe cōditio mu
lieris q̄ viri vt notauit Specu. titulo de procura.§.i.circa
prin. vbi ponit.xxxii.caſus in quibus eſt deterior &.xi.in
quibus eſt melior &.xiii. in quibus ad paria iudicatur.
4 Nam mulier † tenetur viro ad alia ſeruitia præter copulā
ſ ad mutuum auxilium & obſequium impendendum qa
matrimonium eſt legitimum auxilium & obſequiū.xxvii.
q.i.nuptiarum & eſt glo.fi.in.c.quidam de conuerſio.

coniug. vbi vir profeſſus in monaſterio compellitur exi-
re & vxori neceſsitati præſtare obſequia, hoc eſt quod
Adam dixit Deo. Mulier quam dediſti mihi ſociam de-
dit mihi, & comedi facit capitu. i. de coniug. lepro. vbi
mandatur ꝙ vxores viros, & viri vxores, qui lepræ mor-
bum incurrunt ſequantur & eis coniugali affectione mi-
niſtrent. Et ſi non faciunt aſtringuntur ad hoc vinculo
excommunicationis, vt ibi dicitur, & in capitulo tranſ-
miſſa de eo, qui cogno. conſan. vxo. ſuæ, ibi neceſſaria
ſubminiſtrans. ¶ Quarto aliquando officium capi-
tur pro obſequio & ſeruitio ſpirituali, & dicitur diuinum
officium, quod exhibet Sacerdos in eccleſia dei & alias di-
citur penſum ſeruitutis, vt in capitulo primo de cele. miſ.
vbi Abbas ſicu. dicit in ſecundo notabili eiuſdem ca. ibi ad
penſum, ꝙ ſicut vaſallus tenetur domino ſoluere tributũ
& ſeruitiũ ſic clericus tenetur ſoluere hãc ſeruitutẽ dño. ſ.
in dicendis horis canonicis, & dicit ꝙ exponitur penſum. i.
quantitatẽ vel debitũ. Et idẽ verbũ ponitur. iiii. di. c. deniq;
ibi ad penſum ſacrę inſtitutionis adiiciant, &. xci. diſti. ca.
presbyter ibi penſum ſeruitutis dicitur aliquando pẽſum
id quod ſibi videtur ex militia clericali. ſ. ſtipendia. c. epſ.
de præben. vt ſunt quotidianæ diſtributiones ſimilia ma-
nualia, quæ dãtur ad penſum. i. ad mẽſurã intereſſentibus,
vt in. c. cũ olim tibi de verb. ſigni. de cle. non reſi. c. i. lib. vi.
cle. quia regulares de ſupp. ne. ꝑla. Et dicimus ꝙ talẽ volũ
tariũ militẽ amat Chriſtus. xv. q. i. non eſt, & Propheta vo
luntarie ſacrificabo tibi. Addit abb. ſic. in verb. ſepties eiuſ
dem. c. i. quod cele. miſ. ꝙ clericus tenetur de † iure diuino
ad ſeptẽ horas canonicas, ſed nõ ſunt de iure diuino, iſtæ
horę determinatę, vt ibi determinat Hoſt. vnde officiũ, ſeu
determinatio & diſtinctio officii eſt de iure poſitiuo, ſed
ſepties laudare in die eſt de iure diuino. Et addit do. An-
to. in primo notabili. d. cap. ꝙ tales horæ ſunt dicendæ cõ
gruo tempore. Et a dicendo alio tempore quis non excu-
ſatur niſi ſubſit impedimentũ, de quo in. c. presbyter. xci.
di. & ibi habetur horarum diſtinctio. & in primo quæſito
d. c. primi refert Ioan. an. rationem reddentẽ, de numero
ſeptenario, & addidit metra.

In matutino damnatur tempore Chriſtus.
Quando reſurrexit primam canit ordo fidelis.

Tertia cum canitur,tunc eſt cruciamina paſſus,
Sexta ſunt tenebræ,per mundi climata factæ.
Emiſſus nona diuinus ſpiritus hora,
Veſperæ clauduntur,Chriſti ſacra membra ſepulchro.
Chriſto biſſena,cuſtodia ponitur hora,

E ¶Et talia † diuina officia,dici debẽt cũ diligẽtia:explicite,
& intelligibiliter,vt dicit Goffre.eo.ti.in fi.non cum ſinco
pa,vt infra eo.titu.dolentes,quia melior eſt paucorũ pſal-
morum decantatio,cum cordis puritate, ac ſerenitate,ac
ſpirituali hilaritate,q̃ pſalmorum modulatio,cum anxie-
tate cordis atque triſtitia,de conſecr.diſtinct.v.non me-
diocriter. Et in his rectores eccleſiarum,vnum eundem-
que modum teneant , ꝙ in metropolitica ſede noue-
rint inſtitutum ,nec in aliqua diuerſitate cuiuſque ordi-
nis vel officii ſe diſiungi patiantur vndecima diſtinct. de
his de conſecra.diſtinct.ſecunda in omnibus,& diſtinc.v.
conuenit. ¶Eximit tamen do. Anto . ex intentione Ala-
ni.Cardinales qui propter multas occupationes habent,
vt ſimul vſqꝫ ad ſextam,& quandoqꝫ vſqꝫ ad nonã,dicant
horas incluſiue,quia melius eſt præuenire,q̃ præueniri.Et
aſsignat rationem,quia prima priora adhuc aptior & de-
uotior eſt.ff.de verb.ſignifi.l.ii.§.vno. Addit etiam domi.
Anto.&.c.presbyter in primo quæſito,ex intẽtione Petri,
& abb.ꝙ clericus beneficiatus in minoribus abſens ex cau
ſa probabili ,puta ſtudii excuſatus ab horis dicendis , ſi
in eccleſia faciat dici per ſubſtitutum. Et refert Innocen.
F dicentem,ꝙ quilibet clericus † etiã nõ in ſacris debeat ſin
gulis diebus officium dicere vel audire. Et ſi beneficiatus
eſt officiare debet in eccleſia, cum aliis. xcii .diſtinct. ca-
pitulo primo.Occupati tamen excuſari poterunt ab offi
ciando in eccleſia,dũmodo æquitando vel alio modo dicãt
horas & allegat Hoſt.dicentẽ.ꝙ ſicut abſentis miniſteriũ
tẽporale prodeſt his qui ſunt in eccleſia,ita & illis abſenti-
bus ſpiritualiter ꝓdeſt officiũ pñtiũ, facit de cle.nõ reſi.cũ
dilectus.¶ Goff.in ſumma mouet quęſtionẽ de clericis, q
ſunt in ſcolis, nunquid obligẽtur ad horas, & refert opi.ꝙ
quidam dixerunt ꝙ illi tantũ tenentur, qui ad titulum cer
te eccleſiæ ſunt promoti per id quod legitur.xcii.di.ſi quis
presbyter,ſecus ſi ad titulum ſuæ poſſeſsionis vel ſui pa-
trimonii ſit promotus , vt de præben. epiſcopus. Aſſerit

tamen omnes clericos ad hoc teneri etiam ſi non percipi-
ant neceſſaria ab eccleſia quia tenuis eſt ſibi enim imputa-
ri debet qui ad tenuem eccleſiam ſe promoueri fecit ar. ad
hoc. xxxii. q. v. horrendus vnde ſicut vir tenetur miniſtra
re neceſſaria vxori quæ tamen debitum reddere non va-
let vt. xxxii. q. vii. quod propoſuiſti ita clericus qui non per
8 cipit neceſſaria † ab eccleſia quia pauper eſt nihilominus
tenetur eam officiare & dicit & cum apoſtolo. Scio eſuri-
re & habūdare & penuriam pati. omnia poſſum in eo qui
me confortat. xli. di. quod dicit dominus & manus ſua mi
niſtrabunt ei vt. xxi. q. i. clericus & quod no. de con. di. v.
nunq̄ & idem ſi eccleſia a principio fuit diues & poſtea de-
ducta eſt ad paupertatem. Sed in vtroq; caſu debet epiſco
pus eam alteri eccleſiæ vnire vt. x. q. iii. vnio. & ſic intelligi
tur de con. di. i. omnes. xvi. q. vi. epiſcopus. ¶ Sed notan-
dum ꝙ dictum Goff. locum habet in clerico qui habet be
neficium vel qui eſt in ſacris aliter non videtur ratio ꝙ ob
ligetur ad ſeptem horas canonicas ſed bene ad ſepte-
nam vel ad officium beatæ Mariæ ſecundum conditio
nem metropol. vel prouinciæ vt. lxxvi. di. vtinam. Nam ta
lis clericus licet non habeat beneficium eccleſiaſticum ha
bet tantum beneficium fori eccleſiaſtici extra quod conue-
niri non poteſt. c. ſi diligenti de foro competenti & bene-
ficium canonis ſiquis ſuadente. xvii. q. iiii. propter quæ di-
cet aliquale officium ſecundum prouinciꝫ conſuetudinē.
9 ¶ Redeundo ergo ad inſtitutum dico ꝙ penſio eſt † offi-
cium ſecundum quod capitur officium primo modo quia
non ſolet ſūmus pontifex licet poſſet conſtituere penſio-
nem vni in eccleſia ī qua eſt beneficiatus contra. c. conſue
tudinem de conſue. li. vi. Et ſic quodlibet beneficium po
teſt dici officium per rationem connexionis cauſæ ad cau
ſatum largo ſumpto vocabulo a qua licet arguere cum
beneficium dicat quid et officium propter quid vt nota. in.
c. cum clerici de cenſi. in glo. ſi. & dictum eſt ſuperius &
hoc quantum ad primum. ¶ Secundo modo poteſt dici
officium pro eo quod denotat pietatem vt dicit. c. ad ſacras
lx. di. in gloſa non tamen ꝙ penſionarius de iure habeat
pietatis curam ſed ſolutus eſt ab omni cura. ¶ Tertio
non poteſt dici penſio officium tertio modo quia nūllū
exhibet ſeruitium temporale neq; pauperibus neq; eccle

ſiæ neq; epiſcopo quantũ ad onera neq; quantum ad reſi-dentiam vt in .c. de monachis de præb. facit .c. q̄uis ple-niſſime de præb. li. vi. vbi in penſionario non requiritur: īſtitutio neq; reſidentia ſicut in certis beneficiis vt ibi Io. an. & habet intelligi de penſione quæ datur layco propter ſeruitium vel officium. Secus de illa quæ pro clerico inſti-tuitur in beneficio vt in cle. ii. de ui. & ho. clerico. §. cæte-rum in verbo quodcunq; beneficium vbi dicit Io. an. ꝙ includit præſtimonia & penſionem quã habet in titulum & de materia infra dicam . § . proximo. ¶ Quarto bene te-netur penſionarius ad officium quarto modo ſumptũ qđ dicitur obſequium ſpirituale & dicitur penſum diuinę ſer-uitutis vt dictum eſt ſupra quia obligatur ad horas quia propter officiũ datur beneficiũ .c. fi. de reſcriptis maxime ſi talis penſio clerico conferatur in titulũ cuius ratiõe tenet̃.

1 Penſionarius an teneatur facere mentionẽ de penſione in impetratione beneficii.
2 Penſio aliquando datur pro officio aliquãdo pro bñficio.
3 Beneficium quare ſic dicatur.
4 Penſio aliquando datur in titulum.
5 Penſio a quibus conſtitui poteſt.
6 Beneficium dicitur largo modo omnis prouiſio quæ ema-nat ab eccleſia.
7 Penſionis eccleſiaſticæ priuilegia.
8 Penſiones quibus de cauſis debent conferri.

Redeundo Ergo ad principale quæſitum .ſ. an pen-ſio ſit officium vel beneficiũ dicendũ ſe-cundũ Zab. in. vii. quęſito in cle. ga regulares de ſupp. ne. præla. ꝙ penſio aliquando eſt beneficium aliquando vero non. Et dicit ꝙ † ſi penſionarius impetrat in forma pau-
1 perum non facta mentione de penſione eſſe diſtinguen-dum an ſit beneficium & non tenet impetratio, vel non & tenet. Simile dicit in. vi. quæſito ſi penſionarius coniu-getur vel militat vel conſecretur in epiſcopum ex inten-tione Laudini ꝙ nõ vacat penſio ſi non eſt beneficium ec-cleſiaſticum ſed pro temporali commodo aſſignata alle-gat Ho. in ſumma de ui. & ho. clerico. & de cleri. non reſi. & de reſcriptis poſtulaſti. Et vult dicere ꝙ ſi talis pen-ſio ſit collata in titulum beneficii non tenet collatio, alias

ſecus, vt not. Io. an. in cle. ii. de vi. & hone. cleri. §. cæteri in
verb. quodcũq; vbi dicit de penſione quã quis haberet in ti
tulũ, remittit ad. c. poſtulaſti, de reſcrip. quaſi velit dicere ꝙ
penſio poſsit conferri in titulum, vt not. doc. in. c. poſtula-
ſti, de reſcrip. Idem dicit Imol. in. d. clem. quia regulares in
verb. penſiones, ꝙ ſi pẽſionarius vxoretur vel fiat miles, ꝙ
non vacat penſio. maxime vbi penſio non eſt aſsignata in
beneficio eccleſiaſtico, ſed pro officio vel ſeruitio tempo-
rali, puta pro pulſando campanas, vel ſimilibus. allegat de
iure iuran. breui. de reſcrip. poſtulaſti. xvi. q. i. poſſeſsio-
nes, &. c. illud. ¶ Ex quibus omnibus concluditur, ꝙ pen-
2 ſio † aliquando datur pro officio, aliquando pro benefi-
cio, vt ſatis dictum eſt in quarta particula diffinitionis pen
ſionis, ibi ex cauſa vbi enumeratur cauſæ impulſiue pen-
ſionis. ¶ Poſſet etiam vltra prædicta ratione argumenta-
tionis & diſputationis ſex rationibus probari, ꝙ penſio eſt
beneficium. ¶ Et prima ratio ſumitur ab ethymologia vo-
cabuli, a qua licitum eſt arguere. ff. de verb. ſignifi. l. tugu-
rium. xxi. diſt in. cleros de præben. cum ſecundũ. xvi. q. i. ſi
cupis. xii. q. i. clericus de ſpon. impu. c. puberes de pœni.
diſtin. iii. c. pœnitẽtia, & per do. Anto. in proœmio Grego.
3 Et dicitur beneficiũ † quia benefacit vel benefacere debet
ex illo, quia quicquid habent clerici pauperũ eſt, & domus
illorũ omnibus debẽt eſſe cõmunes, vt dicit Hieronymus
xvi. q. i. c. fi. ¶ Secũda ratio ſumitur ex parte diffinitionis, q̃a
cui cõpetit diffinitio, competit diffinitũ. ff. de dolo. l. i. Inſti.
de tutelis in prin. de rapto. cũ cauſam. Et ratio quia diffini-
tio cõuertitur cũ diffinito de pę. di. i. c. tres ſunt actiones de
ſum. trini ſuper rubrica, &. l. fi. ff. de verb. ſigni. &. l. i. §. do-
lum. ff. de dolo. alias non eſſet bona diffinitio. ff. de re iudi.
l. omnis diffinitio, &. ff. de au. & ar. le. l. quintius. Nunc au
tem in diffinitione penſionis dicitur, ꝙ eſt certa portio ex
menſa vel beneficio, vt dictum eſt ſuperius in prin. & ibi-
dem dicunt Imol. & Zaba. ꝙ penſio quatenus eſt benefi-
cium diffinitur ſicut beneficium de præben. q̃uis lib. vi. fa-
cit cle quoniã de vit. & hone. cleri. §. cæterũ in verb. quod
cunq;. Et negari non poteſt, ꝙ penſio cõſtituta per papam
in beneficio, ꝙ non ſit beneficium, quia aliter quid eſſet
non officium, quia ſuper beneficio eſt conſtituta & inde
ſubtrahitur, ergo erit beneficium eccleſiaſticum, quia con-

fertur ab eccleſia ſuper beneficio vt dictum eſt. ¶ Tertia ratio ſumitur a ratione partis, quæ ſapit naturã totius, quia partes diffinitionis ſubſtantiæ, ſunt ſubſtantia, vt dicit Ariſto. ſeptimo Methaphiſi. & in prædicamẽto ſubſtantiæ. nã totum prædicatur de parte in linea eſſentiali, & de parte integrali prædicatᷣ ſaltẽ in obliquo, & partes totũ perficiũt, hinc eſt quod valet argumẽtũ a ſufficienti partiũ enumeratione, de præben. c. dilecto, de elec. venerabilẽ de immu. eccle. inter alia. de cogna. ſpritua. c. ii. ff. qui ſunt ſui, vel alie. iur. l. patre furioſo. Cum autẽ pẽſio dicatur eſſe tertia pars beneficii, vt dictum eſt ſupra dicetur eſſe beneficiũ. ¶ Eſt & alia ratio, quia quid iuris eſt in parte, idem iuris eſt in toto. de præben. maioribus. i. q. iii. ſi epiſcopus. xxxii. q. v. meretrices, quia aliter pars diſcreparet a toto & turpis eſt omnis pars quæ ſuo vniuerſo non cõgruit tex. eſt. viii. di. quæ contra de ſpon. duo. c. ii. xxiiii. quæſtione. i. alienus centeſima diſtinct. contra morem. xii. diſt. c. i. ¶ Quarta ratio ſu
4 mitur a ratione tituli; quia † penſio aliquando datur in titulum, & tunc eſt beneficium, vt in reg. beneficiũ de reg. iuris facit cle. quoniam de vita & hone. cleri. § . cæterum in verb. quodcũque ſæpius allegatum, ibi vel penſionem quam habet in titulum remittit ad capitu. poſtulaſti de reſcriptis. Id idem dicit Imol. in dicta clemen. in verb. penſiones in. §. quid ſi penſio data eſſet pro titulo, ſicut eſt eccleſia, quæ eſt annexa præbendæ, & principalis non poteſt deſeruire vterqꝫ conſtituitur perpetuus vicarius, cui certa penſio deputatur, vt in capitu. extirpandæ. §. fi. de præbend. & talis penſio eſſet, ſicut perpetua vicaria & dicit domi. Anto. in capitu. poſtulaſti de reſcriptis in tertio notabili, ꝙ perpetuus vicarius dicitur intitulatus in eccleſia collegiata, allegat de fide inſtrumen. &. c. G. perpetuus. Ita dicit ꝙ eſt etiam & penſio, ſi conferatur in titu
5 lũ. ¶ Quinta ratio ſumitur a poteſtate † conferentis, quia talis penſio non imponitur, niſi per ſummum pontificem vel per epiſcopũ de conſenſu capituli, vt late dictũ eſt ſupra in quarto quæſito. ſ. quis poſſit penſionem imponere, de exceſs. prælato. c. ſicut clemẽ. prima. §. ad hæc de ſtatu mona. vel per patronũ in prima inſtitutione, vt in. c. quanto, de cenſi. quia licet donator etiam layco conditiones apponere vel addiicere rei ſuę. de cõdi. appo. verſi. ſed Inno.

limitat ꝙ poteſt adiicere conditiones temporales non ſpi-
rituales in.c.quoniam enormis ne præla.ui.ſuas ideo eius
moderatio & taxatio ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum vt
notauit do. Anto.d.c.quanto in vltimo quæſito ex inten-
tione Inno. vel per arbitrum vt in .c.niſi de præben. dũ-
modo per sũmum pontificem fuerit approbatum vt di-
cit ibidem do. Anto. ¶ Sexta ratio ſumitur ab inſtitutione
eccleſiaſtica quia in primitiua eccleſia erat cor vnum & a-
nima vna in deo vt nota.de sũma tri. & fi.ca.c.damnamus
§. verum & erant illis omnia cõmunia .xii.q.i. non dica-
tur & dictum eſt ſuperius ex intentione Abbatis in ſua re
peti. ideo eccleſia voluit omnibus prouideri quia pia ma
ter & alma eſt de ſen.ex .c.fi.de excep.pia. li.vi.aut per of-
ficium vel beneficium vel penſionem vel per quecunq;
alium modum quocunq; nomine cenſeatur vt eſt tex. &
glo.in.c.fi.de conceſ. præb.ĩ prin.& ĩ .c. conſuetudinẽ de
conſue. lib.vi. & dicit ibi glo.ꝙ maſſaria & iconomatus
perpetuus eſt prohibitus conferri in eccleſia cum alterius
beneficio facit.c.fi.de conceſ. præb.eo.li.in prin. Et ratio
6 quia omnis prouiſio † que emanat ab eccleſia largo ſum-
pto vocabulo dicitur beneficium ſiue inſtituatur pro cleri
cis ſiue laycis ſiue in vſus pauperũ & hoc eſt quod nota .c.
conſuetudinem de cleri. non reſi. li.vi. ꝙ quottidiane di
ſtributiones etiam beneficia nuncupantur quia benefa-
ciunt vt ibi dicitur in tex.in verb. diſtributiones quottidia
nas quæ alias manualia beneficia ſeu victualia nuncupan
tur quæ tantum reſidentibus tribuuntur facit .c.olim de
verb. ſigni. ibi manualia beneficia non conferrentur. Sic
ergo patet ꝙ penſio eſt beneficium ſuper omnia beneficia
7 Cuius gratia pono † priuilegia penſionis. ¶ Primum pri
uilegium eſt ꝙ eſt beneficium ſine ordinis obligatione
quia confertur layco aliquando vt dictum eſt & ſi confe-
ratur clerico non obligatur neq; ad ſacerdotium neq; ad
ſubdiaconatũ infra annum promoueri vt nota.in.c. cum
exeo. de elec. li.vi. nec incurrit pœnam vt ibi facit quod
nota.in cle. vna de offi. vica. Et an clemen. locum habeat
in perpetuis vicariis vide vt in glo. eiuſdem cle. in verb.
ſacerdotium. ¶ Secundum priuilegium ꝙ in penſione
gratia reputatur indebitum contra illud apoſtoli.i. ad
Ro.iiii. vbi dicit ꝙ ei cui operatur merces non imputabi-

tur

tur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum hoc locũ non habet in penſione. ❡ Tertium priuilegium, quia penſionarius manducat fructus ſine labore cõtra illud apoſtoli. i. q. ii. clerici, qui non laborat non manducat. ❡ Quartũ priuilegium eſt, ꝙ penſionarius frangit æqualitatem iuſtitiæ, illud ſcilicet ius ſuũ vnicuiq; tribuatur inſti. de iuſti. & iure. §. iuris præcepta, & in proœmio Grego. quia honores & cõmoda diuidi debẽt ſecundum qualitates laborum prima diſtinct. ius militare. Penſionarius vero nullos labores facit, quia non obligatur. ❡ Quintum priuilegium penſio eſt præmium ſine operæ, quia qui non ſeruit altari, inde non meretur prẽmiũ recipere. xii. q. ii. c. caritatem &. c. eccleſiaſticis. Hinc eſt ꝙ os bouis triturantis alligari non debet. c. extirpandæ de præbend. ❡ Sextum priuilegiũ penſio eſt ſeges ſine vomere & aratro & meſsis ſine ſemine, quia metit vbi non ſeminauit, & cõgregat vbi nõ ſparſit Math. xxv. & Luc. xix. de qua verificatur illud Ioan. iiii. Ego miſi vos metere, quod non ſeminaſtis, & alii laborauerunt & uos in labores eorũ introiſtis, contra illud quod legitur, ꝙ nullus debet ponere falcẽ ſuam in meſſem alienam. vi. q. i. ſcriptũ. xvi. q. i. §. his ita. ❡ Septimum priuilegium eſt merces ſine cuſtodia, cum ad eam de iure paſtor teneatur, vt in. c. q̃uis de re iudi. & in clemen. i. de deci. & ff. locati. l. qui mercedem. ❡ Octauum priuilegium eſt beneficium ſine onere, quia nõ obligatur ad tria onera beneficii. ſ. hoſpitalitatem, onera epiſcopalia, & ſufficientẽ ſuſtentationem, vt in. c. extirpandæ. de præben. & dictum eſt ſuperius, in tertio notando, quando beneficiũ dicitur ſufficiens contra illud cle. cum ſit naturæ de cenſi. ſ. eius portare onera, qui rerum commoda complectũtur, & dicit Io. an. in regula formata eſt per modũ conuerſum. ff. de regu. iuris ſecundum naturam, & in regula qui ſentit libro. vi. & dicit lex. ꝙ nõ eſt ferrendus, qui lucrũ amplectitur, &c. C. de cadu. tol. l. vna. §. proximo in fi. ❡ Et poſſumus ei intitulare, ea quæ notantur in ꝑs. quando loquitur de miſericordia vberi, ꝙ penſio eſt medulla tritici & adeps frumẽti, butirum de armento, & lac de ouibus meraciſsimus ſanguis vuæ. Mel de petra, & oleum de ſaxo duriſsimo, ideſt Chriſti patrimonio. Et vt dicitur Mathæi. xxi. lapis iſte factus eſt in caput anguli, qui penſionem ſignificat, qui nul-

ſum pondus portat diei & eſtus nec numerat vigilias no ctis ideo dicitur beneficium ſuper omnia beneficia ſed qui ceciderit ſuper lapidem iſtum confringetur ſuper quē vero ceciderit conteret eum quia durisſimus eſt. ℂ Præfi guratur etiam penſio per uolumen magnum quod uidit Ezechiel.ii.&.iii.c.in quo erant conſcriptę intus & foris lamentationes & carmen & uæh quod præcepto domini comedit & poſtq̄ uiſcera uolumina repleta ſunt amarica tus eſt uenter eius. ℂ Magnum uolumen ſignificat penſio nem quæ maximū eſt beneficium vt dictum eſt præcepto domini manducatur quia auctoritate pontificis concedi tur. Scriptum intus & foris ſignificat inſcriptionem qua ſe quiſq; beneficiatus inſcribit intus in anima & foris in corpore de ſuſceptis beneficiis deo reddere rationem vt ff. de priuat. delictis .l. ſi.&.ff. de accu.l. libellorum & .ii. q.viii.in ſumma & .c.quiſquis &.c. præſcripta &.c.libello rum & .iiii.q.iiii. §. inſcriptio. vel inſcriptio intus & foris ſignificat ſacram ſcripturam quæ ſcientia pietatis eſt & pē ſionem ſignificat vt .xxvi. di.c. ſiquis .xxxviii. di.c. ſicut quæ † magnis viris aliquando confertur vt uacare debet ſtudio ſacrarum literarum ex qua ſacra ſcriptura tria le guntur ſcilicet lamentationes,carmen,& uæh. ℂ Lamen tationes Hieremię prophetę ſignificant peccata populi quæ ſacerdotes comedunt in penſionibus & benefi ciis prima quæſt.i. ipſi ſacerdotes & ſunt illi vt dicit glo ſa qui de ſuis poſſunt ſubſtentari & tamen percipiunt de eccleſiaſticis.xii.q. ſecunda illud quia nihil aliud eſt ha bentibus dare q̄ perdere prima quæſt.ii. paſtor. ℂ Car men ſignificat uoluptatem vt poeta res eſt blanda canor, & delectat non ſolum homines ſed etiam animalia vt ibi dem dicit q̄uis mutus erat uoci fauiſſe putatur piſcis ario nie fabula nota lyrę.& ſignificat minimos clericorum la bores. Qui aut cantando aut audiendo cantare lucran tur præſentiam vt in capitulo primo de cleri. non reſi. lib. vi. & ſic ſuffarcinantur auro.xii.q. ſecunda .c. craton vel aliter ꝙ penſionarius lucratur fructus ſine labore ſicut il lius qui iocando & cantando auro crumena repletur iu xta illud Ioan. mo. in capitulo ſi annum de iudi. libro ſe xto. ℂ Ideo tertio ſequitur vęh triplicatum vt legiť apoc. viii.vęh,vęh,vęh,habitātibus in terra & diciť uęh triplica

tum quia penſio ſolet eſſe tertia pars reddituum vt di-
ctum eſt vel uæh triplicatum ſignificat tres pœnas inferni
ſcilicet tenebras exteriores flectus & ſtridorem dentium.
¶ Ideo ſubdit ꝙ uiſceribus vſq; ad crepationem reple-
tis amaricatus eſt uenter quod erit vt dictum eſt in die
iudicii ſcilicet in calculo rationis vt in lege rem non no-
uam in prin. C. de iudiciis & de fid. inſtru. cum dilectus
de officio delega. prudentiam. Speculator titulo de ſen-
ten. §. quarto verſiculo duodecimo & verſiculo. Item
non ualet & C. de erro. calcu. ſuper rubrica.

1 Permutari an poſſit penſio pro officio ſeu beneficio.

2 Permutatio beneficiorum dicitur fauorabilis non odio-
ſa & numero. 32.

3 Penſionarius non tenetur ſeruire neq; reſidere, dicitur ta-
men beneficiatus.

4 Permutari non poſſunt cum beneficiis quæ non conce-
duntur in beneficium.

5 Penſio de iure permutari non poteſt cum officio ſeu bene
ficio & an papa poſſit ſuper hoc diſpenſare.

6 Papa licet poſſit ſupra ius diſpenſare non tamen poteſt
tollere naturam iuris.

7 Permutatio vt ualeat tria ſunt conſideranda & nu. 9.

8 Epiſcopus non poteſt auferre ſubditis ſuis ius confer-
rendi.

10 Permutatio eccleſiaſtica vt valeat quæ requiratur.

11 Penſio non poteſt permutari cum beneficio etiam Papa
authorizante.

12 Penſio non poteſt alteri renunciari.

13 Permutatio eſt contractus bonæ fidei.

14 Permutatio beneficiorum eſt perpetua, penſio uero ſecus.

15 Permutatio completa ex vna parte ſi ex altera compleri
non poteſt alter poteſt ad eccleſiam ſuam redire.

16 Penſio conſiſtit in mera pecunia.

17 Simonia eſt ſi in permutatione beneficiorum interueniat
pecunia & nu. 25.

18 Contractus nominati qualiter cognoſcantur.

19 Penſio conſiſtit in mera temporalitate quantumcunq; con
feratur in titulum & eſt res profana vt nu. 20.

21 Permutari non poſſunt ſpiritualia cum temporalibus.

22 Decima non poteſt permutari cum pecunia, nec poteſt laycus dando partẽ fundi eximere ſe a proteſtatione decimarum.
23 Beneficium proprie ſumptum requirit copulatiue inſtitutionem, & reſidentiam.
24 Permutari non poteſt res aliena.
26 Inueſtitura quomodo fiat.
27 Inſtitutio & inueſtitura in quo differant.
28 Permutationem præcedere debet renunciatio.
29 Permutatio quid ſit.
30 Præſtimonia dantur in titulũ, & pñt renunciari & vacant.
31 Renunciatio beneficii quæ requirat.
33 Permutare volentis narratiua qualis eſſe debet in ſupplicatione & ſuperioris in collatione.

Venio nunc Ad quæſtionẽ ſeptimi quæſiti ſcilicet
1 an penſio † poſsit pro officio vel be-
neficio permutari. Et dicendum eſt, ꝙ hanc quæſtionẽ te-
tigit Zab. in cle, quia regulares de ſupp. neg. præla. in. viii.
quæſito, & remittit ad. c. quæſitum de rer. permuta. Simile
Imo. in, d. clemen. circa partem in, §. an penſio poſsit cum
beneficio eccleſiaſtico permutari, & dicit ꝙ nõ, & aſsignat
rationem, quia non eſt titulus eccleſiaſticus cum ſæpe pro
officio temporali detur, puta pro pulſando campanas, & ſi-
milibus, allegat. c. breui. de iureiuran. de reſcriptis poſtu-
laſti, & xi. q. i. poſſeſsiones de ſymo. cum eſſet, de pact. cũ
pridem. ¶ Et aduertendum, ꝙ Zaba. loquitur de penſione
quæ non datur in titulum, ſed pro commodo & ſeruitio
temporali. Sed quid dicemus de penſione, quæ datur in
titulum, an illa poſsit cum beneficio permutari argumẽ.
ꝙ ſic, cum talis dicatur eſſe beneficium, vt ſatis ſuperius
deductum eſt, & beneficia de ſui natura permutari poſ-
ſunt, licet non poſſunt vendi de rer. permu. c. ad quæſtio
nes. vi, q. vlti. nemini. Et dicit Federi. de ſenis in tractatu
permutatio. q. xviii. quod & not. in. c. vno de re. permu. li-
bro ſexto, in. ii. iii. iiii. &. vi. glo. in nouella, ꝙ beneficiorũ
2 † permutatio dicitur fauorabilis non odioſa. Ideo in ea nõ
debet fieri ſtricta interpretatio contra id quod not. in cap.
q̃uis pleniſsime de præben. lib. vi. ex intentione Ioan. an.
3 quia licet † penſio non ſit beneficium, quod requirat ſerui-
tium, & reſidentiam, beneficium tamen eſt & priuilegiatũ

ſuper alia beneficia, vt dictum eſt, & conſequenter poteſt permutari. ¶ Idem dicit Io.an. in clemẽ. vna de re. permu. in glo. beneficia, ꝙ etiam includuntur hoſpitalia, & loca ſimilia, quæ permutari poſſunt, his caſibus, quibus in beneficium conceduntur, quæ habentur, infra de reli. do. cle. 4 quia contingit. §. vt autem, Illa vero quæ † non conceduntur in beneficium non videntur poſſe cum beneficiis permutari, cum beneficiorum adinuicem permutatio fieri debeat, vt. c. ii. de re. permu. Et ſic ſi penſio ſit beneficium eccleſiaſticum alteri conceſſum. ſ. clerico in titulũ, videtur ꝙ poſsit cum beneficio permutari de iure. Et hoc eſt quod dicit Lapus & Federic. de ſenis in tract. permut. q. xiiii. ꝙ permutatio ſit de ſpirituale ad ſpirituale, & maxime talis permutatio fieri poterit auctoritate pontificis, qui omnia poteſt. ¶ Circa præſentem materiam notandũ eſt ꝙ aliud eſt petere, an de iure cõmuni liceat permutari pen
5 ſionem cum beneficio, & dicendum † eſt ꝙ non, ſecundũ Imol. & Zab. & cæteros, qui loquuntur in hac materia in clemen. quia regulares de ſupp. neg. præla. & rationes infra aſsignabuntur, ſiue conferatur penſio in titulum, ſiue quocunꝙ alio nomine conſiguetur, & ꝙ plus non poteſt permutari penſio, cum penſione. ¶ Si autem quæratur an poſsit hoc papa in curia Romana præſtare auctoritatẽ cõtrahentibus, vt poſsit penſio pro beneficio permutari, vel pro officio, hic quæſtio oriretur, quã neꝙ Lapus, neꝙ Federi. tetigerunt, aut mentionem fecerunt in tract. permutatio. relinquentes eam quaſi ſuperuacuã, & nullius dubitationis quaſi nullam habeat difficultatẽ, quia ſibi non competunt conditiones contractus permutatio. & conſequen
6 ter papa licet omnia poſsit † etiam de iure ſupra ius diſpẽſare, vt in capitulo propoſuit. de conceſs. præben. non tamen poteſt tollere naturam iuris. nec in eo diſpenſationem intelligere. c. cum ad monaſterium de ſta. mona. Sed quia hæc materia penſionis, & permutationis ſæpiſsime currit in foro pęnitẽtiali, maxime in Curia Romana. Ideo circa ipſam aliquantulum inſiſtamus. ¶ Et ſi volumus intelligere, an penſio poſsit pro officio vel beneficio permutari, opus eſt intelligere naturam contractus permutationis.
7 ¶ Ideo notandum eſt ꝙ in permutatione † tria conſideranda ſunt. Primo aliqua ex modo contrahendi. Secun

do aliqua ex natura contractus. Tertio aliqua ex natura rei permutatę. ¶ Et primo ex modo contrahendi requiritur prælatorum conſenſus. Et ratio quia permutatio fieri non poteſt ſine diſpenſatione aut papali vel epiſcopali vt nota. Federi.in.xii.quæſito vbi dicit ꝙ ſiue ex una parte ſiue ex utraq; beneficia teneantur ex diſpenſatione papali non poteſt interuenire diſpenſatio, niſi per papam fiat. Et etiam renouãdo diſpenſationem de perſona ad perſonã. Si vero talia beneficia potuerint tenere ex diſpenſatione epiſcopi fiat per epiſcopum ſi diſpenſare uoluerit. ¶ Aliquando vero requiritur conſenſus non ſolum papę & epi
8 ſcopi ſed etiam patronorum quia † epiſcopus non poteſt auferre ſubditis ſuis ius conferrendi vel permutandi de excеſ. præla.c.ii.xvi.q.vi.c.decernimus hoc eſt enim priuilegium papę de religi.do.c. conſtitutus quia eccleſiaſticus ordo confunditur ſi ſua iura vnicuiq; non ſeruantur .xi.q.i. peruenit.hanc.q. tetigit Fede.q.xxi. & .xxx. & per Abbas.ſic.in.c. quæſitum de rerum permut. ¶ Secundo in permutatione aliqua conſideranda ſunt ex natura contractus
9 & hæc tria † requiruntur perſona ꝙ permutatio ſit contractus innominatus quia ſi ſit nominatus non erit permutatio vt notauit Ho.c. in ſumma.§.i. & conſequenter bonæ fidei. Secundo ꝙ interueniat renuntiatio. Tertio ꝙ interueniat inſtitutio & collatio vt in cle. vna de re. permu. &.c. unico.e.ti.li.vi. & Fede. de ſeniſ.xxvi. quæſito ita ꝙ conditiones contractus in nominati inueniantur in ea aliter non erit permutatio. ¶ Tertio in permutatione aliqua conſideranda ſunt ex natura rei permutatę & ſic tria requiruntur circa hanc partem. ¶ Primo vniformitas ſpecierum vt dicit Ho. in ſumma de re. permu.§.i. & dicit ꝙ quotiens ius de permutat. loquitur certam hincinde ſpeciem demonſtrat.C.de re.permu.l.quoniã aſſeueras. Secundo requiritur neceſſitas eccleſiæ. Tertio vtilitas de re. pmu c.unico li.vi.& Fede.c.xviii.quęſito & iſte omnes cõditiones requirunť copulatiue & nõ diſiunctiue quia ſi deficiat ĩ vna iſtarum conditionum nõ cenſebiť contractus
10 pmutationis ſed alius. ¶ Ex quibus † dictis concluditur ꝙ quinq; ſũt neceſſaria in pmutatiõe eccleſiaſtica quia ſecus in profana quia ſecundũ Goff. de re. pmu.in prin. poſſũt pmutari quæcũq; poſſunt vẽdi ſed hoc fallit in eccleſiis vt

eo.ti.c.ad quæſtiões &.vi.q.vlt.nemini ideo eccleſiæ pmu tatio ẽ magis ſtricta q̃ profana vt dicetur in .xi. ratione q̃a profana permutatio vt plurimũ dicitur do vt des propter uarietatem ſpecierum & mertium. ¶ Primum neceſſariũ eſt auctoritas ſuperioris vel patronorum. ¶ Secundum ꝙ ſit cõtractus innominatus & cõſequẽter bonefidei. ¶ Tertio ꝙ ĩteruẽniat renũciatio & noua ĩſtitutio. ¶ Quarto requiritur uniformitas ſpecierũ. ¶ Quinto utilitas & neceſſitas eccleſiæ & hæc cadere nõ poſsũt ĩ pmutatiõe penſionis cum bñficio. Et ad id probãdũ ĩcipiemus. ¶ A prima in qua notandũ eſt ꝙ ad canonicã beneficiorum pemutationem requiruntur primo prælatorũ auctoritas ſine qua nulla erit permutatio vt in.c.cum olim de re. permu. quia tales veniunt priuandi niſi ſimplicitati venia tribuatur per papam qui habet poteſtatem.c.cum vniuerſorum.e. ti. & per Ho.e.§.quid poteſt permutari. Et modus & forma p mutandi ponitur per Inno.in.c.quęſitum de re.permu. in glo. Et per do. Anto.eo.c.i.iii.quæſito & refert alios dicentes ꝙ ſẽper debet principiari permutatio a ſuperiore vt refert hic Io.an.qui ſic dicit ſe praticaſſe & addit ꝙ per hoc excluditur omne vitium ſymoniæ allegat Spec. eo. ti. in rubrica & Ho.e.§.quid poteſt permutari. ¶ Nunc veniamus ad inſtitutum. ¶ Prima igitur ratio ſumitur ab auctoritate ſuperioris.ſ. ꝙ penſio † non poſſit cũ beneficio per mutari quia auctoritas papæ non ſe extendit ad hoc vt poſſit penſionem cum bñficio pmutare quia illud qđ nihil eſt non poteſt cum alio permutari ſed pẽſio pmutata nihil eſt, ergo &c. conſequẽtia bona & minor probaẗ.ſ.ꝙ pẽſio in pmutando nihil ſit quia renuntiando penſioni in permutatione habet interuenire renuntiatio & inſtitutio vt dictũ eſt in tali renuntiatione extinguitur penſio & ea extincta nihil eſt quia quod ſemel extinctum eſt amplius non reuiuiſcit de con.di iiii c.quęris.xxiiii.quę.iiii. ſi illic. de pœn. di iiii. c. diuina clementia & eſt glo. fi. in cap. de cætero de ſen. ex .ff. de ſoluti. lege qui res .§. aream ergo papa de nihilo nihil faciet de electio. nihil de conſecratio. di.iiii. nihil. bene tamen poteſt papa creare vel inſtituere aliam ſimilem vel diſſimilem penſionem in eodem beneficio & primam renouare vt dicit Federi. in xii. quæſito ſed extinctã minime quia hoc ſolo priuaẗ deus.xxxii.q.v.

ſi Paulus. Et licet papa conſtituat ſimilem penſionem in di-
cto beneficio, non tamen erit eadem numero cum prima
extincta, ſed ſpecie, per ea quæ notauit Ioan. mo. in. c. eos
de ſenten. excommu. lib. vi. in verbo eandem ſententiam.
¶ Secunda ratio aſsignari poſſet, quare papa non poſsit
permutari pēſionē cum beneficio, vt dictum eſt in tertio
neceſſario, quia opus eſt in permutatione, ꝙ interueniat
renunciatio & inſtitutio, vel collatio. Sed qui recipit pen-
ſionem, non habet inſtitutionem ſeu collationē beneficii,
12 ſed qui ſoluit, & per conſequens † non poterit renuncia-
re alteri, id quod non habet. ¶ Et ſi arg. ꝙ renunciat pen-
ſioni, quæ alteri conferri poterit in titulum. ¶ Reſpondeo
ꝙ talis contractus dicetur nominatus ſcilicet do, vt des, &
eſſet contra ſecundum neceſſarium, in quo dicitur ex intē-
tione Hoſtien. & aliorum, ꝙ permutatio eſt cōtractus in-
nominatus, papa vero mutare non poteſt naturas contra-
ctuum, & conſequenter facere non poterit, ꝙ penſio cum
beneficio permutetur, quia contractus permutationis hoc
non recipit. ¶ Tertia ratio ſumitur a bona fide, quia Hoſt.
13 eo. titu. §. i. dicit ꝙ permutatio † eſt contractus bonefidei,
quia connumeratur inter actiones bonefidei, vt inſtitu. de
act. §. actionum, & in. ii. glo. c. cum venerabilis de excep.
vbi enumerātur. xvii. actiones bonefidei, ſ. actio ex empto
& vendito &c. & permutatio. Idem dicit domi. Anto. d. c.
venerabilis in notabilibus, ꝙ cōtractus permutationis, eſt
contractus bonefidei, quia connumeratur inter eos. Inſti.
de act. §. præterea, & dicit ꝙ valet pro notario, pro banni-
to, & pro ſcholari, qui ſunt deſcripti in matricula. Allegat
de probat. c. i. & ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. & cau-
ſam huius & rationē aſsignat Hoſt. in ſumma de re per-
mu. §. & ad quid, vbi ſic dicit, ꝙ permutatio cōtractus bo-
nefidei dicitur ſicut vēditio, quia ex vtroqꝫ paratur euictio
& redhibitio. ff. de edil. edic. l. ſciendum. §. penul. quæ om-
nia in permutatione penſionis contingere non poſſunt.
14 ¶ Quarta ratio aſsignatur, quia eccleſiarum † permuta-
tio eſt perpetua, penſio autem non eſt perpetua, ſed ad vi-
tam illius qui ſoluit, vt nota. de collu. c. audiuimus in ver-
bo penſionem, & conſequenter eſt temporalis, de qua in
clemen. vna de offi. vica. in verbo perpetuus, & in clem.
frequeus. §. eccleſias de exceſ. prœla. Et quod nota. Feder.
de ſenis

de ſenis, in decimoſexto quæſito, vbi tenet, ꝙ ſolum per-
petui beneficiati poſſunt permutare. Pẽſionarius vero nõ
eſt perpetuus, ſed ad tẽpus, vt patet ex diffinitiõe pẽſionis,
ibi ad tempus & non perpetuo ſeparata, ergo penſio cum
beneficio permutari non poterit. Et ſi non poteſt de iu-
re ſubſiſtere, tunc permutando ſine effectu alter prætende
15 ret malam fidem. Et ſi permutatio † completa eſt ex vna
parte, & ex altera compleri non poſſit, alter poterit ad ec-
cleſiam ſuam redire, vt notauit Federic. in. ix. quæſito.
¶ Quinta ratio ſumitur ſimiliter a varietate contractus,
quia dare ex vna pecuniam, & ex altera permutare eccleſiã
pro pecunia ſymonia eſt, vt dicit abb. ſicu. in ſecundo no-
tabili capi. ad quæſtiones, de re. permu. quia videtur data
pro redditibus ſpiritualibus, vel pro re ſpirituali obtinẽda
& talis contractus erit contractus emptionis. ſ. do, vt des,
16 & non permutationis. ¶ Nunc autem penſio † conſiſtit in
mera pecunia, cum qua beneficia permutari non poſſunt
17 nec in permutatione † poteſt pecunia interuenire, niſi
quatenus perueniatur ad æqualitatem permutationis, vt
not. abb. ſicu. in. c. ad quæſtiones de rer. permu. in vltimo
notabili. Et Hoſtien. eo. in ſumma. §. quid poteſt permu-
tari. Dare vero pecuniã pro eccleſia eſt cõtractus emptio-
nis, & conſequenter nominatus. permutatio vero dicitur
contractus innominatus, vt dictum eſt, quia caret nomi-
ne certo & ſpeciali. Sed ibidem reddit aliam rationẽ, qua-
18 re dicatur contractus innominatus, quia contractus † no
minati ſunt, ex quibus ſtatim naſcitur obligatio, vt in depo
ſito & cõmodato, & ſimilibus, quia ex quo contracta ſunt
pariunt actiones, vt inſti. qui mo. contrahi. obli. §. item is
cui &. §. pluraliter. ff. de pact. l. iuriſgentium. i. rub. ¶ Se-
cus in permutatione, vbi non poteſt agi, niſi res ab alteru-
tra partium tradita fuerit, & tunc ex præcedenti pacto agi-
tur, vt. C. de rer. permu. l. ex placito, ſed hoc non placet In-
no. & allegat aliã rationem, quia nominati cõtractus habẽt
nomina ita appropriata, ꝙ nomen vnius nulli alii conue-
nit, vt venditio. i. venundatio commodatum, quaſi cõmo-
do tuo datum. Mutuum quia de meo fit tuum. Et ſic de ſin
gulis, ſed nomen permutationis cuilibet contractui con-
uenit, ſicut ſibi, & ideo dicitur innominatus, ſcilicet quia
caret nomine ſpeciali proprie appropriato. ¶ Sexta ratio

ſumitur a temporalitate,& ſequitur correlariæ ad quintã,
19 quia penſio † conſiſtit in ſola temporalitate,& principaliter circumcernit cõmodũ tẽporale, quantumcunq; conferatur in titulũ ad inſtar patrimonii ad cuius titulum quis aliqñ ordinatur,vt in.c.tuis,de preb. non obſtãtę,ꝙ ſit res profana,& ſi penſio quæ datur in titulum, poſſet cum beneficio permutari, non eſſet maior ratio,de ea q̃ de patrimonio ad cuius quis titulum ordinatur.quod eſſe non poteſt,quia non eſt perpetuum ,& ſubiacet forte fideicommiſſo.
20 ¶ Item eſt res profana, † quæ cum eſſentia permutari non poteſt propter quartum neceſſarium, quia in permutatione neceſſe eſt,ꝙ ſit vniformitas ſpecierum,ꝙ autem penſio in ſola tẽporalitate conſiſtat,not.xvi.q.i.c.poſſeſſiones. patet etiam ex intentione Lauren. quam ſequitur Imol.in cle.quia regulares de ſupp.neg.præla. Sed beneficium dicit rem ſpiritualem,vt not. in regula beneficiũ
21 de reg.iur.lib.vi.Et ſpiritualia † cum tẽporalibus permutari nõ poſſunt,c.fi.de rer.permu.quod not.do.Anto.in.c.cũ venerabilis de excep.in quarto notabi.& limitat.ſ.principaliter.Secus acceſſoriæ,quia tunc non vitiatur permutatio,de re.permu.c.ad quæſtiones,ſ.ꝙ pecunia accedat eccleſiæ permutatę,vt perueniatur ad æqualitatem cõtractus,vt dictum eſt in quinta ratione ex intentione abb.
22 Quãobrẽ dicit Hoſt.in ſumma eo.§.quid poteſt permutari,ꝙ decima † cũ pecunia permutari nõ poteſt. Et addit ꝙ laycus nõ poteſt ſe eximere a præſtatione decimæ q̃uis det partẽ fundi,quia non poteſt fieri permutatio,rei tẽporalis ad rem ſpiritualẽ.d.c.fi.de re.permu.Etſi aliqui propria temeritate hanc permutationẽ fecerint,priuãdi ſunt, de re.permu.cũ olim,vt dictum eſt.¶ Septima ratio ſumitur a natura ſpecierũ.Quia licet penſio dicatur beneficiũ tamen differt a beneficio,pluſquam ſpecie,immo pluſq̃ genere,& pluſq̃ homo,& aſinus,quia conueniunt in genere remotiſsimo pẽſio & beneficiũ,quod poteſt permutari,nõ obſtãtibus conditionibus penſionis. Quãuis primo dicatur beneficiũ,quia benefacit,vt dictũ eſt. Secũdo ꝙ in eccleſiaſticus ferat. Tertio q̃tũ ad denominationẽ,quia venit appellatione beneficii Quarto quia cõfertur in titulũ, tamẽ a tali beneficio eccleſiaſtico ꝓprię ſumpto cũ bñficio, quod poteſt permutari,& cui cõueniũt iura cõtract⁹ per

mutationis,plúſq̃ ſpeciē diſtinguit,vt in not.in regula bñficiū,de re.iur.li.vi.Et dixi ſupra in pręſenti quæſito. Et eſt
23 illud bñficiū † quod requirit copulatiue inſtitutionē & reſidentiā,vt dicit Io.an.in.c.q̃uis pleniſsime, de præben. li. vi.in nouella,& in permutationibus,vt dicit abb. ſicu. in c.ad quęſtiones,de re.permu.poſt mediū,ſemper requiriť permutatio ſpeciei ac ſpeciē.Puta eccleſię cū eccleſia,cum indēnitate vtriuſq;. x.q.ii.hoc ius porrectū,& in.c.quæſitū eo.titu,in fi.Refert abb. ibi ex intentione Inno. in prima glo. ꝙ præbendæ eiuſdem eccleſiæ, & eiuſdem qualitatis poſſunt permutari,quod not. Hoſtien.in ſumma eo.titu. §.quis poſsit permutare,&. §.primo,vbi dicit ꝙ hic ſapiētibus placuit, vt certa ſpecies detur pro certa. Et addit, ꝙ quotiens ius de permutatione loquitur, certam hinc inde ſpeciem deſignat.C.de rer.permuta.l. quoniam,aſſeueras, dicit etiam eo.§.ii. ꝙ ſi detur certa ſpecies pro incerta,vel incerta pro certa. Puta bos in genere, vel equus in ſpecie, pro boue in genere, non erit permutatio, ſed alius contractus nominatus, ſcilicet do, vt des, in permutatione rerū eccleſiarū,nihil poteſt agi,niſi prout de iure continetur ex intentione Ioan.an. & archi. eodem titu.c.vnico libro.vi.Et per Federic.xxii.quæſito,vbi dicunt ꝙ permutatio eſt ſingulariter prohibita, vt de præben. maioribus. Et ſolū in caſibus,in quibus inuenitur epiſcopo conceſſa. Inferiores vero attentare non debent. ¶ Octaua ratio ſu
24 mitur a natura rei,quoniam † res aliena permutari nō poteſt,quia non poteſt transferri dominiū.ff.de re.permu.l.i. §.vltimo, & nota. in cap.venerabilis,de excep.in glo. in verb.in loco domini,vbi dicitur ꝙ qui dat rem alienam,nō contrahit permutationē,ſecundum do. Anto.ibi.ff.de condi.cauſa data,& non ſecuta.l.fi.Hoſt.in ſumma de re. permu.§.quid poſſunt permutari.Et Federi.in tract. permu. in.x.quæſito circa medium,quia qui rem alienam dat non contrahit permutationem,de excep.cū venerabilis. Nunc autē pēſio reſpicit proprietatē beneficii,a qua ſeparatur ad tēpus,& non perpetuo,vt dicunt Imol.& Zab.in cle. quia regulares,de ſupp.ne.pręla.in diffinitione penſionis. Ideo nō poterit diſtrahi ab ea,ſine ſuperioris auctoritate habētis poteſtatē ſecādi prębēdas cōtra Turoñ.ſtatuta concilii, vt dictū eſt in.c.maioribus,de præben.& per Federic.eo.xii

quæſito ſuperius allegato, vbi dicit, ꝙ nunꝗ poteſt interue nire permutatio ſine diſpenſatione, aut papali, aut epiſco, pali. Et exinde poterit ratio aſsignari, quare penſio aliquan do cito reuertitur ad naturam ſuam. xxxv. di. c. ab exordio prima diſtin. ius naturale. xvi. q. iiii. c. fi. ff. de pact. l. ſi vnus §. quod in ſpecie. ❡ Nona ratio ſumitur a natura totius, & partis, quia eccleſia cum qua permutatur, dicit totum. pen ſio vero partem, vt nota. ex diffinitione pēſionis, ſcilicet ꝙ eſt certa portio de menſa, vel beneficio, vt dictū eſt. Nunc autem totius ad partem non eſt recta prædicatio, quia nō prædicatur in recto, ſed in obliquo, vt dictū eſt & ſic pars dicetur alterius ſpeciei, quia manus nō eſt homo, ſed ho, minis. Et permutatio contrahitur, vt dicit Hoſtien. eo. §. contrahitur, quando certa ſpecies datur pro certa, vt dictū eſt in ſeptima ratione. ❡ Et ſi dicatur, ꝙ qualitas partis eſt eiuſdem ſpeciei cum qualitate totius, ſ. eccleſiæ permuta, te/quia eccleſia reddit centum, & penſio valet centum, er, go erit æqualitas ſpecierum quantum ad valorē. ❡ Reſpō deo vt nota. Abb. ſicu. in ſecundo notabili. c. ad quæſtio,
21 nes, de re. permu. ꝙ talis contractus, quando ex vna † tan tum pecunia intercedit nō poteſt dici permutatio, ſed do, vt des, ratione ſolius pecuniæ, quæ ex parte penſionis cō ſtituitur, quæ alicuius totius tertia pars dicitur, vt patet in diffinitione penſionis. Maxime cū pecunia acceſſoriæ nō accedit, vt perueniatur ad rerum æqualitatem, vt not. in. c. ad quæſtiones eodem titu. ſecundum Ioan. an. facit. l. ſem per. §. in ſtipulationibus. ff. de regu. iur. & in. l. ariſto. ff. de donat. ver. ad hæc, & in. l. i. ff. de cōtrahen. emp. ❡ Poſſet & aliter reſponderi, vt dictū eſt, & per Fede. eo. xiiii. quæſi to, vbi ponit formam permutationis dicit/Sic fiet permu, tatio de ſpirituale ad ſpirituale/Et de eccleſiaſtico benefi, cio ad eccleſiaſticū beneficiū/& de tēporali ad tēporale tan tū/& non de tēporali ad ſpirituale, nec de beneficio ad nō beneficiū. Et addit ꝙ de curato ad non curatum & ecōuer ſo poteſt fieri permutatio/ſed penſio eſt mera temporali, tas, ſcilicet tertia pars extracta de beneficio, vt dictum eſt ergo non poterit cum beneficio permutari, ſecundum Fe deri. ibi. ❡ Decima ratio ſumitur a natura inſtitutionis, & iſta eſt potiſsima ratio, quare non poſsit penſio cum be, neficio permutari, quia non habet inſtitutionem/ſed tan,

tum ille qui ſoluit habet inſtitutionem contra tertium neceſſarium, vt dictum eſt, etiam prima ratione, quia habet collationem beneficii, vt notauit Hoſti. in ſumma de inſti. §. primo, & habet inueſtiturã in corporalem poſſeſ-
26 ſionem, vel quaſi, ſiue traditionem quæ fit † per annulũ, vel per librum de ſenten. & re. iudi. cũ olim, de conceſ. pręben. propoſuit: de his quæ fi. a ma. par. ca. ex ore. Et vt ibidem dicit Hoſtië. §. ii. Inſtitutio dicitur, quaſi intus ſtatio.
27 Et dicit ꝙ inſtitutio in hoc † differt ab inueſtitura, quia inſtitui dicitur proprie præſentialiter inueſtiri in abſentia, quę in penſione non concurrunt. Ideo penſio conſtituitur per ſuperiorẽ, nec remanet inſtitutio per ceſſum vel deceſſum. Ideo vacare non dicitur, ſed extinguitur illa, aliter ipſa vacante alteri cõferretur, vt not. in. c. ii. de conceſ. pręben. quod non licet, quia eſt ad tempus, vt dictũ eſt & non perpetuo, vt patet in ipſius diffinitione. Et alia non creatur ſine diſpenſatione, & renouando diſpenſationem, de perſona ad perſonam, vt dixi Fede. de ſen. c. xii. quæſito. Et ſi pẽſio haberet inſtitutionem, ſequeretur iſtud inconueniens, ſcilicet ꝙ quis inſtitueretur in locum viuentis, quod nõ licet vt in. c. primo de conceſs. præben. vel ꝙ duo inſtituentur ad vnum beneficiũ contra id quod dictum eſt, ꝙ vnitas diuiſionem non capit, c. ſciſma. xxiiii. q. i. xvi. q. vlt. cap. pię mentis, de iurepatro. c. i. & dixi in proæmio. ¶ Dicendum ergo ꝙ penſio licet conferatur in titulum, nullam tamen habet inſtitutionem, & ſic non habet inſtitutionem, conſequenter non poterit permutari per tertium neceſſarium. ¶ Vndecima ratio ſumitur a natura renũciationis, vt dictum eſt in tertio neceſſario, quia in permutatione
28 neceſſe eſt, ꝙ interueniat renũciatio, † quia aliter eccleſiæ
29 permutatę, non poſſunt vacare, quia permutatio † eſt beneficiorum vacantium collatio; vt notauit Federi. xxxiii. quęſi. Et talis renunciatio fiet apud illud a quo beneficia recipiuntur de renuncia. c. admonet. xviii. q. ii. habens, vt inde fiat iuris priuatio. Vnde datur, vt in auten. de defen. ciui. §. non habente, facit. c. i. de reg. iur. Et ſic tantum habentes titulum, & inſtitutionem, ſcilicet in re ad rem permutate poſſunt, quia poſſunt renunciare, vt notauit Fede. xiii. quæſito, ſed penſio proprie nõ eſt res, ſed vſusfructus partis rei ad tempus, & non perpetuo, & conſequẽter per-

mutari non poteſt, quia non poteſt vacare, licet penſio de-
tur in titulum eo modo quo dicimus ꝙ manualia benefi-
cia permutari non poſſunt quia per renunciationem te-
nentur non dicuntur vacare vt nota. Fede. xvi. quæſito.
30 Secus † de præſtimoniis quæ dantur in titulum & poſſunt
renunciari & poſſunt vacare quia ſunt perpetua vt ibidē
Fede. notauit in. xiiii. quæſito. ¶ Poſſet alia ratio aſſignari
31 ꝙ non poſſit proprie penſio vacare quia † in renunciatio-
ne eccleſiæ duo remanent .ſ. titulus & inſtitutio .ſ. apud
prælatum, vt per uacationem eccleſia poſſit alteri con-
ferri in titulum & alius canonice in beneficio inſtitui ſed
per renunciationem penſionis nihil remanet non titulus
quia per renuntiationem extinguitur non inſtitutio quia
nullam habet vt nota. Io. an. in. c. q̄uis pleniſſime de præ
ben. li. vi. in nouella & ſic in penſione non cadit proprie
renuntiatio ex quo nihil remanet & conſequenter cum
eſſe non poterit beneficiorum permutatio. ¶ Poſſet etiam
hoc idem deduci. ut nota. Goff. de re. permu. §. i. ꝙ ille po
teſt renunciare ad quem pertinet id quod renuntiatur
quia quilibet poteſt renuntiare rei ſuæ uel proprio iuri.
vii. q. i. q̄ periculoſum de for. competen. capitulo ſi dili-
genti. de regul. ad apoſtolicam. C. de pact. lege ſiquis
in conſcribendo ſed penſio non dicit rem ſed uſum rei ad
tempus qui extrahitur de re. vt dictū eſt ſicut uſusfructus
a proprietate & conſequenter proprie iura renunciatiōis
non conueniunt penſioni in permutatione & ſic non po-
terit cum eccleſia permutari. ¶ Duodecima ratio ſumitur
ab utilitate & neceſſitate eccleſiæ vt dictum eſt in quinto
neceſſario quod nota. Fede. in tractatu. xviii. quæſito alle-
gat. c. unicum de re. permu. li. vi. & addit ꝙ tunc dicitur
32 fauorabilis † & non odioſa nec in ea fit ſtricta interpreta-
tio ut patet. d. c. unico li. vi. in. ii. iii. iiii. & vii. glo. in nouel
33 la & † etiam ibi dicit ſaluo ſtilo curiæ quod idem probat
do. Anto. in. c. quæſitum de re. permu. in. iii. quæſito in pe
titione permutationis ſic cū habeam talem eccleſiam quæ
meliꝰ cōgrueret alteri q̄ mihi ex cauſa infirmitatis nō poſ
ſum eſſe utilis tali eccleſiæ ſed talis eſſet utilior me & ego
utilius me haberem in ipſius eccleſię. Ideo ſupplico vt per
mutare placeat & refert ibi Io. an. ꝙ ſemper debet princi
piari permutatio a ſuperiore vt dictum eſt in primo neceſ

ſatio hoc modo. Conſiderans ꝙ talis clericus vtilius ſe ha beret in tali eccleſia, & talis in tali pro eo, &c. Requiſiui eundem, an conſentire vellet permutationi faciendæ. Ideo talem de tali eccleſia transferrimus ad talem, & econ uerſo talem ad talem, & dicit ꝙ per hoc excluditur omne vitium ſymoniæ, allegat Specula. eodem titulo in rubrica. ¶ Sed quando in permutatione habetur reſpectus ad vtilitatem perſonæ, vt de præben. cap. de multa. & c. ſuper inordinata, tunc dicit Federic. xxii. quæſito, ꝙ eſt ſtricti iuris, quia ſingulariter prohibita cap. maioribus de præben. & per Ioan. an. & archi. cap. vnico eodem tit. lib. vi. quia non fit ſine diſpenſatione, vt dicit domi. Anto. d. cap. quæſitum. Ideo non permittitur, niſi in caſibus epiſcopo conceſsis, & allegat Federic. eo. xxii. quæſito. Nunc autem ex penſione nulla vtilitas ſuccedit eccleſiæ, ſed potius grauamen, nec neceſsitas, quia ſibi non expedit. Et credo ꝙ quilibet penſionarius cupiat ſummo deſiderio penſionem extingui, & liberari ab ea, quia libertas eſt res inextimabilis. ff. de reg. iur. l. libertas. & l. non eſt. § infinita. ¶ Supradictis obſtare videtur dictum abbatis ſicu. in. c. ad quæſtiones de re. permu. primo notabili, vbi ſic dicit not. ꝙ non ſolum poſſunt permutari beneficia, quæ poſsidentur in titulum, ſed etiam quę habentur iure proprietatis. c. cum venerabilis de excep. Et addit, quod Hoſtien. dicit, ꝙ quodcunque ius habeat quis in eccleſia, poteſt illud cum alio iure permutari. Et dicit ꝙ eadem debet eſſe ratio, de toto ad partem, quæ eſt de parte ad totum, vt in capitulo paſtoralis. §. Item cum totum, de offic. delega. & in. l. quæ de toto. ff. de rei vendi. & addit, ꝙ ex hoc poteſt ſumi vna concluſio generalis, ꝙ iura qualiacunque ſint in beneficio auctoritate ſuperioris, poſſunt cum beneficio permutari. Ex quibus dictis ſequitur ꝙ ius penſionis in beneficio, vel eccleſia ſuperioris auctoritate poterit permutari. ¶ Item orietur alia quæſtio, quia qui habet penſionem in titulum beneficii, certum eſt, ꝙ talem titulum habet eccleſia vnde extrahitur penſio, quia eſt certa portio de menſa vel beneficio. Et alter qui ſoluit habet inſtitutionem, & conſequenter titulum, & ſic in vna eccleſia erunt duo tituli contra capitu. cum ignores, de præbendis, cum vna eccleſia vnius eſſe debeat Sacerdo

tis,quantum ad titulum. ¶ His obiectionſbus poteſt reſponderi,ꝙ abb. loquitur de perpetuo titulo & non temporali vt dictum eſt,quia penſio ad tempus, & non perpetuo conſtituſur,ꝙ licet illi qui omnia poteſt,etiam de iure ſupra ius diſpenſare, & conſtituere in eodem beneficio duos titulos, vnum temporale, alium perpetuum, & ſic non ſecatur beneficium, & ſi vellet ſecare beneficium poſſet,quia nemo poteſt ſibi dicere, cur hæc facis,quia eſt ei pro ratione voluntas,maxime in legibus,& ſtatutis. Inſti.de vſucap. §. quod autem. ff. de conſti.princi. l.i.&.C. de furtis. l.ancillæ,& hoc non eſt contra ea,cum nõ ignores,quia eſt reſpectũ diuerſorũ.Et ſic tollitur,ſecunda obiectio,de duplici titulo. ¶ Quantũ ad iſta duo dubia notãdũ, ꝙ abb.intelligit de iure proprietatis ꝙ poteſt permutari,vt nota.dominus Anto.in ſummario. c.ad quęſtiones de re.permu.vbi ſic ſummat.c.ius proprietatis eccleſiæ, poteſt cum altera permutari,& pro minus valentibus pretiũ ſuppleri. Nunc autem penſio nullam proprietatem dicit in eccleſia, Immo a proprietate eccleſiæ eſt pœnitus aliena / quia penſio dicitur vſusfructus a proprietate extractus.Ideo talis mutatio non cadit ſub contractu permutationis,ſed potius do,vt des,vel dicetur certa tranſlatio, ſi fiat auctoritate ſuperioris, & penſio ſemel extincta renouabitur, vt dictum eſt. ¶ Item penſio non eſt eiuſdem qualitatis cum beneficio, vt dicit Abbas in capitu. quæſitum in fine de re.permuta. ex intentione Innocen. & Hoſt. & Io.de Ligna. & conſequenter non poterit,cũ beneficio permutari, ſicut ſi minora beneficia cum maioribus permutantur,non dicetur permutatio,ſed tranſlatio. Et ſic abſoluitur ſeptimum quæſitum, ꝙ penſio nullo pacto poteſt cum beneficio permutari,ex ſupradictis rationibus allegatis.

¶ Caput Octauum.

1 Penſio an poſsit gratis donari vel remitti.
2 Donatio quid ſit.
3 Donari non poteſt res ſacra.
4 Fructus beneficiorum quomodo donari poſsint.
5 Epiſcopus dat beneficia non donat.

Donationum

6 Donationum variæ ſpecies.
7 Mendicitas reprobatur a canonibus.
8 Liberalitas vt commendetur quæ habere debet.
9 Donatio quomodo poſsit reuocari,& quibus de cauſis.
10 Obligatio Antidora qualiter exponitur.
11 Donatio an perficiatur nudo conſenſu donātis,vel requiratur conſenſus vtriuſq.
12 Papa poteſt abſoluere excommunicatum abſq; verbis.
13 Sacramenta voluntatis ſunt ordo & matrimonium.
14 Coactio duplex conditionalis & abſoluta.
15 Abſolutio quare potius ſic dicatur q̄ ſolutio.
16 Verbum ſoluo quot habeat ſignificatus.
17 Suſpenſio quomodo tollatur.
18 Interdictum & ceſſatio a diuinis differunt & in quibus.
10 Cēſuræ eccleſiaſticæ appellatione quæ veniāt,& nu.19.
21 Cenſuræ eccleſiaſticæ neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ dicuntur.
22 Penſio eccleſiaſtica hyrcus ſacrificii appellatur.
23 Infamia ciuilis non irrogatur per cenſuras eccleſiaſticas.
24 Remiſsio & donatio differunt.
25 Relaxo verbum quot modis accipiatur.
26 Sententia excommunicationis quando eſt nulla fit relaxatio quando tenet fit abſolutio ad cautelam, quando vero eſt dubia datur abſolutio etiam inuita parte.
27 Epiſcopus an poſsit petere relaxationē epiſcopatus propter ſenectutem,&c.
28 Procurator an ſicut conſtituitur ad cedendum penſioni, ita conſtituatur ad petendum abſolutionē cenſurarū.
29 Abſolui an poſsit quis per procuratorem, & quæ requirantur.
30 Abſolui poteſt quis in caſu neceſsitatis etiam q̧ non veniat ad ſedē Apoſtolicā,& quæ dicatur talis neceſsitas.
31 Forma abſolutionis perſonalis vel per procuratorem remiſsiue.

1 QVantum Ad octauū,& vltimū quæſitū ſcilicet an † penſio poſſit gratis donari vel remitti, & videtur q̧ ſic,quia quilibet iuri ſuo renunciare poteſt. vii.q.i.q̄ periculoſum,C.de pact.l.ſi quis in conſcribendo de foro cōpe.ſi dili

genti. de regul. ad apoſtolicam. Sed in veritate diſtinguē
dum eſt in hac materia & primo de penſione eccleſiaſtica
uel profana quia de profana dubium non eſt quando poſ
ſit donari quia donare poteſt dominus rei vt dicit Ho. de
dona.§.quis poſſit donare.ff. de regu. iur.l.cuius eſt do-
nandi & donari poteſt quicquid in dominium alterius trā
ſire poteſt .ff. de donat.l. in ædibus.§. ultimo & Ho.e.§.
a & quicquid & ſibi competit donationis diffinitio †.ſ.ꝙ eſt
rei licitæ nullo iure cogente mera liberalitatis facta colla-
tio.ff. de dona.l.i.§.donari.ff. de re.iur.l. donari Ho.e.§.
ii. & penſio profana poteſt gratis in alterum transferri &
erit doni datio a græcis tracta.ff. de donati.cauſa mortis.l.
ſenatus.§.i. & per Hoſt. de donati.§. tertio & maxi-
me poterit donari eccleſiæ a qua recipitur & remitti aut
pauperibus uel amicis quia in donationibus ad pias cau-
ſas optima menſura eſt immenſitas in auten. de non
alieñ. aut permutan.§.ſi minus col.ii. ¶ Sed de penſione
eccleſiaſtica forte eſſet hęſitandū maxime de penſione quę
confertur in titulum cum videatur eſſe beneficium vt in
præcedenti quæſito deductum eſt quæ res ſacra dicitur &
b donari non poteſt † vt nota.Ho.e. in ſumma .§. & quid
quia donari debet res cuius comertium haberi poteſt
vt ibi dicit & penſio per penſionarium q̄uis liberalitatis ta
men licite in alterum conferri non poteſt contra diffinitio
nem donationis vt dictum eſt ideo opus eſt diſtinguere
de penſione eccleſiaſtica & de donare primo ſecundo de
extinguere remittere tollere & relaxare. ¶ Primo eccleſia-
ſtica penſio multipliciter conſiderari poteſt .ſ.quantum ad
annuos redditus ꝙ ſi per penſionarium fuerint lucrati pro
prii dicuntur & in dominium tranſeunt & donari poſſunt
ff. de donati .l. in ædibus.§. vltimo & talis non dicitur
res aliena ſed propria nec res ſacra quia eius comertium
haberi poteſt ideo poteſt donari inſti. de inutil. ſtip.§.i.
&.ii.i. reſpon. nec proprie dicitur res eccleſiaſtica ſed de-
pendens quia uſusfructus dicitur vt dictum eſt & portio
de menſa vel beneficio vt colligitur ex eius diffinitione &
conſequenter poteſt donari vel remitti. ¶ Alio modo pen
ſio conſiderari poteſt pro eo quod dicit titulum eccleſiaſti
cum & rem ſacram.ſ. eccleſiam.lxx. diſtin. ſanctorum &
quot modis accipitur titulus gloſa plene de elec. dudum

ii. archi. l. diſtin. ſiquis diaconus.xxi. quæſt. prima cleri-
cus & ſic penſio collata in titulum donari non poteſt.
¶ Q đ autem penſio quæ confertur in titulum proprie
donari non poſsit multis rationibus probatur. ¶ Prima
ratio ſumitur a natura dominii quia proprie donare po-
teſt dominus rei.ff. de reg. iur.l. cui ius eſt donandi. §.i.
non autem penſionarius & quilibet intitulatus non eſt ꝑ
titulum dominus eccleſiæ ſed paſtor & cuſtos & tenetur
de cuſtodia & de culpa.ff. loca.l. qui mercedem glo. in .c.
q̄uis de reg. iur. & in cle.i. de deci. facit etiam quia eccle-
ſiæ facultates non ſunt proprie ſed communes.xvi.q.i.c.
finali & habent prælati per titulum illarum rerum procu-
ratorem & non dominium.xxiii.q.vii.c. ꝙ autem .xii.q.i.
expedit &.xii.q.ii.c. multi in fi. bene tamen poſſunt præla-
ti vt dicit Ho. in ſumma de donatis. §. & quid ver. conſue
tudo ꝙ donare poteſt prælatus ſi ſit ſanus & ſui compos
pecuniā equos † fructus & res ſe mouentes & mobiles ꝑ
libito voluntatis ſed ſi nimis excederent poſſent repre-
hendi ſed committendum eſt arbitrio boni uiri de dona-
ti. capitu. apoſtolicæ & .c. cæterum & .c. fraternitatem.
¶ Secunda ratio ſumitur a natura diffinitionis donationis
vbi dicitur ꝙ eſt rei licitę nullo iure cogente mera libera-
liter facta collatio hinc eſt ꝙ per intitulatos penſio confer-
ri non poteſt propter defectum iuriſdictionis quia dona
tio eſt actus pertinens ad ordinariam iuriſdictionem vt
eſt glo. nota. in auc. de defen. ciui. §. nulla neq; per ordi-
narium quia beneficiorum collatio non eſt donatio de in-
ſti. cum veniſſent de conſti. cum acceſsiſſent de reſcrip.
eam te de præben. relatum vbi dicit Abb. ſic. in penul.
notabili ꝙ prælatus licet in conferrendo beneficium iſti
vel illi vti liberalitate dicatur quia conferre tenetur non ta
men iſti ſed in ſe non eſt proprie liberalitas vt eſt tex. in .c.
fi. de offi. vica. qui appellat collationem donationē non ē
tamen vera donatio ſeu ſimpliciter & ideo dicit glo.xxiii.
q.vi. §.fi. ꝙ epiſcopus dicitur dare † præbendam non autē
donare nam proprie donatio eſt qn̄ nulla neceſsitas vrget
ad donandum ſed ſola liberalitas.l.i.ff. de dona. hæc autē
eſt neceſsitas in cōferrēdo licet nō reſpectu ꝑſonæ & hoc
ē qđ dicit Ho. de dona. §. ii. ꝙ ꝓlati im ꝓprie dicunt̄ dona
re bn̄ficia cum neceſſe habeāt hoc facere de cōceſ. ꝓbꝫ

cap.ii.& dicit ꝙ tales de euic.tenentur ſm Goff. & addit, ꝙ neceſſe habent donare non tamen magis iſti q̃ illi,dum tamen vterqꝫ idoneus ſit,& in hoc ꝙ alterum eligit dicitur liberalis de præben.relatum.¶ Tertia ratio ſumitur a na-
6 tura ſpecierum,quia donationis † duæ ſunt ſpecies,vt notauit Hoſtien.in ſumma,eo,§.quot eius ſpecies ſcilicet inter viuos & cauſa mortis,inſti.eo,in prin.Et primo penſio donari non poteſt inter viuos.Non a penſionario,quia nõ habet ius cõferrendi, quia vt dictum eſt in ſecũda ratione, quia donatio eſt actus pertinens ad voluntariam iuriſdictionem,quæ iuriſdictio in penſionario non eſt,nec a ſuperiore,quia in donatione requiritur renunciatio,per quã penſio extinguitur ,vt dictũ eſt,& creabitur alia,quia prima erat ad tempus & non perpetuo. ¶ Item donationum inter viuos, alia eſt ob cauſam,vt aliqd fiat vel non fiat.C. de condi.ob cau.ff.de condi.cauſa data per totum, alia ſimplex,& harũ altera perfecta & pura. alia imperfecta & cõditionalis,vel ſub modo,ff.de dona.l.i.&.ii.&.C.de dona. quæ ſub modo vel condi. l.i.ii.&.iii.Nunc in beneficialibus.hi modi & pactiones ſymoniam inducunt.c.cum pridem,&.c.pactiones.de pactis.Item penſio donari non poteſt cauſa mortis, quia per mortem extinguitur , quia eſt ad tempus,& non perpetuo ſeparata . Et ſic nullomodo poterit donari,quia nec inter uiuos,nec cauſa mortis poterit bene per papam poſt mortem penſionarii alteri reſeruari,ſed non ſolet fieri. ¶ Quarta ratio ſumitur a natura tituli,quia ſi penſio ſit collata in titulum,vt ſeruiat eccleſię & non habeat aliunde,conſequenter renunciando titulo,
7 egebit & mendicabit,quod non licet clerico,quia † reprobatur mendicitas.de reli.do.c.i.libro.vi. de renun.ad ſupplicationem,in glo.ii.xciii.di.i.diaconi de præben.cum ſecundum , & conſequenter non dicetur liberalis, ſecundũ diffinitionem donationis,ſed prodigus contra dictũ Ambroſii.de offic.& not.lxxxvi.diſtinct.c. non ſatis eſt bene-
8 facere niſi id ex bono fonte proficiſcatur,quia † perfecta liberalitas fide & cauſa loco tempore cõmendatur vt præmium operetur circa domeſticos fidei.Et agris tuis ſitientibus alii rigandi non ſunt.C.de ſerui.& aqua.l.præſes, & perfecta caritas incipit a ſe ipſa.de ſupp.ne.præla.c.i.li.vi. xlii.di.quieſcamus de pœ.diſt.ii. in patria de vſu pallii.c.

niſi ſpecialis,in fi.& per Bar.in.l.pupillum.ff. de excuſ.tu. & in.c.ex parte.ii.de cle.non reſi.in glo.fi.Ideo dicit Hoſt. de dona.§.fi.ꝙ largitas approbaẽ,& prodigalitas reprobatur.Et prodigus donare non poteſt,quia prodigus & non compos mentis & furioſus æquiparantur,vt.ff. de donat. l.modeſtinus ad fi.& de curat.furioſ.dan.l.Iulianus,& per Hoſtien.de dona.§.quis poſsit donare. ¶Quinta ratio ſumitur a natura reuocationis,quia licet regulariter perfecta donatio non reuocetur.C.de dona.quæ ſub modo, vel condi.l.perfecta.C.de reuo.dona.l.i.ii.&.iii. xxii.q. ii. non enim,& per Hoſt.eo.§.qualiter reuocetur, tamẽ di-
9 cit ipſe,ꝙ ex cauſa † & cauſaliter reuocari poteſt.puta per ingratitudinem,de dona.c.fi.Sed ſi penſio,vel beneficium poſſet donari,ſcilicet ꝙ ille qui renunciat in fauorem alterius,& poſtq̃ fuerit talis penſio vel beneficium alteri collatum,vel donatio.i.renunciatio in fauorem alterius nunquam reuocatur,etiã ratione ingratitudinis,quia beneficia gratis conferuntur.i.q.i.gratia & pro eis temporale obſequium pręſtare ſymoniacum eſt.c.cũ eſſent de ſymo.quia tunc eſſet quaſi homagium petere.c.ex diligẽti. de ſymo. & ſic ille qui renunciat nunq̃ poterit habere regreſſum ad illud beneficium.ſ. ꝙ reſcindatur donatio vel renunciatio ratione ingratitudinis,& quia conditiones, & iura donationis non poſsint in beneficialibus adaptari, ſcilicet ingratitudo liberti,circa patronum. C.de reuoca.dona.l. ſi unq̃ vel ſi manus violentas iniecit in donatorem vel ſi atrocem iniuriam irrogauerit vel ſi graue damnum rerum ſuarum molitus ſit vel ſi vitæ periculum inferre præſumpſerit, de dona. c. fi. vel ſi conditionem appoſitam non adimpleuerit,quia in beneficialibus cõditio non apponitur,quia ſunt actus legitimi regula actus de regu. iuris lib.vi. C. de reuo.dona.l.fi.Inſti.eo.§.alie.vel ratione ingratitudinis impugnantis de poſtulan.c. fi.de exceſ. præla.c. grauem,cuius ratione aufertur etiam feudum.xcvi.di.ſi imperator & ſimiliter legatum.ff.de inoffic. te.l.papinianus. §. meminiſſe vel qui patronum impugnat, qui redigitur in ſeruitutem. C. de obſequi.patro. non præſtan.l. ſi manumiſſori.xi.q.ii.c. libertis,&. c. octaua de ſer. non ordi.c.de famulis. §. fi. quæ omnia per Hoſt.de donat. §.qualiter reuocetur. ¶Sexta ratio ſumitur a natura contractus,quia

donatarius naturaliter aſtringi ad antidora. ff. de peti. hæ re
10 redi. l. ſed & ſi lege. §. conſuluit & dicit Ho. q † antidora exponitur. ſ. ad retributionem de dona. §. fi. & dicit q naturaliter mouetur homo vt benefaciat benefacienti idest vicem impendat & beneficium recognoſcat & offendere caueat quia etiam canis vtitur hoc iure & cætera animalia inſtitu. de iur. naturali primo reſponſio multo fortius homines hoc attendere debet de teſta. cum in officiis. viii. quæſtio. ſecunda illud. Sed iſta antidora conſideranda non eſſent in donatione penſionis vel beneficii quia eſſent ſymoniaca. Quia munus ab obſequio quod eſt ſeruitus indebite impenſa. Siue a manu quæ eſt pecunia. Siue munus a lingua quia fauor eſt appellatus ſymonia dicitur vt. i. q. i. ſunt nonnulli & per Goff. de ſymo. §. committitur & intelligitur pacto præcedente vt dicit Ho. eo. §. qualiter committatur de vſuris. §. primo verſi. pactione & primaria intentione ſecus de ſecundaria dummodo mala intentione ab initio caruiſſet & dicit in nullo vel in modico peccato ſiquid recipio ſecundaria intentione ſi ſit gratis oblatum ar. xli. di. quid prodiderit. lix. diſt. officia. lxxvii. diſtin. in ſingulis prima quæſt. ſecunda q̄ pio de teſta. cum in officiis. ff. de peti. hære. lege ſed & ſi de ſymo. tua. ¶ Septima ratio ſumitur a natura conſenſus quia licet olim non produceretur obligatio ex conuentione donationis vt eſt glo. & Bar. in lege iur. gentiū. §. i. ff. de pact. donatio tamen hodie eſt contractus nominatus glo. ff. de condi. ob cau. lege ſi pecunia & gloſa in lege. i. in prin. ff. de ac. emptio. & de rerum permu. l. i. §. Item emptio. C. q metus cauſa. l. ſi donationis & . ff. de pac. d. l. iur. gentiū circa prin. & . ff. de donati. l. in ædibus. §. ex rebus & . ff. de condi. ob cau. l. fi. Nunc autem quia donatio eſt contractus opus eſt vt perficiatur conſenſus ſicut obliga. emptio & venditio inſti. de oblig. quæ ex conſen. in prin. de deſpon. impu. c. vno in prin. li. vi. & do
11 natio † non perficitur nudo conſenſu donatoris ſed requiritur conſenſus vtriuſq glo. in. l. monumentorum. C. de reli. & ſup. fune. hoc autem non requiritur in conſtitutione vel collatione penſionis in titulum quia talis conſtitutio vel collatio perficitur etiam eo ignorante cui confertur voluntate principis ſicut beneficia quæ motu proprio

conferuntur quæ tollunt omnem ſurreptionem capitulo ſi motu proprio & capitulo non poteſt & in capitulo ſi pluribus de præben. libro ſexto & in clem. ſi Romanus & clem. per literas eo. ti. & de reſcrip. duobus li.vi. ¶ Nec ob. ꝙ conceſsio facta per principem motu proprio de caſtello vel alia re cenſetur donatio & nõ requiritur conſenſus cui donatur vt eſt glo. in.l.i.C. de quadrien. præſcrip. & .l.ii. eodem titulo & lege ſi quando .C. de bo.vacan.li. x. & ratio quia princeps legibus ſolutus eſt .l. digna vox C. de legibus & papa poteſt de iure ſupra ius diſpenſare c. propoſuit de conceſ. præben. ſicut dicimus in abſolutione in qua requiri. certa forma verborum vt notauit Spec. ti. de ſen. §. vt autem verſi. quod ſi. Cui formę princeps non ſubiicitur quia vt notauit Io. xciii. di. in glo.c.i.
12 & ſi papa aliquem excommunicaret † quem intenderet abſoluere facto ſine verbis habendus eſt pro abſoluto cũ princeps ſola voluntate libertatem concedat. ff. de manumiſ. lege apud de ſen. ex.c. ſi aliquando de priuileg. cum olim .C. de fideicommiſ. liberta .l. ſi voluntate & per domi. Anto. in.c. ſi aliquando de ſen. ex. prope fi. ¶ Confirmat hoc idem Spec. titulo de lega. §. nunc oſtendendum eſt verſi. xxix. ſi ipſe ꝙ ſi papa aliquem excommunicatum ex certa ſcientia ſalutauerit vel aliter ei participauerit præſumitur ꝙ eum velit abſoluere eo ipſo de ſen. ex. ſi aliquãdo ar. de priuile. cum olim eſſemus. §. fi. & .lxiii. diſtin. cum Adrianus de con. di. ii. pacem quia princeps ſola voluntate abſoluit ſicut ſola voluntate manumittit vt. ff. de manumiſſ. d. lege apud eum. Sed Abb. ſic. in ſecundo notabili .c. cum deſideres de ſen. ex. dicit hoc ſolum ſpectare ad papam quia epiſcopus non poteſt ſola volũtate aliquẽ abſoluere ab excõmunicatiõe & ideo licet velit per cõmunionẽ ſuã illi redditã eũ haberi pro abſoluto hoc nõ põt. ¶ Secus eſt in papa quia ipſe non ſubiacet certę formę, ſed epſs ſubiicitur diſpoſitioni iur. de quo in cle. ſi ſummus põtifex eo. ti. de materia vide Io. an. addit. Specul. ti. de lega. §. nunc oſtendendum eſt verſi. xxiiii. quando dubitatur vbi refert Hoſtiẽ. & dicit de hoc dixiſſe in decre. quanto de iure iuran. ſuper ſecunda gloſa. ¶ Ex quibus conclu. de. ꝙ penſio conſtituta in titulum per papam proprie nõ dicitẽ donatio q̃a ĩ ea nõ requiritẽ vtriuſq; cõſenſus ſicut in

donatione proprie dicta, & conſequenter viſum eſt ex his rationibus qualiter conditiones contractus donationis, nõ poſſunt proprie adaptari in remiſsione penſionis, etiã per ceſſum, vel deceſſum. ¶ Reſtat poſtremo videre quomodo penſio remittitur. ſ. abſoluitur, vel extinguitur tollitur, vel relaxatur. ¶ Oppo. in præſenti materia, ꝙ beneficiũ requirit ordinem, ſi ſit curatum, ſed ordo & matrimoniũ
13 dicuntur ſacramenta voluntatis, † quia ad aliquod ipſorũ nullus compellitur a prin. & eſt ratio, quia cum ipſis & ſine ipſis ſalus eſſe poteſt, vt not. Io. i. q. i. §. ſi ergo ſacramẽta in verb. neceſsitatis Ber. in prima glo. c. veniens de tranſlat. Hoſtien. & Goffre. in ſumma de ſacramẽ. non iteran. facit. lxxiiii. di. c. vbi iſta, maxime ſi ſit abſoluta coactio, vbi nullum recipit ordinem, vt de baptiſmo maiores, & ſi ſit metus talis, qui cadit in cõſtantẽ virum, ꝙ me cauſa, per latũ. &. c. dilectus, quia integritas res eſt voti, & non præcepti. xxxii. q. i. integritas, & continentia, non debet eſſe niſi voluntaria, vt. xxxi. diſtinct. ante trienniũ &. xx. q. iii. præſens, & dicit Ioan. d. c. vbi iſta. lxxiiii. diſtinct. in glo. ꝙ talis in aliquo non habet priuilegium clerici, ſi tamẽ vult eo vti poteſt, ſed continere tenetur. Ergo ex iſtis videtur ꝙ in collatione beneficii, maxime curati & penſionis requiritur vtriuſ ꝗ voluntas, ſcilicet cõferrentis & cui confertur, ſicut in donatione contra id quod dictum eſt. ¶ So. ꝙ coactio
14 † duplex eſt conditionalis & abſoluta, vt in. c. abb. de his quæ ui. me. cauſa fi. & in. c. maiores de baptiſ. conditionalis coactio non impedit ordinẽ. i. q. i. quod quidã. xlv. di. de Iudæis, quia tacita voluntas. voluntas eſt. xv. q. i. merito & addit ibi Ioan. maxime ſecundum illos, qui dicunt, ꝙ ordini ſit votum annexum, &. xxvii. diſtin. diaconus. xxviii. diſtinct. diaconi. lxxxiiii. di. in præterito. Secus de coacta, vt dictum eſt. Nunc autem in renuntiatione pẽſionis, aut in collatione beneficii, non requiritur vtriuſ ꝗ voluntas, ſed tantum conferrentis, niſi cui confertur contradicat expreſſe, & maxime proteſtando, quia tunc bene requiritur conſenſus & ſic per taciturnitatem conſentire videbitur, quæ eſt quoddam medium inter expreſſam voluntatem & expreſſam contradictionem, vt notat Ioan an. in regula qui tacet, & regula is qui tacet. de reg. iur. ¶ Circa quod notandum, primo, vt plene pẽſionis reſolutionem intelligamus,

gamus quæ per ceſſum vel deceſſum remittitur, abſolui-
tur, tollitur, relaxatur, & extinguitur animaduertendũ eſt,
ꝙ in penſione quæ confertur in titulum quatuor conſide-
randa ſunt. Primo eccleſia cui imponitur. Secundo pen-
ſionarius cui, ſcilicet datur penſio. Tertio penſionarius qui
dat penſionem. Quarto titulus nouiter inſtitutus qui
confertur ab habente iuriſdictionem tantum ad tempus,
cui confertur & non perpetuo. ¶ Item notandum ſecũdo
ꝙ licet penſio ſit beneficium, eo modo quo ſuperius dictũ
eſt, quia benefacit & confertur in titulum, vt not. Imol. &
Zab. in cle. quia regulares de ſupp. neg. præla. in diffinitio
ne ipſius & multa habeat, quę beneficiis competunt vt ibi
dicunt. Et rationem aſsignant, quia diffinitur ſic beneficiũ
quando confertur in titulum, non tamen eſt perpetuum
beneficium quia confertur ad tempus. Ita ꝙ ſibi cõpetunt
conditiones, aliquæ beneficii, non tamen omnes. Ideo po
teſt permutari, vt ſuperius dictum eſt. nec donari, nec re-
nunciari, quia deſinit eſſe per renunciationem, quia extin-
guitur titulus, & conſequenter proprie non dicitur vaca-
re ſicut cætera beneficia vacant modis illis, de quibus per
Hoſtien. in ſumma ne ſe. va. §. quot modis. Remittitur ve
ro penſio per ceſſum vel deceſſum hoc modo, quia eccle
ſia in tali deceſsione abſoluitur. Actio penſionarii, cui tolli
tur. & obligatio penſionarii qui relaxatur & in fine titulus
extinguit̃. Et iſti ſunt termini qui exceſsibus & cẽſuris cõ
ueniunt, vt dixi ad longum in libro de abſolutionibus ſa-
cræ pœnitentiariæ, & in curia Romana, in diffinitione ab
ſolutionis, vbi habetur ꝙ exceſſus & excommunicatio ab
ſoluuntur proprie ſuſpẽſio tollitur, interdictum relaxatur,
& conſequenter actio ſathane extinguitur. ¶ Et primo ex-
ceſſus & excõmunicatio abſoluitur, ſiue ſit lata ab homine
vel a iure ratiõe criminis, vel ratione cõtumaciæ, maxime
ꝓcedente ſententia, quæ iuſta vel iniuſta timẽda eſt. xi. q. i.
ſententia. Et quę ſit eius forma & ſolemnitas ſeruanda no.
in. c. cum deſideres de ſen. excommu. & per Inno. & Ho.
& Ioan. an. & per Specu. de ſenten. excom. §. porro, verſi.
nunc autem de excommunicatione. xi. q. iii. c. cũ aliquis.
15 ¶ Moui etiam ibi † quæſtionem, quare non dicitur ſolu-
tio ſed abſolutio, & propter quid præpoſuit eccleſia ab,
cum eam ſubticuit Chriſtus, quãdo dixit Petro, Math. xv.

quodcūq; ſolueris, & not. q fil. ſint legiti.c.per venerabiles §.rationibus verſi. ſane de maiori.& obedien. ſolite. xix. diſtinct. ita dominus.xx.diſtinc.in princi.xxi.diſt.in nouo. xxii. diſt.c.ſacro ſancta.l.di. ponderet, & capitu.vt conſti tueretur.ix.q.iii.aliorum.xxiiii.q.i.c. quodcunq;,&.c.quia ex ſola,&.q.ii.in prin.&.c.legatur,&.c.nec quiſq̄,&.q. iii. c.ſi habes.¶ Id idem Saluator dixit apoſtolis,quodcunque ſolueritis ſuper terrā: per quæ verba dedit illis claues Re gni cælorum,vt not.de pę.& re. cap. noua. Idem habetur Ioan.xi.de Lazaro, ſoluite & ſinite abire. Et Math.xxi.de aſina alligata,ſoluite & adducite mihi. ad quid ergo eccle
16 ſia addidit præpoſitionū ab.Et reſpondi † q; hoc verbum ſolutio quatuor ſignificat. Primo ſolutionem pecuniæ,vt habetur de ſolut.per totum.Secundo ſignificat nexum & vinculū, Eſaias.lii. Solue vincula colli tui,& Exo.iii.Sol ue calciamenta de pedibus tuis,Eſaias.lviii.Solue faſcicu los deprimētes. Tertio ſignificat diſſolutionem obligatio nis legalis.ff.&.C.ſolut.matri.per totū. Apoſtolus alliga tus es vxori, noli quærere ſolutionem. Quarto ſignificat reſolutionem iurium legum & capitulorum,quæ per do ctores in ſuis gloſis adducunt in oppoſitionibus,quæ vi dentur adinuicem contrariari, quando ſic dicitur, Glo.in prima parte opponit, & ſoluit,& in ſecunda quærit & re ſpondet,& ſic ſolutio reſpicit oppoſitionem.¶ Hæc qua tuor requiruntur in abſolutione pœnitentiali, & primo pecuniarum ſolutio ratione peccati, quia empti ſumus pretio magno.Primo ad Corinth.v. & prima Petri, non corruptibilibus Auro & Argento redempti eſtis,ſed pre tioſo ſanguine agni incontaminati Ieſu Chriſti, Apoca. primo redemit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Se cundo reperitur ſolutio vinculorum, & nexus ſcilicet pec catorum.ps. funes peccatorum circumplexi ſunt me, qui bus ſolutis reperitur.¶ Tertium ſcilicet illa legalis obliga tio,quæ captiuum hominem dicebat in.l.peccati.¶ Poſtre mo per abſolutionem reſoluuntur iura leges & capitula adducta per ſathañ. contra peccatorem ponitur ergo ab præpoſitio,quæ perfectionem ſignificat omnium iſtorum
17 quatuor. ¶ Suſpenſio vero † tollitur ipſo iure ſine aliqua abſolutione,vt notauit glo.in.c.quia ſæpe,de elec.lib.vi.& Io.lxxxi.di.ſi qui,xvi.q.vii.ſi quis deinceps,& de matrimo.

contract. contra for. eccle. c. de muliere. Et ſunt ſtatim abſoluti facta reſtitutione, vel perito mādato optimus tex. ca. exigit de ceſi. libro ſexto in glo. penulti. allegat. lxxxi. di. ſiqui cum ſuis, &c. c. i. de elect. eo. libro. §. qui vero, &c. cap. cupientes, §. cæterum eo. lib. & titulo, & clem. ii. de vita & honeſt. cleric. in verb. ſuſpenſi. & cle. cupientes, de pœ. in verbo. ſuſpenſi. ¶ Interdictum vero proprie relaxatur, vt in cap. alma mater de ſenten. excommu. lib. vi. in ver. fa-

18 cienda eſt relaxatio interdicti. Et hic nota. † ꝙ lata differētia eſt inter interdictum & ceſſationem a diuinis, quia primo caſu celebrans eſt irregularis. Secundo vero nō glo. ii. in cap. ſi canonici de offic. ordini. libro ſexto. Innocen. eo. tit. c. irrefragabili, vbi dicitur, de iſta ceſſatiōe, quod eſt organa ſuſpendere & dicit ibi glo. ꝙ tali ceſſatione durante poteſt ibi epiſcopus, & alii celebrare, ſine irregularitatis pœna, vt in capitu. irrefragabili, §. cæterum, & idem Ioan. mona. & archi. dicto capitulo ſi canonici. ¶ Sed hoc notandum diligenter ꝙ licet relaxatio conueniat interdicto proprie tamen ſententia excommunicationis interdū etiam dicitur relaxari ſcilicet ad cautelam, vt in capitulo Apoſtolicæ, de except. ibi relaxamus, & in capitulo venerabili de ſenten. excom. ibi relaxauimus, & in. c. præſenti eo. titu. lib. vi. in verbo relaxationis, & quod not. Ioan. an. in nouella in. c. ſolet de ſenten. excom. lib. vi. in. vii. quæſi-

19 to. ¶ † Et quia appellatione cēſuræ veniunt iſta tria ſcilicet excom. ſuſpenſio & interdictum, vt in. c. quærenti de verb. ſigni. Ideo dicit ibi Abb. ſicu. ꝙ in multis procedunt a pari. Ideo aliquando non ſolum interdictum, & excom. relaxātur, ſed etiam ſuſpenſio & iterdictum pariter, vt in. c. cum inter de electione ibi ius penſionis & interdicti ſententia relaxata, & in capitu. graue de offic. ordini. ibi ſententias ſine difficultate relaxes. ¶ Aliquando vero ſola ſuſpenſio relaxatur, vt in capitulo dilecto filio de teſti. ibi ſuſpenſioni præpoſiti relaxata. ¶ Aliquando ſola excommunicatio relaxatur, vt in capitu. venerabili de ſenten. excōmu. libro ſexto §, ſed ſi in verbo relaxetur, &c. §. ꝙ ſi dubitetur in verb. relaxare & in. c. capitulū de reſcriptis in verb. relaxetis, & capitu. cum medicinalis. §. ſuperior vero in ver. relaxans, de ſenten. excom. libro ſexto. ¶ Aliquando tria pariter relaxantur, vt in. c. Romana in prin. de ſenten.

excom.lib.vi.ibi interdicti ſuſpenſionis,vel excõmunica-tionis ſententias,'non relaxent. Tamen communis vſus loquendi eſt ꝙ excõmunicatio abſoluitur,ſuſpenſio tolli-
20 tur,& interdictũ relaxatur.¶ Addit do. † Anto.poſt Hoſ. d.c.quærenti,ꝙ appellatione cẽſuræ, non comprehẽditur depoſitio,licet contineatur ratione correctionis.l.diſt.contumaces.de ſta.monacho.ca quæ verſi.ꝙ ſi abbas. Et ſimile degradatione,& aſsignat rationem,quia cenſuræ ſunt tẽporales, iſte vero perpetuæ.Et cenſuræ ſunt medicinales: iſte vero mortales. Cenſuræ diſciplinant. Iſte eradicant capitu. cum medicinalis in princi. de ſenten. excommu. libro ſexto. ¶ Concludendum eſt ergo ꝙ iſta tria proprie appellatur cenſuræ,d.c.quærenti. & dicit Ioan.an.in cap.abſolutionis,ꝙ me. cauſa lib.vi.ꝙ paria ſunt & ſecum trahunt executionem,& ſequens appellatio nõ ſuſpendit earum effectum de app.paſtoralis,&.c.ad hæc quoniã, & de ſenten.excom.is cui lib.vi.& in ſcriptis ferri debent,de ſenten.excõ.cum medicinalis.§.& hæc eadẽ lib.vi.Et di-
21 cũtur neruus † eccleſiaſticæ diſciplinæ,vt.c.cum inter de conſue.& cle.i.de ſenten.excommu.Ideo nõ immerito in hac materia induco conditiones cenſurarum in remiſsione penſionis,quia penſio eſt cenſura per amphibologiam quia bene caſtigat eccleſiam,& curatũ vel prælatum.Ideo dicitur neruus,ſed ferreus ceruix ſua, quia dura & frons ſua ærea,vt dicit Eſaias.xxviii.Et caſtigat aliquãdo vſꝗ ad internitionẽ exinanitionem,ſcilicet vſꝗ ad fundamẽtum
22 in ca.inter hæc hyrcus de pœni.diſtinct.iii.& penſio † appellatur hyrcus ſacrificii,qui in cineres redigitur,quia ad tempus eſt,& non perpetuo ex cauſa. ſ. maxima,vt dictũ eſt in diffinitione.¶ Hyrcus enim animal fętidum eſt, vt poeta dicit.Subſtinet immundum, fęta capella marẽ,quia penſio eſt plaga fętida ex percuſsione nerui eccleſiaſticæ diſciplinæ ſimilitudinariæ inflicta,quæ apud triremes appellatur, anguilla. Ideo cenſurarum conditiones in eius remiſsione & ceſsione interuenire dicuntur, ſcilicet abſoluere tollere & relaxare quibus poſitis extinguitur titulus. ¶ Et primo dico ꝙ in ceſsione penſionis vel deceſſu eccleſia abſoluitur,& reuertitur ad naturam ſuam.Ideo prompriora ſunt iura,ad abſoluẽdum,vt in regula in obſcuris. de reg.iur. li. vi.de proba.c.ex literis.ff.de acti.& obli.l.ar-

ſtianus,&.ff.de pe.l.reſpiciendum de fid.inſtrumen.c.inter dilectos in fi.Inno.de re iudi.cum Bertoldus, & in tali ceſſu vel deceſſu non dicitur proprie abſolutio pœnitẽtialis,vel ſacramentalis,ſed ad inſtar iudiciariæ abſolutionis, ſicut quem dicimus abſolutum ab inſtantia iudicii,de quibus nouem iudiciariis abſolutionibus dixit ad longũ do. Anto.in.c.de iis,de accuſa.Ideo in ea nec verbũ,nec manus impoſitio requiritur,quãdo decedit & definit eſſe,nec ſcriptura aliqua,ſicut requiritur in abſolutione excõmunicationis.c.cum medicinalis de ſenten.excõmu. lib.vi.vbi oportet exprimere cauſam.c.cum pro cauſa eodem titulo & ibi Innocẽ.& in.c.dilectus filius de reſcriptis in magna glo.& in.c.ꝙ ſuper his in glo.fi.de fid.inſtru.de offi.ordi. c.ex parte,& quod not.abb.ſicu.d.cap.cum pro cauſa de ſentẽ.excom.ſed tantum requiritur ceſſus vel deceſſus,vt dicit abb.ſicu.in.c.propoſuit de cle.ex.miniſ.in vltimo notabili. ¶ Et forte talis abſolutio melius dicetur declaratoria,& non ſacramentalis,tamen iudiciaria, quia declaratur eum amplius nõ teneri ad ſolutionem pẽſionis,de qua pleniſsime dixi in libro de abſolutionibus,& not.xi.q.iii. excellentiſsimus.xv.q.vi.auctoritate.xxiiii.q.i.audiuimus de arbi.c.ii.& tales declaratoriæ abſolutiones ſapiunt in parte naturam iuris,& quodammodo diſpẽſationis,vt no. in cle.ſi furioſus de homicidio,in quibus literis papa negocium ſuum declarat per ſuum penitentiarium in foro conſcientiæ dũtaxat potius ꝙ̃ aliquid noui faciat.ff.de acquiren.re.do.l.adeo quidem.§.cum quis in fi.ff.de teſti.l.hæredes.§.i.ff.ſi ſer.vendi.l.ſicut.§.diſtant.& eſt glo.in.c.nouit.de app.in verb.publicauit facit.c.literæ tuæ de dilat.& quod not.Ioan.an.in cle.ſtatutum de elect.in verb.declaramus,& in cle.ſi.de reſcriptis in verb.vbi non dixit declaramus,ſed ſtatuimus,quod videtur ius nouum inducere,& propter hæc verba Ioan.an.facio latam differentiam quando papa committit,declares eum in foro conſcientię nullum reatum homicidii incurriſſe. Et quando dicit declares &c.ſecumq; diſpenſes.¶ Secundo dico.ꝙ per ceſſum vel deceſſum actio penſionarii,cui ſcilicet datur,tollitur ipſo facto,ſicut ſuſpẽſio.Et ſequitur correlariæ,ꝙ poſt ꝙ̃ fuerit eccleſia abſoluta perimitur actio.ſicut dicimus in reſtitutione pignoris.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.& ad hũc

ſenſum dicitabb. ſic.in.c.propoſuit de cleri. ex.mini.in vl timo notabili,ꝙ excō,& cęteræ cēſuræ nō notant irretitos infamia perpetua,quia ea ſublata tollitur infamia,& irreti ti abſoluti capaces ſunt beneficiorum. Et addit,ꝙ infamia
21 † ciuilis nō irrogatur per cēſuras,ſed canonica tantū,quia ciuilē ſolus princeps reſtituere pōt,vt in.l.i.§.de qua.ff.de poſtu.& Inno.in.c.cū tu.de re iudi.Hinc eſt ꝙ ſublata pē ſione actio pēſionarii,in totū aufertur.ff.de re iudi.l.quod iuſsit,quia tollere idē eſt quod remouere.ff.de ſer.vt.præ. l.ſi arborē.§.per contrariū.ff.de iuriſdic.om.iudi.l.ſi id qđ §.doli mali.&.ff.de pac.l.ſi vnus.§.pactus.Et auferre tol lere & remouere idē eſt quod in totū delere.ff.de re iudi.l. quod iuſsit,de qua materia per Spec.titu.de remiſ.per to tū,& iſto modo actio penſionarii tollitur ad inſtar ſuſpen ſionis & remiſsionis,quia remittere idem eſt,quod dare, vt.ff.de condi.ob cau.l.ſi mulier.ff.de calum.l.ii.ff.de do na.inter virū & vxo.l.iii.§.ſi ex ſtipulatu,& tali modo ca pitur remiſsio capi. cum venerabilis de cenſi.in verb.re miſit,& per Ioan.an.in cap.ſtatutum.§.ſiquid autem in verb.remiſsione de reſcriptis lib.ſexto.&.C.ad leg.falci.l. ſi.vbi ponit differentiā inter donationē & remiſsionē.alle gat.c.exigit,de cenſi.in verb.ſatisfactionē. Et dicit ꝙ re miſsio facilius præſumitur fieri fraudulenter,ꝗ donatio, quia facilius remitteret quis multa ꝗ donare pauca ſimile ff.ad velleya.l.ſed ſi ego vbi dicitur,ꝙ ſenatuſconſultum mulieri intercedenti conſulere voluit,& non donāti.Ideo facilius ſe obligat mulier ꝗ alicui donet,vt dicit Ioan.an. dicto capitu.ſtatutum.Et hęc eſt ratio quare prohibetur ne pęna interueniat in matrimonio & non arra.quia fa cilius promitteret,quis centum ratione pęnæ,ꝗ daret.x. nomine arrę.vt nota.de ſponſa.gemma,quia ſi reſileat ſi ne iuſta cauſa ſponſalia ſoluentur.C.de ſponſa.l.vlti. &.ff.de verb.obligat.l.ticia &.C.de inutili ſtipul.l.ii. & hæc vera eſſe dicuntur dummodo contractus non fiat in fraudem & ſic non faciliter donatur,ſicut obligatur.ff. ad velley.l.ſed ſi ego.§.ſi. ¶ Tertio dico ꝙ per ceſſum vel deceſſum,actio penſionarii,qui relaxatur,ſicut inter dictum.Et notandum,ꝙ relaxo per.x.vt grammatici di cūt pro ſoluo,dicitur eſſe.nam laxare idē eſt,quod aperi re,vnde Vergilius Laxat clauſtra Sinon,quia in relaxatio

ne interdicti aperiũtur eccleſiæ,& impune patet ingreſſus
earum,& aperiuntur diuina,& pulſantur campanæ & cæ
25 tera Sacramẽta reſerãtur.Ideo iſte † terminus relaxo capi
tur tribus modis ſecundũ iura. ¶ Primo modo,quãdo mi
tigatur rigor,vt in.c.alma mater de ſenten.excõ.lib.vi.vbi
conſulte & rationabiliter,ad tẽpus reuocatur ſententia, &
relaxatur ſcilicet in feſto Natalis domini,Paſcæ, Penteco
ſtes , & Aſſumptionis Virginis glorioſæ. Et capitur hic
relaxatio ad ſimilitudinẽ cordę arcus & baliſtæ, quæ aliqñ
trahitur,& relaxata reuertitur ad ſui naturã.Et ad huiuſmo
di ſimilitudinẽ dicimus relaxari ſententiã ad cautelã in te
ſtibus excõmunicatis , quouſq; deponant,vt in.c. veniens
de teſti.ii. Et ſimile in excõmunicatis in forma camerę qui
abſoluuntur cũ reincidentia ſecundũ formã.c.eos de ſen.
excõ.li.vi.quę talis abſolutio ad tẽpus eſt & nõ perpetuo.
¶ Secundo modo capitur relaxo,pro eo ꝙ ſentẽtia,aut fuit
nulla vel dubia.Et primo modo ſi fuit ſentẽtia nulla,vt in
c.pñti de ſen.ex.li.vi.in glo.in verb.ad cautelã,vbi narran
tur.xii.cauſę nullitatis,& dicit Io.an.in.c.i.de ſen.ex.li.vi.
in nouella,ꝙ relaxatio dicitur cũ de iniuſtitia cõſtat,& qđ
etiã not. dñs Anto.in.c.graue de offi.ordi.in vlti. glo. ſ. ꝙ
verbũ relaxes proprio ſignificatu refertur ad actũ,& præ
ſupponit validitatẽ relaxandi.Sed ſi allegetur nullitas rela
xes,eſt improprie & refertur ad relaxationẽ facti,vt eſt glo.
in.c.vno ꝙ me. cauſa lib. ſexto.Et addit ꝙ ſi tunc prælatus
intromittat ſe de ſubiectis regularibus alterius prælati,
tunc ſententiam relaxari debet,ideo dicitur. d. cap. gra
ue,de offi. ordi. relaxes , vt caute poſsit epiſcopus ſuum
errorem corrigere,ne confundatur. Et addit ꝙ poterit di
cere ſecundum Hoſtien. tales ſententias quas tali de uo
luntate papę relaxo, cui obedire oportet. xix. diſtinct. ob
26 memoriam,de accu.qualiter.Et addit ꝙ quãdo † ſentẽtia
tenet fit abſolutio ad cautelam,quando non tenet fit rela
xatio,vt dicit Ioan.an.in nouella.d.c. primo de ſen.excõ.
& intentione Hoſt.ꝙ abſolutio cõpetit in dubio reuoca
tio vel relaxatio,cum de iniuſtitia conſtat. ¶ Si vero ſen
tentia fuit dubia , tunc petenti nemini denegatur , & ſine
difficultate relaxatur , etiam inuita parte , vt in.c. ſolet de
ſenten.excommunicatio,libro ſexto. Et addit Ioan. and.
in no.d.cap.i. de ſentẽ.excõm.lib. ſexto ꝙ excommunica

tor ſine difficultate,hanc ſententiā relaxare debet.ſuperior uero illam abſoluit,vt dixit Ho.de materia vidē vt dixi in lib.de abſolutionibus in tractatu de abſolutiōe ad cautelā.

¶Etiam iſto ſecundo modo pēſio nō relaxatur nō ratione nullitatis,quia ipſa aliqua eſt, nec ratione dubietatis, quia certa maxime ſi cōferatur in titulū,ab habēte iuriſdictionē.

¶Tertio modo capitur relaxo,pro eo ꝙ penitus abſoluit vel diſſoluit, cedit vel decedit ad ſimilitudinē mortui vel defuncti,& ſignificat finalem diſſolutionē.Eo ꝙ mors omnia ſoluit. In auctēn.de nupt. §.diſponat colla.iiii. Et ſic capitur relaxatio cap.i.de renunc.in verb. poſtulas relaxa
27 ri ideſt abſolui vel diſſolui ab epiſcopatu. Et quia † petebat epiſcopus propter ſenectutem,& inſufficientiā tanquā emeritum relaxari papa reſpondet, ꝙ indecens omnino probatur prius ſoluere militiæ cingulum, q̄ cedat victori aduerſitas præliorum,& capitur relaxari in.d.c, ac ſi eccleſiæ cederet vel decederet. Et iſto modo penſio proprie relaxatur admodum interdicti, quando totaliter relaxatur. Ex quibus ſequitur ꝙ abſoluta eccleſia:& ſublata actione penſionarii cui.Et relaxata obligatione penſionarii qui titulus penſionis extinguitur. Sicut titulus ſathane in cenſuris. nam per cenſuras traditur quis ſathañ.non perpetuo,ſed ad tempus vt ſaluus fiat ſpiritus ſuus.x.q.iii.audi, ſed ſi pateat ſaluus eſt, quia cenſuræ ſunt medicinales cap.i.de ſenten. excom. lib. vi. Ita titulus penſionis eſt ad tempus quo medio tempore eccleſia expetitur & cribratur ſicut triticum,& ſi curatus vel prælatus patienter tolleret ſaluus eſt ipſe cum eccleſia ſua,tamen cū venerit ceſſus vel deceſſus,per quæ titulus penſionis extinguitur. ¶Sed hoc oriretur quæſtio difficillima pro tanto ꝙ in iſto tractatu adaptauimus penſioni conditiones cenſuræ. Quæritur ergo, an ſicut in ceſsione penſionis,poteſt conſtitui procu
28 rator † ad cedendum vel renunciandū penſioni, ſi renunciatio dici poteſt ihitur a ſimili, an abſolutio dictarum cenſurarum poſsit conferri abſenti per procuratorem. Hæc quæſtio vētilata fuit,tēpore domini Sixti, quarti in. d. Laurentio de medicis,& cæteros de balia ciuitatis Florētię. An compellerentur de iure præſenti aliter ſedem apoſtolicā viſitare pro munere abſolutionis. Et Inno.auget difficultatem in.c.cum deſideres,de ſen. excom. vbi dicit, ꝙ ſen-

tentia

tentia abſolutionis non fertur niſi præſens ſit excõmunicatus, vt poſt ſententiã ſolennitas obſeruetur, vt hoc innuit,
29 & addit † ꝙ nunq̃ abſolutio excõmunicationis danda eſt per procuratorẽ. Nec obſtat ꝙ quiſꝙ poteſt facere per aliũ quod per ſe poteſt, quia illud intelligitur niſi perſonæ requiratur præſentia, ſed in abſolutione & perſonæ præſentia, & ſolennitas requiritur. Diſtinguit tamẽ ipſe inter ſententias ſuſpenſionis & interdicti in quibus poteſt dici contrariũ, quod ibi uide, quia ibi non requiritur induſtria perſonæ. Sed Roſarius recitat, G. naſonem dicentem, ꝙ abſolutio fieri poteſt, ſed reconciliatio nõ de qua loquitur. c. cũ aliquis. xi. q. iii. & xxiiii. q. iii. c. notandũ, quia in recõciliatiõe. i. in eccleſiarũ ſolenni reductione certa forma requiritur, vt in iuribus ſupradictis, quæ in abſentia non poteſt ſeruari, tamen dicit Inno. ꝙ non debet fieri, ſed facta tenet. De hoc etiã legitur & not. ii. q. v. quanto. Et melius in Specu. titu. de procuratore. §. ratione ergo ſui verſi. Itẽ oppo. vbi dicit Spec. ꝙ talis abſolutio per procuratorẽ nõ datur niſi petenti, & ſi non poteſt mittat nuntiũ ſpecialẽ ſeu procuratorẽ, qui hẽat ſpeciale mandatũ, allegat. xxiiii. q. ii. lega. Et addit Spec. Si. n. petente procuratore, & auditor aliquẽ velit abſoluere mãdabit presbytero, cuius eſt parochianus is qui debet abſolui, ꝙ illum iuxta morẽ eccleſię abſoluat. Vel ſi per auditorẽ ſit præſentialiter abſolutus, mandabit presbytero prædicto vel alicui pęnitẽtiario in curia, ꝙ illũ iuxta formã eccleſiæ introducat remittit ad notata per eũ, de ſentẽtia. §. vt aũt verſi. Itẽ ſciãs ꝙ licet. Sic ergo patet ꝙ per procuratorem ad hoc ſpecialiter conſtitutũ peti poteſt in iudicio & extra abſolutio. Et cũ eo ipſam dandã fore vel non dandam. Danda autẽ eſt per eum vt ipſe alterius nomine abſoluat. Et ſic debet intelligi quod not. Inno. de ſen ten. ex. cũ deſideres. Hæc ſunt verba Specu. ¶ Specificat tñ Spec. ti. de ſen. §. vt aũt quæ præmiſimus verſi. illud quoꝙ
30 notandum, quid agendum, ſi non poſſunt adire † ſedem Apoſtolicã vel mittere. Et dicit ꝙ per alios in neceſſitate

q in petẽda abſolutione p̃ pcuratorẽ req̃rat̃ ſp̃le mãdatũ uide glo. in c. qad agendũ. in. vi. vel paciscitur pcurato. in. vi. Abba. in. c. cũ deſideres. ... et ibi late ... illis ... ſen. exco.

alia corporis impotentia, vel aliquod aliud canonicum im pedimentum. Puta, quia non ſunt ſui iuris, vel ſunt nimiũ debiles vel delicati, vel ſerui, vel officialis turbam arcendo, vel qui ſunt membris deſtituti & valitudinarii. Tunc iſtis iniungi debet, ꝙ reſumptis viribus ad ſedem Apoſtolicam vel eius legatum accedant eius beneplacito parituri, ſecundum formam cap. eos de ſenten. excom. lib. vi. Hæc probantur de ſen. excõ. quis, & cap. de cætero & cap. mulieres, &. c. relatum, & c. ſi vero, & c. ea noſcitur & c. nuper in fi. & ſimiliter ſi fuerint per alium excommunicati iniungetur eis ꝙ parebunt excõmunicatoris mãdato, vt in. c. nuper. §. fi. de ſen. ex. hæc ſunt de inteñone Spec. vt ſupra. ¶ Et notandũ ꝙ in tali abſolutione vel perſonali

31 ter vel per procuratoré ſeruabitur ſolennitas † quę dicitur per Inno. in. c. cũ deſideres de ſen. ex. quæ fit in introducendo in eccleſiã cũ. ps. pęnitẽtiali, & aliis vt i. c. a nobis de ſen. excõ. vel vt dicit ipſe cũ alia ſolẽnitate cõſuetudinaria obſeruata. Sicut eſt forma recõcillationis in pęnitẽtiaria apoſtolica, & nõ cõmunicabitur ei, niſi poſt obſeruatã ſolẽnitatẽ, hęc Inno. in. c. cũ deſideres. Ita ꝙ videt ipſe innuere, ꝙ in tali abſolutione neceſſario duo requiruntur. ſ. pñia per ſonę vel ſi aſsit neceſsitas perſona ꝓcuratoris, & obſeruata ſolẽnitas cõſuetudinaria. Et hãc formã dñs Sixtus ſeruauit cũ ambaſsiatoribus Florentinorũ, vt iuris ordo ſeruarẽtur, & auctoritatẽ præſtaret formę recõciliationis factę pęnitẽtiariæ. De materia dixi lib. de abſolutionibus in princ. in quarta differẽtia. ¶ Sed in hac materia mihi videtur eſſe diſtinguẽdũ, an loquamur in ordinario vel in papa. Si in ordinario, ſecundum dicta Inno. c. cũ deſideres de ſenten. ex. locum non habet, ꝙ poſsit in forma iuris ſi ſit ſubſtãtialis diſpẽſare, quia diſpenſare in forma tali, venit de expreſſo in curia Ro. Et ordinarius. ſ. maior pęnitẽtiarius diſpẽſare nõ põt ſine expreſſo mandato papę, niſi habeat aliũde, quia omiſsio formæ viciat abſolutionẽ, vt dixi in lib. de abſolutionibus. c. de forma facit. c. piſanis de reſti. ſpo. ¶ Si vero loquamur in papa, certũ eſt ꝙ non ſubiicitur certæ formæ, vt ſupradictum eſt, immo in curia Ro. vt dicit Ioan. an. in glo. i. c. ad apoſtolicæ de re iudi. lib. vi. cum loquitur de proceſsibus apoſtolicis, vbi dicit ꝙ in his papa non ſumit auctoritatem a iure ſed econtra.

1 Penſio an extinguatur propter ſterilitatem vel alium for tuitum caſum.
2 Penſionarius an teneatur ad onera.
3 Penſio an minuatur ſi redditus eccleſiæ fuerint diminuti, & numero. 5.
4 Emphitheoticus ſenſus non minuitur propter damna in re emphiteothica contingentia.
6 Patroni an teneantur diminuere cenſus eccleſiæ de iure patronatus &c. ſi fructus ſunt extenuati.
7 Penſio tendens in grauiſsimum damnum eccleſiæ mode rari debet.
8 Apoſtoli laborabant manibus propriis, vt manducarent.

1 Poſtremo & ultimo Quæritur in hac materia, poſito † ꝙ aut propter ſterilitatem incendium, deuaſtationem & deſolationem, & hoſtium, vel infidelium incurſiones. An extinguatur penſio collata in titulum. Et ſi redditus ſint extenuati propter noua vectigalia impoſitiones decimas propter pontium refectiones pedagia & ſimilia onera & caritatiua ſubſidia a prælatis laycis conceſſa, & plerunque a ſede Apoſtolica confirmata, an penſionarius, cui obligetur pro rata. Et ſi beneficium fuerit exinanitum, vt vix ſufficiat vni qualiter in materia procedetur. ¶ Hic videtur dubitari de tribus, Primo an penſionarius cui obligetur ad onera. Secundo ſi redditus fuerint diminuti, an diminuantur pro rata. ¶ Poſtremo, ſi redditus eccleſiæ fuerint extenuati, ꝙ vix vni ſufficiant ex quo vterque penſionarius eſt in eccleſia intitulatus diuerſis reſpectibus, quia vnus intitulatur ad tempus, alter perpetuo, & ſic non eſt contra capitu. cum non ignores de præbendis. Tunc quare an fructus inter vtroſque pariter diuidantur, aut dentur penſionario qui, aut penſionario cui. ¶ Hæc tria dubia in materia penſionis plurimum venti

ſtrictiſsimas in forma cameræ, puta compoſitiones cle. ad noſtram de cenſi. §. pro equitaturis verſicu. nec compoſitiones quod intelligendũ eſt quo ad illa, in quibus valeret cõpoſitio vt not. in cle. prima de cenſi. in verb. legitima, maxime ſi fiant auctoritate ſedis apoſtolicę ratione cuius purgatur omne vitiũ ſymoniæ ſicut dicimus in permutatione c. quęſitũ de re. permu. in glo. & per dom. Anto. eo. c. in. iii. quæſito, & per Spec. eo. tit. in rubrica & per Ho. eo. §. quid poteſt permutari, & dixi ſuperius ad longũ in ſeptimo quęſito.
2 ¶ Veniamus ad primũ dubiũ. ſ. an † penſionarius cui obligetur ad onera. ¶ Reſpondeo ꝙ ſi penſio ſit conſtituta in ſufficienti beneficio, vt dictum eſt nõ obligabitur pẽſionarius cui ad onera cõſueta, vt in. c. de monachis, de præben. Et talia onera tria ſunt. ſ. ꝙ poſsit ſeruare hoſpitalitatẽ xlii. di. §. i. lxxxv. diſtin. Florentinũ. ¶ Secũdo ꝙ poſsit epiſcopalia iura perſoluere, & ſunt quatuor, vt dicit Zab. in cle. prima de cenſi. in. xii. quæſito quę quidem ſunt impreſcriptibilia. ſ. viſitatio. Correctio ꝓcuratio. & cathedraticũ, quæ omnia cõtinentur, ſub epiſcopali imperio mero, quæ non poteſt epiſcopus a ſe abiicere, tacite vel expreſſe. ff. de offi. præſi. l. legatus de pactis. l. ius agnationis, & ꝑ Ho. de offic. ordi. §. quid pertinet. ¶ Tertio congruã ſubſtentationem habere. xxi. q. i. c. i. & c. is cui, de præben. lib. vi. & c. ſicut nobis de ſupp. neg. præla. & c. conquerente de cle. non reſiden. & de reſcriptis cũ adeo, & in. c. extirpandæ, de præb. & c. i. de inſtitu. & ratio eſt quia in cõſtitutione pẽſionis iſta primo cõſiderãda ſunt ſecus de omnibus incõſuetis quæ imponuntur extraordinariæ eccleſiis puta decima papali pontium agerum & ſimilium, quia eſt naturæ conſonum illos non recuſare onera, qui rerum commoda complectuntur clementina prima de cenſi. ff. de regulis iuris. l. ſecundum naturã, & regula qui ſentit de regu. iur. lib. vi. quia non eſt ferrẽdus qui lucrũ amplectitur &c. C. de cadu. tollend l. vna. §. proximo in fi. ¶ Secundũ du-
3 bium eſt, ſi redditus † eccleſiæ fuerint diminuti, an penſio diminuatur pro rata. Hanc. q. decidit Ludo. de Roma. ſuo conſilio. cclxix. in. vi. quæſito vbi tenet, ꝙ diminutis facultatibus eccleſiæ mero iure ſit illi diminuendũ onus impoſitũ. Et propter hoc primo ab excõmunicato ſic. quia prout miles ſeculi. Ita miles dei, qui eſt ſacerdos, & con-

ſequenter eccleſia hoc priuilegio gaudere debet, vt non conueniatur, vltra q̄ facere poſsit. hæc eſt glo. ordinaria arguens de militia ſeculari ad clericalem in.l. miles.ff. de re iudi.cuius ſententiã ſequũtur canoniſtę in.c.odoardus de ſolut.& in.c.olim.ii.de reſti.ſpo.In idẽ cõcurrit glo. ordi.in.c.ſtudeat,ſuper verb.& ſui.l.di.dicens clericũ hoc priuilegio gaudere,vt ita exigatur,ꝙ tantũ ei relinquatur, vnde ſe & quos ex neceſsitate ſecũ habet poſsit cõmode ſubſtentare. Et ſic in effectu nõ conuenitur vltra q̄ facere poſsit. Et addit ſi ergo hoc habet ſacerdos pp eccleſiã multo magis eodẽ priuilegio potitur ipſa eccleſia, quia ꝓpter ꝙ vnũquodq; tale & illud magis.C.de ſac.ſanc.ecc.auctẽ. multo magis. ¶ Secũdo id idẽ probatur ſic,quia onus penſionis impoſitę cõcernit vniuerſa bona eccleſiæ. vnde cõſequẽs eſt,vt iuxta diminutionẽ bonorũ eccleſiæ diminuat̃ ipſa pẽſio. Iſtud primo probatur in.c.propter ſterilitatẽ,cũ plurimis aliis legibus decidere dicẽtibus de locato vbi patet ꝙ cõtingente diminutione reddituũ fundi coloni diminui proportionabiliter debet pẽſio ſtatuta ſolui per reſpectũ ad reddit⁹ ex fundo cõmuniter percipi cõſuetos. Iſtud idẽ probatur ex.l.forma.§.illud.ff.de cẽſi.&.l.ii.C.de allu.& pallu.vbi expreſſum eſt,ꝙ eis qui ſuũ deplorãt patrimoniũ diminutũ in hoc pie ſubueniendũ eſt,vt tributũ quod impoſitũ erat per reſpectũ ad patrimoniũ per eos ſoluẽdũ diminutionẽ ꝓportionabiliter recipit. Superueniẽs enim deficiẽtia facultatũ iuſtã inducit cauſam diminutionis onerũ,vt dicit tex.ff.de iure immunita.l.cura.§.deficientium. Ideo concluſit glo.ſingularis in.l.omnis,&.l.a prima.C.de annonis & tributis lib.x.hoc in caſu facultatẽ habere tributorũ exactorẽ arbitrio boni viri remittere, vel diminuere vel tribuere tributũ ei cuius patrimoniũ aduerſa fortuna collapſum ſit. ¶ Et addit do.Ludo.ꝙ præmiſsis nõ refragatur.l.i.C.de iure emphi.Cuius diſpoſitionẽ apud canoniſtas refert glo.de loca.c.potuit dicit nõ ✝ diminui vel tolli ſolutionẽ canonis pro re emphiteotica,quãuis particu

quouſq; durat res durare debet ipſius dominii recognitio: & ſic ſoluitur penſio quæ tenet recognitionem ipſam. Secus autem eſt ubi ſoluitur certum quid non ad dominii recognitionem ſed ad recompenſationem cōmoditatis quamuis percipit ex re alterius quoniam tunc diminuta commoditate illius rei diminuitur etiam ſolutio per præmiſſa. Et ſic ſecundum dubium Ludo. redditus non diminueretur pro rata ſed ex parte penſionis. ¶ Et ſic ex ſolutione ſecundi quæſiti ſequitur ſolutio tertii. ſ. ꝙ redditus
5 diminuti non diminuūtur pro rata † ſi tales uix vni ſufficiant dabuntur rectori, qui habent inſtitutionem & perpetuum titulum licet penſionarius cui habeat titulum ſed temporale & non perpetuum fiet tamen hoc auctoritate illius qui penſionem inſtituit ꝙ probare videtur domi. Ludo. de Roma. in dicto conſilio. in. v. quæſito vbi dicit ꝙ præſuppoſita reddituum diminutione qua ſtante eccleſia non ſufficeret ad ſoluendam primam penſionem & ſubſtinendum ſimul onera non ſuffragatur & addit ꝙ ad hoc dicendum mouetur primo ex notata doctorum communiter quam ibi ſequitur & corroborat do. Anto. in. c. prę terea de iurepatrona. decedentium in ſimili ꝙ ſi cenſus a
6 dioceſano † in fauorem patroni tempore fundationis impoſitus eccleſiæ fundatę in tātum eccleſiam onerat ꝙ ſi ſoluatur non poſſit neceſſitatibus eccleſiæ ſeu ſubſtentationi presbyteri ſubueniri tunc patroni cenſus diminui debent & moderari allegant ad hoc primum tex. in. c. primo de conſue. ubi eſt expreſſum tolli debere & moderari conſuetudines eccleſiis grauamen exceſſiuum imponentes. Pari ergo ratione cenſuum imponere. ¶ Allegat ſecūdo tex. de dec. c. ſuggeſtū vbi eſt expreſſum ius per reſcriptū apoſtolicū vni eccleſiæ conceſſum in alterius eccleſiæ grauamen nedum moderari ſeu reformari debere ſed etiam in totum tolli poſſe quando illud tenderet in nimis grauę
7 eccleſiæ præiudicium & ſic penſio † reformari debet tendens in grauiſſimum eccleſiæ præiuditium & addit ꝙ iſtā quæſtionem videtur terminare caſus in ſimili expreſſus in. c. quanto de cenſi. vbi patet ꝙ ſi eccleſia teneatur procurare fratres alicuius domus licet eorū nmerus excreuerit procurabit etiam omnes. Sed ſi ex eā procuratione ꝑpter augumentatum numerum nimium grauetur ipſi eccleſiæ

iudicis officio prouidebitur qui reducat procuratorem ad menſuram moderatam & reſtrictam iuxta facultatem eccleſiæ ad procurationem obligatę & ſecundum communem opi. ibidem moderatio hæc pertinet ex iuſtitia non ex gratia ita ergo dicendum eſt in propoſito in iſta ſolutione penſionis quia tendens ad nimium grauamen eccleſiæ propter redditũum diminutionem ſuperioris officio ſuadente iuſticia poterit modificari & ſi vix vni ſufficiat in totum tolli. Et penſionarius cui ſi non habet vnde viuat imputet ſibi ꝙ ſe fecit promoueri ad titulum penſionis ad tẽpus & tunc deficiente penſione vna cum apoſtolis manus ſuæ miniſtrabunt ei vt.xxi. quæſtio. i. clericus de
2 con. diſtin.v. nunꝗ ibi † apoſtoli habentes facultatem de euangelio viuere laborabant manibus ſuis ne quem grauarent, facit in hac materia capitu. væh naturali de cenſi. in vltima gloſa vbi dicitur ꝙ ſi allegetur tanta paupertas ꝙ epiſcopum procurare non poſſit tunc prælati ſuis ſumptibus viſitare debent ar.x. quæſt.iii. §. cauendum & xxviii. quæſt. i. iam nunc facit de cenſi. c. cum inſtantia §. ſi vero facit etiam in hac materia in ar. a ſimili capitulo venerabili de cenſi. ſupra allegato.

5 Pœnitentiarii papæ habẽt exercitium clauium in curia Romana etiam mortuo pontifice & dicunt iudices animarum.

Hæc ſunt Reuerendiſſime pater quæ pro exilitate ingenii mei a profeſſionibus ſacrorum canonum potui de eccleſiaſtica penſione excerpere. Cætera ſubtiliora & altiora prudentiori iuditio relinquo quia vt Gregori. dicit in proæmio moral. diuinus etenim ſermo ſicut miſteriis prudentes exercet ſic ſuperficie ſimplices refouet. Habere inaperto, vnde paruulos nutriat. Seruat in ſecreto vnde mentes ſublimium in admiratione ſuſpendat quaſi quidam fluuius eſt vt ita dixerim per

& Zenzilli, neceſſe habent intelligere, & ſcire omnia quę iuris pontificii ſunt. Cū appellenť dn̄i papæ pęnitētiarii. & optime cognoſcere naturā clauis diſcretionis, vt ſint diſcreti in ſilentio, & vtiles in verbo. ne aut tacēda ꝓferrant, aut proferēda reticeſcant. xliii. di. c. ſit rector. ¶ Dicūtur etiā pęnitentiarii in curia Ro. iudices animarū, cuius officiū eſt ars artiū, de æta. & quali. c. i. Ideo opus eſt ipſos intelligerę ꝙ oportet iudicantē cūcta rimari. xxx. q. vi. c. ſi. Ne ſi cęcus cęco ducatū præſtet ambo in foueā cadant. xxxviii. di. quæ ipſis de renun. c. poſt tranſlationē, de æta. & quali. cū ſit, de conſ. di. iiii. c. ante baptiſmū. ¶ Ideo ipſis habere neceſſe eſt oculos centū, vt Argus paſtor Iunonius, vt poetæ confingunt. Sunt etiā ipſi ſubpaſtores & ſubdirectores illius paſtoris diuitis qui morbidā nō contēnit ouē. de pę. di. i. c. importuna. Ideo tenentur de cuſtodia gregis glo. in cle. i. de deci. etiā in glo. in regula, q̄uis de regu. iur. Spec. titu. de ac. & ob. §. ſequitur verſi. Item not. ꝙ ſi. ¶ Et præcauendū eſt, ne eis cōtingat vna dormire cum Argo. Cuius oculos centū nox occupat vna. Et ſua imperitia commaculat ſanguine rupem. Aut dormitaſſe cum Augu. xxvii. q. i. c. nuptiarum in glo. in verb. proinde, Sed pęnitētiarii debēt ad illud intendere, q̄d not. in. ꝑs. Neqꝫ dormitet q cuſtodit te. Ecce non dormitabit neqꝫ dormiet qui cuſtodit Iſrael. Et differentia eſt vt not. Ioan. an. inter dormire, & dormitare in. c. ſignificaſti, de homicidio. Vale igitur mi, Reueren. Pater.

FINIS.

Romæ, impenſis Domini Michaelis Tramezini Veneti. Cum Priuilegio Summi Pontificis, Venetorumqꝫ Senatus. Anno Dn̄i. M. D. XXXIX. Menſe Octobri.